

362.4372

จ 1667

9.3

การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
ในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์

ปริญานิพนธ์

ของ

จรินทร์ อินทุวิศาลกุล

11 ต.ค. 2533

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ความหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

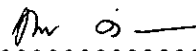
มกราคม 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

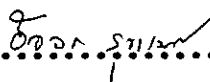
170664

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณิศรและคณะกรรมการสอบให้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒให้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

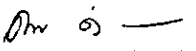
..... ประธาน

(รศ.ดร. กวงเกื่อน ศาสตราจารย์)

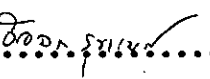
..... กรรมการ

(รศ. อัจฉรา สุขารมย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รศ.ดร. กวงเกื่อน ศาสตราจารย์)

..... กรรมการ

(รศ. อัจฉรา สุขารมย์)

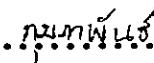
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อ.สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 27. เดือน .. .. พ.ศ. 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์
ดร.ทองเคื่อน ศาสตราจารย์ รongศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและ
ข้อคิดเห็นตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้ และอาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์
ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณหัวหน้าศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์
สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลางและผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรี
ภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรีที่ได้ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการ
ทดลองและเก็บข้อมูลการวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ โดยเฉพาะนางสาวกิตติวรรณ สิริวิทย์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือใน
ระหว่างดำเนินการทดลองและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นวิทยาทาน ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
บิดามารดา ผู้มีพระคุณ และครูอาจารย์ที่ได้ให้ความอุปการะและเป็นกำลังใจ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
สำเร็จลงด้วยดี

จรินทร์ อินทุวิศาลกุล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลังของปัญหา.....	1
	✓ จุดมุ่งหมายของการศึกษากันถั่ว.....	3
	ความสำคัญในการศึกษากันถั่ว.....	3
	✓ ขอบเขตของการศึกษากันถั่ว.....	3
	นิยามปฏิบัติการ.....	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากันถั่ว.....	7
	ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรี กรมประชาสงเคราะห์.....	7
	ความหมายและจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม.....	10
	ประเภทและประโยชน์ของการเข้ากลุ่ม.....	11
	ลำดับขั้นของกระบวนการกลุ่ม.....	15
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับกลุ่ม.....	17
	ความสามารถในการคิด.....	20
	✓ ทัศนคติเยาวชนปัญญาและการส่งเสริมเยาวชนปัญญา.....	20
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับสติปัญญา.....	26
	สมมุติฐานในการศึกษากันถั่ว.....	28

3/ วิธีดำเนินการ.....	29
กลุ่มตัวอย่าง.....	29
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	29
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้.....	30
แบบแผนการวิจัย.....	35
วิธีดำเนินการทดลอง.....	35
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลอง	
และกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง.....	40
เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลอง	
และกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง.....	41
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	42
จุดมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้.....	42
สมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้.....	42
วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
อภิปรายผล.....	44
ข้อเสนอแนะ.....	48

บทที่

หน้า

บรรณานุกรม..... 50

ภาคผนวก..... 54

ประวัติย่อของผู้วิจัย..... 153

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนข้อสอบแต่ละชุดให้สัมพันธ์กับเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมกลุ่ม ในแต่ละเรื่องย่อย.....	32
2	แสดงการวิเคราะห์ข้อสอบแต่ละชุดย่อย.....	33
3	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ.....	34
4	การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง.....	40
5	การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง.....	41

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	โครงสร้างของหญ่กัฒนฟอร์ค	22
2	อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 2	67
3	อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 4	92
4	อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 7	105
5	อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 9	115
6	แบบทดสอบความสามารถในการคิดเกี่ยวกับความจำ	131

ภูมิหลัง

โดยที่สภาพสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจากชนบทสู่เมือง การเปลี่ยนแปลงจากประเทศเกษตรกรรมล้วน ๆ มาเป็นประเทศอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของจำนวนเด็กและเยาวชน ซึ่งมีเพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10.3 ของประชากรทั้งหมด (ประชากรศาสตร์. 2526 : 10 - 11) ทำให้เป็นภาระในการเลี้ยงดูแก่ประชาชนวัยทำงาน เป็นเหตุให้สตรีและเด็กต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานเร็วขึ้นและมากขึ้น เกิดปัญหาการใช้แรงงานเด็กและสตรี การล่อลวงเพื่อให้มีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นความเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรมยังทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่ขัดกับวัฒนธรรมไทยแต่ดั้งเดิมหลายประการ เช่น ในค่านิยมทางวัตถุ ความหึงเหี่ยวเพื่อพ่อแม่ การเลียนแบบอารยธรรมตะวันตกอื่น ๆ เป็นต้น ประกอบกับขาดการเผยแพร่ในด้านศีลธรรมและจริยธรรมเท่าที่ควร การปล่อยปะละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ขาดระเบียบวินัย ถูกชักจูงให้เข้าสู่อาชีพที่ชักต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม เกิดความคึกคะนองที่จะหารายได้ให้สูงขึ้นไม่ว่าจากภายในประเทศหรือต่างประเทศ โดยไม่คำนึงถึงขีดความสามารถและฐานะของตนเอง ลักษณะเหล่านี้เป็นความพิการของสังคมซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนา และความมั่นคงของประเทศ

รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะประชากรในกลุ่มของสตรี จึงจะเห็นได้จากมีหน่วยงานราชการหลายแห่งที่ให้การส่งเสริมพัฒนาสตรีไปในด้านต่าง ๆ และมีการคุ้มครองสวัสดิภาพ และป้องกันมิให้ตกอยู่ในสภาพที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เช่น กตกรรมกรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของกระทรวงมหาดไทย (กป.ปอ) ได้ตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทางแก้ไขการล่อลวงหญิงเพื่อค้าประเวณีเมื่อ พ.ศ. 2530 เพื่อให้ผู้แทนจากส่วนราชการ

ตลอดจนภาคเอกชนได้ร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไข การล่อลวงหญิงเพื่อค้าประเวณีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพและความผาสุกของประชาชน ส่วนกรมประชาสงเคราะห์ได้จัดตั้งศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ และศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลางขึ้น เพื่อให้การช่วยเหลือแก่สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 14 - 35 ปี ที่มีฐานะยากจนไม่สามารถที่จะทำการศึกษาต่อ หรือเรียนวิชาชีพอื่นได้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการป้องกันต้นเหตุมิให้สตรีเหล่านั้นต้องถูกล่อลวงไปในทางเสื่อมเสียศีลธรรม

จากสภาพปัญหาทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว และการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลต่อปัญหาสตรีต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าหน่วยงานรัฐบาลส่วนใหญ่ให้ความช่วยเหลือ โดยการส่งเสริมการฝึกอาชีพ ซึ่งการให้ความช่วยเหลือโดยการฝึกอบรมอาชีพเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะช่วยให้บุคคลนั้นอยู่ในสังคมได้ปลอดภัย ควรจะให้มีการส่งเสริมให้สตรีรู้จักศึกษาวิเคราะห์ใคร่ครวญต่อข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และรู้จักแยกแยะว่า ข้อมูลใดเป็นข้อมูลจริงที่เชื่อถือได้ ข้อมูลใดมีลักษณะเป็นการปลุกปั่น หากบุคคลใดมีความสามารถในการศึกษาวิเคราะห์ใคร่ครวญแล้ว บุคคลนั้นก็ย่อมมีโอกาสเลือกได้ว่าควรเลือกวิธีดำเนินชีวิตอย่างไรและอยู่ในสังคมได้ปลอดภัยมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานรัฐบาลควรจะได้มีการส่งเสริมให้สตรีมีการพัฒนาในด้านความคิดด้วย

การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐบาล เช่น ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์ ได้ให้การสงเคราะห์แก่สตรีในเรื่องการฝึกอาชีพแล้วยังให้บริการอื่น ๆ จากฝ่ายสังคมสงเคราะห์ เช่น การทำประวัติเฉพาะราย (Case Work) และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (Group Work) การจัดทำกิจกรรมกลุ่มนั้นจะจัดให้เฉพาะบุคคลที่มีปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม เช่น ผู้รับการฝึกอบรมที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เจื้อยฉ่ำ หรือมีปัญหาวีชีวิตครอบครัว การจัดกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวสามารถช่วยให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวพฤติกรรมตนเองได้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะมีการนำกิจกรรมกลุ่มมาช่วยพัฒนาบุคคลในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น การพัฒนาทางด้านสติปัญญาโดยพัฒนาบุคคลให้รู้จักศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก่สตรีในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง เพื่อดูว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยพัฒนาบุคคลทางด้านสติปัญญาได้หรือไม่

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม
ในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นแนวทางให้นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้สามารถนำกิจกรรม
กลุ่มไปใช้ในการพัฒนาความคิดของผู้รับการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมรู้จักคิดวิเคราะห์อย่าง
มีเหตุผล และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัธยาศัย
2. เป็นแนวทางแก่นักศึกษา ครู ที่จะนำกระบวนการกิจกรรมกลุ่ม ไปใช้พัฒนาบุคคลทาง
ด้านสติปัญญาต่อไป
3. เป็นพื้นฐานทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านการคิดในอนาคต

ขอบเขตการศึกษา

1. ประชากร คือ ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเพศหญิงที่มีอายุในช่วง 16 - 18 ปี ในศูนย์
สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลางกรมประชาสงเคราะห์รุ่นที่ 3 ในปีงบประมาณ 2532
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเพศหญิงที่มีอายุในช่วง 16 - 18 ปี ในศูนย์
สงเคราะห์ และฝึกอาชีพสตรีภาคกลางกรมประชาสงเคราะห์รุ่นที่ 3 ปีงบประมาณ 2532 โดย
คัดเลือกจากกลุ่มประชากรที่มีคะแนนเชาวน์ปัญญาในช่วง 80 - 89 มาทั้งหมด แล้วสุ่มอย่างง่ายมา
จำนวน 30 คน จักเข้ากลุ่มโดยวิธีจับคู่ตามคะแนนความสามารถในการคิดแล้วสุ่มให้ชื่อกลุ่มเป็น
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมกลุ่ม แยกเป็น

3.1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

3.1.2 การไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการคิด

4. ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการทดลอง ใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที รวม 5 สัปดาห์ จำนวน 10 ครั้ง

นิยามปฏิบัติการ

ความสามารถในการคิด หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลโดยเริ่มจากการที่มีสิ่งเร้าต่าง ๆ มากกระทบกับประสาทสัมผัส แล้วประสาทสัมผัสก็ส่งข้อมูลนั้นไปยังสมอง สมองก็จะเริ่มทำงานเพื่อตีความข้อมูลเหล่านั้น โดยมีกระบวนการคิดทางสมองเกิดขึ้น ในที่นี้จะอิงวิธีการคิดทางสมองของทฤษฎีกลีฟฟอร์ด ซึ่งแยกวิธีการคิดออกเป็นรายละเอียดย่อยได้ 5 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะรู้จัก และมีความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เช่น เมื่อมองเห็น "ก" ก็บอกได้ว่าตัว กอไก่ และ ก เป็นอักษรตัวแรกในภาษาไทย รวมทั้งรู้จักและเข้าใจในสิ่งที่แปลกได้ เช่น เมื่อเห็นรูป ก็ทราบว่าเป็นคอกหมูได้

2. ความจำ (Memory) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่สามารถสะสมเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์เดิมไว้ได้ และสามารถระลึกออกมาในรูปแบบ เมื่อได้รับสิ่งเร้า เช่น เมื่อได้เรียนรู้ว่าปากกาอยู่กับเลข 1 และดินสออยู่กับเลข 2 ต่อมาเมื่อถูกถามว่า กระดาษอยู่กับเลขอะไร บุคคลนั้นก็สามรถระลึกตอบได้ทันทีว่า 1

3. ความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดจำนวนตามสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เช่น ให้บอกคำที่ขึ้นต้นด้วย ค มาให้มากที่สุดก็บอกได้ว่า คน ความ การม กนกาม กะเน เป็นต้น

4. ความคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถสรุปความที่ชัดเจนถูกต้องที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้ เช่น การถามว่าการเดิน การยืน การนั่ง และการนอน อะไรเป็นการพักผ่อนที่ดีที่สุด คำตอบคือ การนอน

5. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่

สามารถหาเกณฑ์ที่สมเหตุสมผล จากข้อมูลที่กำหนดให้และสรุปได้ว่า ข้อมูลนี้มีลักษณะสอดคล้องกับเกณฑ์นั้น ถ้าเกณฑ์นั้นใช้ไม่ได้ก็ต้องกลับไปตั้งสมมติฐานใหม่ และเริ่มกระบวนการวิธีคิดใหม่ ตั้งแต่ต้น

ในขั้นการวัดความสามารถในการคิด วัดได้จากคะแนนแบบทดสอบความสามารถในการคิด ซึ่งยึดหลักวิธีการคิด 5 ประการ ดังที่กล่าวมาในข้างต้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) หมายถึง การให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มรวมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อระดมศักยภาพในคนให้เกิดความสามารถในการคิด โดยเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และรู้จักวิเคราะห์สังเกตพฤติกรรมความสามารถทางการคิดของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ทั้งนี้โดยมีนักจิตวิทยาเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมกลุ่ม ในบางครั้งผู้ดำเนินการจะแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มย่อยได้เลือกผู้นำกลุ่มย่อยขึ้นมาเอง แต่ผู้นำกลุ่มย่อยไม่ควรจะเข้ากันบ่อยนัก เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มเสร็จสิ้นแต่ละครั้งผู้ดำเนินการจะให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันสรุปว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างในการทำกิจกรรมกลุ่มนั้นแล้ว ผู้ดำเนินการก็จะเสริมเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ในการทำกิจกรรมกลุ่มแต่ละครั้ง จะใช้เวลาประมาณ 90 นาที และในการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งสุดท้าย จะมีการประเมินผลว่าผู้รับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

2. กลุ่มทดลอง หมายถึง กลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง ที่มีอายุระหว่าง 16 - 18 ปี ซึ่งมีคะแนนเชาว์ปัญญาในช่วง 80 - 89 และได้รับการสุ่มอย่างง่ายเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมนี้จะได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดสัปดาห์ละ 2 ครั้งคือในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 9.00 - 10.30 น. กลุ่มทดลองจะได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นระยะเวลา รวม 10 ครั้ง

3. กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลางที่มีอายุระหว่าง 16 - 18 ปี ซึ่งมีคะแนนเชาว์ปัญญาในช่วง 80 - 89 และได้รับการสุ่มอย่างง่ายเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมนี้จะได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพระดับภาคที่ทางศูนย์ฯ จัดขึ้นและทำกิจกรรมตามชมรมต่าง ๆ ในวันเสาร์และอาทิตย์เวลา

9.00 - 10.30 น. รวมเป็นระยะเวลา 10 ครั้ง แต่ไม่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. ผู้ดำเนินการ หมายถึง ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ดำเนินการจัดวางโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มและดำเนินการกิจกรรมกลุ่มแต่ละครั้ง ในการจัดกิจกรรมบางครั้งผู้วิจัยอาจมีผู้ช่วยวิจัยอีก 1 คน เพื่อช่วยเหลือในเรื่องการจัดการเตรียมสื่ออุปกรณ์

5. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอบรมวิชาชีพสตรีภาคกลางวันที่ 3 ในปีงบประมาณ 2532

6. ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรี หมายถึง ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งตั้งอยู่ที่ อ.คิวานนท์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้เรื่องการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการศึกษาในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอบรมวิชาชีพ กรมประชาสงเคราะห์ ผู้วิจัยได้แบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็นสาม ๑ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับศูนย์สงเคราะห์และฝึกอบรมวิชาชีพ กรมประชาสงเคราะห์
2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม
3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการคิด

1. เอกสารเกี่ยวกับศูนย์สงเคราะห์และฝึกอบรมสตรี กรมประชาสงเคราะห์

1.1 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์ โดยที่สังคมในปัจจุบันมีแนวโน้มว่า หญิงในชนบทถูกล่อลวงไปประพฤตินางในทางเสื่อมเสียที่ลธรรมและไปประกอบอาชีพในสถานบริการมากขึ้น กรมประชาสงเคราะห์ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะลดจำนวนหญิงโสเภณีและหญิงที่ทำงานในสถานบริการ ลดลงจากการศึกษาข้อมูลหญิงในสถานบริการและในสถานสงเคราะห์หญิงบางประเภทปรากฏว่า หญิงดังกล่าวมิได้มีความรู้ในด้านวิชาชีพ บางคนก็อ่านหนังสือไม่ออก กรันจะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ก็ไม่รู้ว่าจะไปประกอบอาชีพใด ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ หญิงเหล่านี้มีฐานะยากจนไม่สามารถที่จะหาการศึกษาต่อหรือเรียนวิชาชีพที่อื่นได้ด้วยตนเอง เพื่อที่จะป้องกันปัญหาดังกล่าวให้ หญิงต้องถูกล่อลวงไปในทางเสื่อมเสียที่ลธรรม กรมประชาสงเคราะห์จึงได้เสนอโครงการสงเคราะห์ให้แก่หญิงประเภทดังกล่าวนี้ต่อคณะรัฐมนตรี ให้จัดตั้งศูนย์สงเคราะห์และฝึกอบรมสตรีขึ้นเป็นแห่งแรก คือ ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอบรมสตรีภาคเหนือที่จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2522 และต่อมาปี 2530 ได้ตั้งศูนย์สงเคราะห์และฝึกอบรมสตรีภาคกลางขึ้นที่จังหวัดนนทบุรี เป็นแห่งที่สอง

1.2 การดำเนินการให้การสงเคราะห์

1.2.1 ผู้สมัคร ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ภาคตามที่กำหนดมีอายุไม่ต่ำกว่า 14 ปี แต่ไม่เกิน 35 ปี เป็นบุคคลที่มีฐานะยากจน ไม่มีงานทำเป็นหลักแหล่งต้องการความช่วยเหลือและไม่สามารถที่จะศึกษาที่อื่นได้โดยตนเอง โดยมีนายอำเภอท้องที่เป็นผู้รับรอง

1.2.2 การให้บริการแก่หญิงผู้เข้ารับการอบรม มีดังนี้.

- บริการที่พักอาศัยพร้อมทั้งอาหาร เครื่องแต่งกายและของใช้ส่วนตัว
ที่จำเป็นตามสมควรโดยมิต้องเสียค่าใช้จ่าย

- ระหว่างฝึกอบรมวิชาชีพ รายได้อื่นเกิดจากการทำงานหรือผลผลิตของผู้เข้ารับการอบรม เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วจะได้รับเงินปันผลของกำไรสุทธิ

- บริการด้านสังคมสงเคราะห์ การรักษาพยาบาล การอบรมจิตใจ และวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ

1.2.3 วิชาชีพที่ทำการฝึกอบรม

- หลักสูตร 6 เดือน ได้แก่ การตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี - เสื้อผ้าชาย
การช่างประดิษฐ์ งานบริการโรงแรม การทอผ้าและการเสริมสวย

- หลักสูตร 4 เดือน ได้แก่ การแต่งผมชายและโภชนาการ

1.2.4 การอบรมพิเศษ ได้แก่ การวางแผนครอบครัว ประเพณีวัฒนธรรม
ไทยศาสนา การปกครองประชาธิปไตย ยาเสพติดให้โทษ เกษตรกรรมเบื้องต้น

1.2.5 การสหนาการ ได้แก่ การแข่งขันกีฬา การแสดงต่าง ๆ ของผู้เข้า
รับการฝึกอบรม การจัดงานเทศกาลตามประเพณี

1.3 การช่วยเหลือหลังจากสำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพ

1.3.1 จัดหางานให้แก่ผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่ประสงค์จะทำงาน

1.3.2 ติดตามผลเพื่อให้การช่วยเหลือในด้านการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จ
การอบรมไปแล้ว

1.3.3 จะได้รับการช่วยเหลือในเรื่องการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ

1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

1.4.1 ปัญหาผู้รับการฝึกอบรมลาออกกลางคันระหว่างฝึกอบรม ทำให้เกิดการสูญเสียทางด้านการศึกษา

1.4.2 ปัญหาผู้รับการฝึกอบรมทำงานทำไม่ได้ และไม่มีความสนใจในการทำงาน

ผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรี เป็นหน่วยงานที่ที่สามารถช่วยส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสฝึกอาชีพเป็นเวลา 4 - 6 เดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่พอควรที่จะทำให้บุคคลได้มีความรู้และได้ฝึกทักษะในวิชาชีพนั้น นอกจากนี้ทางศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพยังจัดหาอาหารและที่พักอาศัยให้ตลอดระยะเวลาฝึกอบรม ในการฝึกอบรมวิชาชีพจะมีในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ของแต่ละสัปดาห์ ส่วนวันหยุดราชการนั้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสพักผ่อนอย่างอิสระภายในศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรี เช่น ดูทีวี เล่นกีฬา เข้าห้องสมุด ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการส่งเสริมกิจกรรมในวันหยุดราชการให้มากขึ้น เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และการจัดกิจกรรมในวันหยุดควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลได้มีพัฒนาการทางด้านความสามารถในการศึกษา เพราะเมื่อบุคคลรู้จักคิดเป็นทำเป็น บุคคลนั้นก็จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้ การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงได้ถูกจัดขึ้นมาเพื่อศึกษาว่า จะช่วยในด้านการพัฒนาความนึกคิดของมนุษย์ได้หรือไม่

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม (Group Work) ได้มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

แฮโรลด์ (Herrold. 1952 : 492 - 504) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา หรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

เมคคา จินการักษ์ (2525 : 5) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า หมายถึง การกระทำร่วมกันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ และ

ร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มซึ่งเกิดขึ้น ตลอดจนแสดงความคิดเห็นและกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมนั้น

นอกจากนี้ นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 20) ได้กล่าวถึง เรื่องกิจกรรมกลุ่มว่า เป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคล และกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดหมาย

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมและวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกด้วยกัน ซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น ตลอดจนร่วมแสดงความคิดเห็น และกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย

2.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

วินิจ เกตุขำ และคมเพชร ฉัตรสุณกุล (2522 : 170 - 172) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มว่า เพื่อนำมาพัฒนาบุคคลโดยอาศัยผู้จัดกิจกรรมกลุ่มที่มีความสามารถ ตลอดจนรู้กระบวนการของการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี สาเหตุที่เราใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาบุคคลนั้นก็เพราะการเรียนรู้ โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ บุคคลจะได้รับประสบการณ์ตรง นอกจากจะได้ปฏิบัติแล้วยังเกิดความรู้สึกต่าง ๆ ขึ้นด้วย ผลจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มจะทำให้บุคคลซาบซึ้งประทับใจมากกว่าการที่จะสอนบุคคลให้มีการพัฒนาตนเอง โดยใช้วาจาเพียงอย่างเดียว จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มอาจจะแบ่งได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเอง การอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นในกลุ่มจะมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ของตนเองได้มากขึ้น เช่น รู้ความสามารถบางประการของตน รู้จักข้อบกพร่องบางอย่าง ทั้งนี้ เพราะกลุ่มจะมีปฏิกิริยาให้เห็นข้อเท็จจริงได้

2. เพื่อใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจบุคคลอื่น เมื่อสมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกลุ่มกัน ก็ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ และรู้จักซึ่งกันและกันมากขึ้น

3. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น

การจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านใจแก่สมาชิกขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายว่า ต้องการจะให้เกิดการเรียนรู้ในด้านใดก็จัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้น

2.3 ขนาดและประเภทของกลุ่ม

สำหรับขนาดของกลุ่มนั้น ได้มีผู้รู้และนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันดังนี้

เยาหวา เตะเซกูปด์ (2517 : 34) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มว่า ขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสบผลดี ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งมีขนาดประมาณ 5 - 15 คน ซึ่งความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับ จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ (2521 : 5) ได้กล่าวว่า ในวงการศึกษานักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะเห็นความสัมพันธ์ได้อย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้ ก็จะมีการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

สำหรับในต่างประเทศได้มีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มไว้คล้ายคลึงกับของไทย เช่นกัน คือ วัตสัน (Watson) และแฮร์ (Hare) (Deighton. 1971 : 225) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า กลุ่มย่อยควรมีขนาดไม่ใหญ่มาก จำนวนสมาชิกควรมี 5 คน เป็นอย่างน้อย และอาจมีจำนวน 12 - 15 คนได้ อย่างไรก็ตามควรจะแบ่งกลุ่มย่อย เพื่อให้มีขนาดเหมาะสม และสมาชิกจะได้มีส่วนร่วมทุกคน

2.4 ประเภทของกลุ่ม

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 18 - 20) ได้แบ่งประเภทของกลุ่มไว้ดังนี้

1. กลุ่มฝึกอบรม (T.Group or Training Group) กลุ่มชนิดนี้ จะเน้นให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสที่จะตระหนักถึงความรู้สึกที่เป็นอยู่ และการสร้างทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารในคำความหมาย ซึ่งจะทำให้สมาชิกสามารถดำเนินบทบาทของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มฝึกอบรมความไวในการรับรู้ (Sensitivity Training Group) กลุ่มชนิดนี้เป็นการฝึกพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เช่น การรับรู้ความรู้สึกนึกคิด เหตุผล ทั้งที่เป็นของตนเองและผู้อื่น เชื่อกันว่าการฝึกการรับรู้ จะเป็นเครื่องมือ

ส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับตนเอง ปรับปรุงตนเอง รวมทั้งเข้าใจความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้อื่น

3. กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน (BST - Group or Basic Skill Training Group) กลุ่มชนิดนี้บางครั้งเรียกว่า กลุ่มฝึกอบรมเพื่อมนุษย์สัมพันธ์ (Training Human Relations Laboratory) เป็นการสร้างสมาชิกในกลุ่มให้มีทักษะเบื้องต้นในด้านมนุษย์สัมพันธ์ และสามารถพัฒนานำเอาทักษะนั้นไปใช้ได้

4. กลุ่มฝึกฝนทดลอง (Laboratory Training Group) กลุ่มชนิดนี้เป็นโครงการสำหรับสมาชิกที่อยู่ประจำ โดยมุ่งจะก่อให้เกิดประสบการณ์ เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ และทักษะของการติดต่อกับสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม

5. กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) กลุ่มชนิดนี้เป็นกลุ่มที่เน้นความเจริญงอกงามส่วนบุคคล ช่วยให้ผู้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักสภาพความเป็นจริงของตนเอง อันจะช่วยให้เขาได้เกี่ยวข้องกับคนอื่นอย่างเปิดเผย และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

6. กลุ่มทนทาน (Marathon Group) กลุ่มชนิดนี้ มักจะมีการพบกันหลายช่วงเวลา ติดต่อกันไป โดยใช้เวลานานกว่า 12 ชั่วโมงในแต่ละครั้ง จากการพบปะติดต่อกันหลาย ๆ ครั้งนี้จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มได้ค้นพบและศึกษาความคิดของตนเองและผู้อื่น และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่ดำเนินตามแบบแผนในการปฏิสัมพันธ์กัน ความขัดแย้งมีอคติต่อกัน และมีความกลมเกลียวสามัคคีกัน

7. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) เป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ปกติให้มีการยอมรับปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง และพยายามแก้ไขปัญหานั้นเสียก่อนที่จะกลายเป็นปัญหารุนแรง นอกจากนี้ยังจะช่วยให้ผู้ที่มีปัญหา เรียนรู้ ที่จะนำความคิดทั่วไปจากกลุ่มประมุกต์เข้าไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

8. กลุ่มจิตบำบัดรักษา (Group Psychotherapy) เป็นรูปหนึ่งของการแก้ไขโดยการพบปะพูดคุยกันในกลุ่มเล็ก ๆ ระหว่างคนไข้ และผู้ให้การบำบัดรักษาคิดต่อกันไปเป็นระยะเวลายาวนาน โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการหยั่งเห็น และเข้าใจสาเหตุของ

การเกิดปัญหาทางสังคม อารมณ์และจิตใจ รวมทั้งมีความสามารถที่จะลดหรือแก้ปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นได้

9. กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) เป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวของทุกคน และกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดหมาย นอกจากนี้การทำกิจกรรมกลุ่มนั้นจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องความต้องการของบุคคลอื่น และทักษะในการแสดงออกถึงความเข้าใจดังกล่าวแล้วในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับจุดหมายในการจัดแต่ละครั้งด้วย

2.5 กิจกรรมของกลุ่ม

มีการนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ มากมายมากำหนดเป็นกิจกรรมในการจัดกลุ่มสัมพันธ์ หิศนา แชนมณี (2522 : 202 - 204) ได้เสนอการจัดกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับหลักทฤษฎีไว้หลายวิธีดังนี้คือ

1. เกม (Games) ให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจหาอย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role - playing) วิธีการนี้ยังมีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์สมมติขึ้น แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และให้ผู้รู้สึกนึกของคนเป็นหลัก วิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งและยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและนำติดตามอีกด้วย

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียน

อาจจะไม่กล้าแสดง เพราะอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับ

4. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลงและให้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาส แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน

5. ตัวละคร (Acting or Dramatization) คือ วิธีการให้ผู้เรียนได้ทดลอง แสดงบทบาทตามบทที่เรียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมตามที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับอันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสีย ต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในชีวิตจะเข้าใจใน ความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน และการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงตัวละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกชอบ ในการเรียนร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) คือแบ่งกลุ่มแยกเป็นกลุ่มขนาดเล็กลง เพื่อเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก

ในเรื่องของเทคนิควิธีการ และสื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในกลุ่มนั้น มีการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ คือ การนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ในแง่ของเครื่องช่วยการเรียนรู้ในกลุ่ม ช่วยในการศึกษาตัวแปร ต่าง ๆ ในเรื่องกลุ่มสัมพันธ์ที่ต้องการทำนายพฤติกรรมในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้ (Webb. 1984 : 1087) มีการวิจัยโดยนักภาพยนตร์มาใช้เป็นชั้นนำเสนอก่อนที่จะให้ประสบการณ์การอบรมเป็นกลุ่ม (Muller and Scott. 1984 : 122 - 126)

มีการนำสไลด์มาใช้ในกลุ่มแบบต่าง ๆ เนื่องจากสไลด์ช่วยเร็วและสามารถรวบรวมจุดสนใจ ใจได้ (Hase and Packer. 1964 : 47) เป็นสื่อที่มีคุณภาพสูงในการสอน (Wittich and Schuller. 1962 : 331 - 332) ชไนเคอร์ และแบรด (Schneider & Baird. 1980 : 88 - 91) ได้เสนอวิธีการนำสไลด์เทป หนังสือนิทาน ภาพยนตร์ หุ่นเชิดมือ การวาดภาพ การ

สะท้อนบทบาท (role rehearsal) มาใช้ในการให้คำปรึกษาแก่กลุ่มเด็กชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวหย่าร้างเพราะถือว่าเทคนิควิธีการเหล่านี้มีคุณค่าช่วยสร้างความเข้าใจความคิดรวบยอดที่เป็นรูปธรรมขึ้น

2.6 คุณประโยชน์ของการเข้ากลุ่ม

กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์และพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านสังคม และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อสมาชิกกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่ม และช่วยบุคคลแต่ละคนทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย (Buttton. 1974 : 1 -2) ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่มจึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้คือ

1. ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น ฯลฯ
2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การอ่าน และการรายงาน
3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล
4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผน การเป็นผู้นำแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2.7 ลำดับขั้นของกระบวนการกลุ่ม

ลำดับขั้นการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เยาหวา เดชะกุลศักดิ์ (2527 : 163-166) ได้แบ่งลำดับขั้นการเรียนรู้ไว้เป็น 4 ระยะ คือ

1. ระยะการมีส่วนร่วม เป็นระยะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือฝึกค้นแสวงหาสิ่ง

ที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลจากการเรียนรู้จะเกิดจากตัวผู้เรียนโดยตรง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมจะเป็นการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านคือ

ก. การมีส่วนร่วมทางกาย ได้แก่ การที่ผู้เรียนลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือการค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

ข. การมีส่วนร่วมทางจิตใจ คือ ความรู้สึก และอารมณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่กระทำนั้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การรับรู้ เทคนิค และการเรียนรู้ทางค่านี้อาจเป็นอย่างดีและช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้นานด้วย

ค. การมีส่วนร่วมทางปัญญาหรือสมอง คือ การที่ผู้เรียนเกิดการเห็นจริงหรือประจักษ์แจ้ง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และสร้างแนวความคิดจากสิ่งที่ได้รู้ขึ้นนั้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์และสรุปสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

ง. การมีส่วนร่วมทางสังคม คือ การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง และเกิดผลคืออีกด้วย

2. ระยะวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ทันทีหลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

3. ระยะสรุปผลและประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบ แนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ในอนาคต หรือ ประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้นจะทำได้ 2 ลักษณะ คือ

ก. การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้นรวม

ทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ข. การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคต และเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยในการคิดค้น และประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

4. ระยะประเมินผล โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองและของกลุ่มจากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะและชื่นชม ร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

2.8 งานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่ม

งานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มได้มีการศึกษาวิจัยแพร่หลายในปัจจุบันแต่ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคคลในด้านอารมณ์ สังคม การยอมรับตนเอง ดังนี้

ลักขณา ธรรมไพโรจน์ (2524 : 85) ให้ทำการทดลองใช้วิธีการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก โดยศึกษากับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 5 จำนวน 40 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน โดยให้กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มเป็นเวลา 30 ชั่วโมง กลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงขึ้น

มัทนา อังตระกูล (2524 : 45) ให้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาโนภาพแห่งตนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่น โดยแบ่งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน เปรียบเทียบกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ แบบกิจกรรม กับกลุ่มควบคุมซึ่งเรียนรู้จากการสอนตามปกติ โดยไม่ใช้กิจกรรมกลุ่ม ผลการทดลองปรากฏว่า กิจกรรมกลุ่มมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของนักเรียน โดยคะแนนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนา รัตนประสพโชค (2524 : 41 - 42) ได้ศึกษาการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมกลุ่ม โดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบญจราษฎร์ จังหวัดราชบุรี แบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน โดยใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ 10 ครั้ง กับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ผลการทดลองปรากฏว่ากิจกรรมกลุ่มมีผลต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนและการสื่อสารระหว่างบุคคล

ของนักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมตตา จิตตารักษ์ (2525 : 41) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 28 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 14 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มทั้งหมด 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ผลการทดลองปรากฏว่าความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มทดลองก่อนการฝึกและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มแล้ว นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่ม มีความสามารถในการปรับตัวสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลัดดาวรรณ ฅ ระนอง (2525 : 52) ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ 15 กิจกรรม กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ ผลการทดลองพบว่าหลังจากฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีการพัฒนาด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีการพัฒนาความมีวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิตยา เชียงทอง 2526 : 42) ได้ศึกษาผลการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการยอมรับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2525 โดยแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้เข้ารับการฝึกโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ติดต่อกัน 6 สัปดาห์ รวม 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีการยอมรับตนเองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรองแก้ว สาธุสนธิ์ (2529 : 44) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมวิทย์วิทยา จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2528 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยใช้

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสถียร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่ม ทดลองมีความเสถียรสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความเสถียรสูงกว่าก่อนการได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อการเปรียบเทียบความเสถียรของทั้ง 2 กลุ่ม หลังการทดลองปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความเสถียรสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาพร พุ่มพุด (2529 : 74) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มุ่งการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ อยุธยา ปีการศึกษา 2528 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 14 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มโดยใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนได้

ลาวัณย์ มหาทุมะรัตน์ (2529 : 52) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีศักดิ์สุวรณวิทยา จังหวัดสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2528 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ผลการทดลองปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีการพัฒนาบุคลิกภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยพัฒนาบุคคลในด้านอารมณ์ สังคมและการยอมรับตนเองได้เป็นอย่างดี ส่วนงานวิจัยที่ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาบุคคลในด้านความคิดสติปัญญา ยังไม่ปรากฏ

ด้วยเหตุที่ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ใช้กิจกรรมกลุ่มมาเป็นสื่อในการฝึกเพื่อพัฒนาบุคคลในด้านเกี่ยวกับสติปัญญา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้กิจกรรมกลุ่มนำมาทดลองฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการ

คิดวิเคราะห์แก้ปัญหาของบุคคล โดยคาดว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมกลุ่มนั้นสามารถพัฒนาสติปัญญาได้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิด

3.1 ความสามารถในการคิด เนื่องจากในสังคมปัจจุบันนี้เป็นสังคมที่บุคคลที่ฉลาดย่อมได้เปรียบ คนที่ฉลาดน้อยก็ย่อมเป็นเหยื่อของคนฉลาดกว่าและคนฉลาดก็ย่อมใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวให้คนที่ฉลาดน้อยกว่าตกเป็นเหยื่อ โดยใช้กลไกเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ทีวี วิทยุต่าง ๆ เช่น นายทุนผลิตสินค้าจะใช้การโฆษณาเพื่อให้คนหลงใหลไปกับวัตถุต่าง ๆ จนเกินความจำเป็นของมนุษย์ แต่ด้านบุคคลที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ใคร่ครวญ คือ ผู้จักศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และแยกแยะข้อมูลรอบ ๆ ตัวได้ว่า ข้อมูลใดเป็นข้อมูลจริงเชื่อถือได้ ข้อมูลใดมีลักษณะเป็นการชักชวนปลุกปั่น บุคคลนั้นก็ย่อมมีโอกาสเลือกว่าตนจะมีพฤติกรรมอย่างไร และอยู่ในสังคมปัจจุบันได้ปลอดภัยมากขึ้น การที่บุคคลใดจะมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ใคร่ครวญได้ก็เพียงไค่ย่อมขึ้นกับความสามารถทางเชาวน์ปัญญาของบุคคลนั้น เชาวน์ปัญญาของบุคคลจะสูงเพียงไค่ก็สืบเนื่องมาจากองค์ประกอบ 2 ตัว คือ พันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม สำหรับพันธุกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำหนดเมื่อคนเกิดมาแล้ว เราไม่สามารถจะแก้ไขได้ แต่สิ่งที่มาอาจช่วยให้บุคคลนั้นมีเชาวน์ปัญญาสูงมากขึ้นได้ก็โดยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมและนี่คืองานที่นักการศึกษาให้ความสนใจว่าจะทำอย่างไรจึงจะจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมที่สุดกับบุคคล

3.2 ความหมายของคำว่าเชาวน์ปัญญา ได้มีนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน เช่น เดวิด ไวคสเลอร์ (David Wechsler, 1958 : 5) กล่าวว่า สติปัญญา คือ สามารถวิธีที่ทำให้คนเราสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีจุดหมายและอย่างมีเหตุผลและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพียเจต์ (Piaget อ้างจาก กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ 2528 : 48) ได้อธิบายถึงเชาวน์ปัญญาว่า "เชาวน์ปัญญาเป็นความสามารถในการคิด ความสามารถในการวางแผน และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ความสามารถดังกล่าวจะพัฒนาจากความถึคความเข้าใจในระดับง่าย ๆ ในวัยเด็กไปสู่ระดับที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นในวัยผู้ใหญ่ "

3.3 ทฤษฎีเชาวน์ปัญญา เนื่องจากเรื่องเชาวน์ปัญญาเป็นสิ่งที่นักจิตวิทยาหลายท่านสนใจและค้นคว้ากันมาก จนมีการตั้งเป็นทฤษฎีเชาวน์ปัญญาต่าง ๆ ซึ่งมีหลายทฤษฎี ดังเช่น

3.3.1 ทฤษฎีเอกนิยม ผู้ตั้งทฤษฎีคือ อัลเฟรด บิเนต (Alfred Binet) โดยมีความเชื่อว่าเชาวน์ปัญญาเป็นความสามารถทั่วไป เป็นลักษณะรวมไม่สามารถแยกจากกันได้เพราะประกอบด้วยองค์ประกอบเดียวคือ องค์ประกอบทั่วไป (General factor)

3.3.2 ทฤษฎีสองตัวประกอบ ผู้ตั้งทฤษฎีคือ สเปียร์แมน (Charles E. Spearman) โดยเชื่อว่าเชาวน์ปัญญาต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบทั่วไป (General factor) เป็นความสามารถทั่วไปใช้เป็นตัวศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และองค์ประกอบเฉพาะ (Specific factor หรือเขียนย่อว่า S - factor) เป็นความสามารถเฉพาะอย่าง เช่น ความสามารถทางภาษา ความสามารถทางตัวเลข

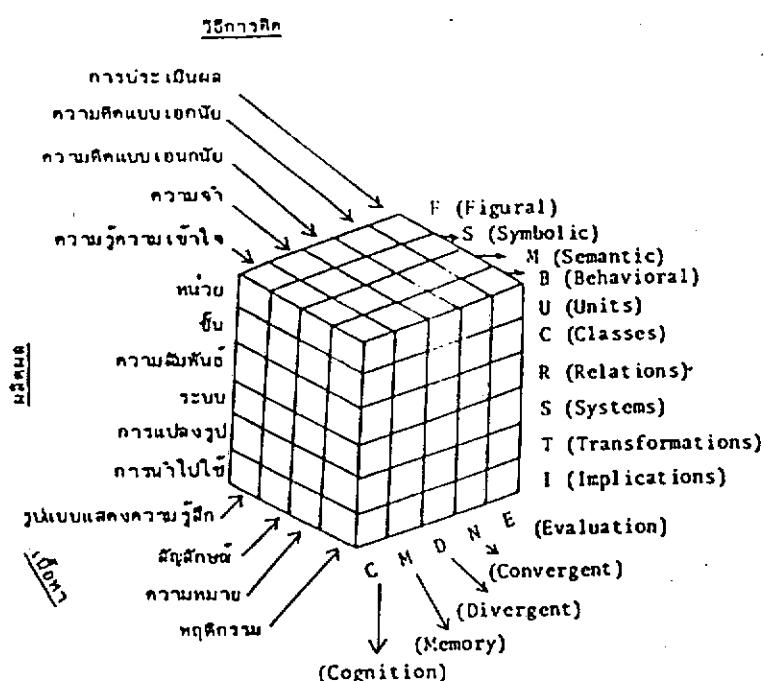
3.3.3 ทฤษฎีหลายตัวประกอบ ผู้ตั้งทฤษฎีคือ ธอร์นไดค์ (Thorndike) กับ เซอร์สโตน (Thurstone) โดยมีความเชื่อว่าเชาวน์ปัญญาควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลาย ๆ องค์ประกอบ มากกว่าสององค์ประกอบ

ธอร์นไดค์ กล่าวว่า เชาวน์ปัญญาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ความสามารถในการคิดเป็นนามธรรม ความสามารถในการคำนวณเครื่องจักรกล และความสามารถในการปรับตัวอยู่ในสังคม

เซอร์สโตน เชื่อว่าความสามารถทางสมองของมนุษย์ต้องประกอบด้วยความสามารถย่อย ๆ จำแนกได้ถึง 7 ประการ คือ ความสามารถด้านความเข้าใจภาษา, ความสามารถในการใช้คำอย่างคล่องแคล่ว, ความสามารถในการใช้ตัวเลข, ความสามารถในการมองเห็นภาพมิติ, ความสามารถทางด้านความไวต่อการรับรู้, ความสามารถทางความจำ และความสามารถทางด้านเหตุผล

3.3.4 ทฤษฎีของกิลฟอร์ด (Guilford ' s theory) มีนักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาทฤษฎีนี้ เช่น ทรอนทีย์ คีวีร์รณูย์ (2530 : 42 - 46) ได้กล่าวถึงรายละเอียดทฤษฎีกิลฟอร์ด ดังนี้

ทฤษฎีกลีฟอร์ก ได้จำแนกองค์ประกอบให้เห็นอย่างชัดเจน โดยอธิบายโครงสร้างสติปัญญา เป็น 3 มิติ คือ วิธีการคิด (Operation) เนื้อหา (Content) และผลผลิต (Product) ดังรูป

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างทฤษฎีกลีฟอร์ก

มิติที่ 1 ได้แก่เนื้อหา (Contents) แบ่งออกเป็นภาพและความรู้สึก (Figural) สัญลักษณ์ (Symbolic) ความหมายทางภาษา (Semantic) และพฤติกรรม (Behavioral) ภาพ หมายถึงข้อมูลที่เป็นรูปธรรม สามารถที่จะรับรู้ เกิดความรู้สึกและระลึกออกมาได้ เช่น ภาพวาดต่าง ๆ เสียงเพลงต่าง ๆ เป็นต้น สัญลักษณ์ หมายถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น ตัวอักษร ตัวเลข ตัวโน้ตทาง

คนตรี รวมถึงสัญญาณไฟต่าง ๆ

ภาษา หมายถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปด้วยคำที่มีความหมายต่าง ๆ กัน แต่บางอย่างไม่อยู่ในรูปด้วยคำก็มี เช่น ภาษาใบ

พฤติกรรม หมายถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปกิริยาอาการอันเกิดจากความตั้งใจ การเรียนรู้ ความคิด ความปรารถนา ความรู้สึก อารมณ์และการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล เป็นเนื้อหาที่กลุ่ฟอ์คเพิ่มเข้ามาในแบบโครงหุ่นแสดงโครงสร้างทางปัญญาโดยใช้หลักเหตุและผล และได้เสนอแนะว่าความสามารถทางปัญญาประเภทนี้เป็นสติปัญญาทางด้านสังคม ทั้งนี้เพื่ออธิบายทฤษฎีโครงสร้างทางปัญญาให้สมบูรณ์ขึ้น

มิติที่ 2 เป็นวิธีการคิด (Operations) แบ่งออกเป็น การรู้และเข้าใจ (Cognitive) การจำ (Memory) การคิดแบบเอนกนัย (Divergent Thinking) การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) และการประเมินค่า (Evaluation)

การรู้และการเข้าใจ หมายถึงความสามารถของบุคคลที่จะรู้จักและมีความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เช่น เมื่อมองเห็น "ก" ก็บอกได้ว่าตัว กอไก่ และ ก เป็นอักษรตัวแรกในภาษาไทย รวมทั้งรู้จักและเข้าใจในสิ่งที่แปลกได้ เช่นเมื่อเห็นรูป ก็ทราว่าเป็นคอกไม่ได้

การจำ หมายถึงความสามารถของบุคคลที่สามารถสะสมเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์เดิมไว้ได้ และสามารถระลึกออกมาในรูปเดิม เมื่อได้รับสิ่งเร้า เช่น เมื่อได้เรียนรู้ว่า ปากกาอยู่กับเลข 1 และคินสออยู่กับเลข 2 ต่อมาเมื่อถูกถามว่า กระดาษอยู่กับเลขอะไร บุคคลนั้นก็สามารถระลึกตอบได้ทันทีว่า 1

การคิดแบบเอนกนัย หมายถึงความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดจำนวน ความสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เช่น ให้บอกคำที่ขึ้นต้นด้วย ก มาให้มากที่สุดก็บอกได้ว่า คน ความ การท ถูกคาม กมนาคม อะเน เป็นต้น

การคิดแบบเอกนัย หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถสรุปความที่คี่และถูกต้องที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้ เช่น ให้บอกว่าเลขที่คี่จากอนุกรมชุดนี้ 2, 3, 5, 8 คือเลขใด ก็บอกได้ว่าคือเลข 12

การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถหาเกณฑ์ที่สมเหตุสมผล

จากข้อมูลที่กำหนดให้และสรุปได้ว่า ข้อมูลใหม่มีลักษณะสอดคล้องกับเกณฑ์นั้น ถ้าเกณฑ์นั้นใช้ไม่ได้ก็ต้องกลับไปตั้งสมมติฐานใหม่ และเริ่มกระบวนการวิธีคิดใหม่ ตั้งแต่ต้น

วิธีการคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมามีลำดับจากง่ายไปหายากดังนี้คือ การรู้และเข้าใจ การจำ การคิดแบบเอกลักษ์ และการประเมินค่าความรู้และเข้าใจ เป็นวิธีการคิดขั้นพื้นฐาน ถ้าไม่มีการรู้ การเข้าใจและการจำ วิธีคิดแบบต่าง ๆ ก็จะไม่เกิดขึ้นและวิธีคิดขั้นสูงสุดคือการประเมินค่า

มิติที่ 3 ผลผลิต (Products) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากวิธีคิดแบบต่าง ๆ แบ่งได้ดังนี้ หน่วย (Units) จำพวก (Classes) ความสัมพันธ์ (Relations) ระบบ (System) การแปลงรูป (Transformation) และการประยุทธ์ (Implications)

หน่วย หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวและแตกต่างไปจากสิ่งอื่น ๆ เป็นรูปร่างที่ปรากฏ เช่น นก ช้าง ม้า เป็นต้น

จำพวก หมายถึง กลุ่มของหน่วยต่าง ๆ ที่มีลักษณะบางประการร่วมกัน เช่น คน แมว ปลาวาฬ ซึ่งเป็นจำพวกเดียวกันเพราะต่างก็เลี้ยงลูกด้วยนม

ความสัมพันธ์ หมายถึง การเชื่อมโยงของผลที่ได้จากการจับคู่ที่ละ 2 อัน เข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ อาจอยู่ในรูปหน่วยกับหน่วย จำพวกกับจำพวก ระบบกับระบบ เป็นต้น เช่น พระกับวัด คนกับบ้าน นกกับรัง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับที่อยู่อาศัย

ระบบ หมายถึง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผลที่ได้หลาย ๆ คู่เข้าด้วยกันอย่างมีระเบียบแบบแผน อย่างใดอย่างหนึ่งแน่นอน เช่น 1, 3, 5, 7, 9 เป็นระบบเลขคี่

การแปลงรูป หมายถึง การเปลี่ยนแปลง การปรับปรุง การให้คำนิยามใหม่ การขยายความ หรือการจัดองค์ประกอบของข้อมูลที่กำหนดให้เสียใหม่ให้มีรูปร่างต่างไปจากเดิม ไปในรูปของข้อมูลหรือหน้าที่ เช่น การแปลงรูป $\triangle$ เป็น $— — —$

การประยุทธ์ หมายถึง การคาดหวังหรือทำนายอะไรบางอย่างจากข้อมูลที่กำหนดให้ โดยอาศัยความเกี่ยวข้องของข้อมูลที่ศึกษา เช่น เอาความรู้เรื่องคนไปใช้ในการสร้างคอกได้

รูปแบบโครงสร้างทางเซวาร์ปัญญาของกิลฟอร์ด ประกอบด้วย 120 องค์ประกอบมากกว่าของเทอร์สโตน ทำให้สามารถแยกแยะองค์ประกอบทางเซวาร์ปัญญาออกได้ชัดเจนกว่า จึงมีผู้นิยมนำ

ไปใช้สร้างแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาและความถนัดมากมายในปัจจุบัน

3.4 - การส่งเสริมเชาว์ปัญญา

มีผู้พยายามสร้างสิ่งแวดล้อมที่ช่วยเสริมสร้างเชาว์ปัญญา ดัง กมลรัตน์ หล้าสุรวงษ์ (2528 : 110) กล่าวว่า การจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมดังนี้

1. อาหารถูกส่วน การให้เด็กได้รับอาหารอย่างเพียงพอ ครอบคลุมส่วนคือ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน เกลือแร่ และวิตามิน โดยเฉพาะโปรตีนและวิตามินซี มีส่วนช่วยในการเจริญเติบโตของสมองตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่น ซึ่งนักจิตวิทยาเชื่อว่าในช่วงชีวิตนี้ เชาว์ปัญญามีอัตราการเจริญเติบโตไ้รวดเร็วมาก

2. การจัดของเล่นให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กจะต้องเข้าใจพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีผู้วิจัยพบว่าของเล่นประเภทที่ประกอบด้วยชิ้นส่วนที่ถอดได้ จะทำให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น พยายามศึกษาหรือแยกชิ้นส่วนต่าง ๆ ของของเล่น ซึ่งเป็นการฝึกให้เด็กช่างสังเกต ชอบแก้ปัญหาอันเป็นกระบวนการในการเสริมสร้างเชาว์ปัญญาได้

3. การจัดสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาเพื่อฝึกให้แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองบ่อย ๆ เช่น แทนที่จะบอกแนวทางในการแก้ปัญหาให้ กลับให้เขาพยายามค้นพบด้วยตนเองเป็นลักษณะการเรียนรู้จากการลองดู ลองผิด คือแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยไม่มีใครบอก อาจฝึกบ้าง ดูบ้าง จนในที่สุดสามารถแก้ปัญหาเองได้ โดยอาจมีผู้ใหญ่คอยช่วยสรุปให้นายหลัง

4. การกระตุ้นให้เด็กทำงานไ้รวดเร็วแสดงถึงประสิทธิภาพของสมองด้วย ดังเช่น ทฤษฎีเชาว์ปัญญาของเธอร์สโตน จะเห็นว่าองค์ประกอบหนึ่งที่แสดงถึงความสามารถของสมองคือ ความรวดเร็วในการรับรู้ (Perceptual speed factor หรือเขียนย่อว่า P)

จากข้อแนะนำของนักจิตวิทยาในข้อ 3 คือ การจัดสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาเพื่อฝึกให้แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และจากความรู้ในเรื่องโครงสร้างสติปัญญาในแนวต่าง ๆ และของทฤษฎีกลุ่ฟอร์ด ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะนำความรู้ดังกล่าวมาใช้ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาแก่บุคคล โดยจัดสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา และใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่มเป็นสื่อเพื่อพัฒนาความ

สามารถในการคิด โดยจะทดลองวิจัยกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพในกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเหล่านี้จะมาอยู่ในศูนย์ฝึกอาชีพเป็นเวลา 6 เดือน เพื่อฝึกวิชาชีพ ดังนั้น ถ้าผลการวิจัยนี้ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาในกลุ่มทดลองให้สูงกว่ากลุ่มควบคุมแล้ว ก็น่าจะได้นำวิธีการนี้มาใช้ร่วมกับการฝึกวิชาชีพ เพื่อช่วยให้บุคคลเหล่านั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคงและรู้เท่าทันเหตุการณ์ปัจจุบันต่าง ๆ ไม่ตกเป็นเหยื่อของคนที่ฉวยโอกาสที่ปะปนอยู่ในสังคมทั่วไป

3.5 งานวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการคิด

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญา ส่วนใหญ่จะมีงานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์การคิดแก้ปัญหาซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งพบว่าความคิดสร้างสรรค์การคิดแก้ปัญหานั้นสามารถส่งเสริมพัฒนาให้มากขึ้นได้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์การใช้เกมส์ นิทาน ปริศนาคำทาย กิจกรรมวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

ปราวณี มาลัยวงษ์ (2523 : 76) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองซึ่งเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมบท สิริวรรณ (2525 : 272) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มที่เรียนสังคมศึกษาโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ

สมหวัง ชัยคามล (2527 : 80) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ ปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความสามารถด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าของนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัชช กอบบุญช่วย (2522 : 91) ได้ทำการศึกษาผลของเกมส์และปริศนาทางคณิตศาสตร์ ที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ และการศึกษาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1) ผลปรากฏว่าหลังจากได้เล่นเกมส์และปริศนาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และการศึกษาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์แตกต่างกันก่อนการเล่นเกมส์และปริศนาทางคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพยาร์ ทักนิธ (2523 : 209) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระกับครูเป็นผู้กำหนดเนื้อเรื่อง ผลการทดลองปรากฏว่านักเรียนที่ใช้แบบฝึกการเขียนที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่เขียน โดยใช้แบบฝึกการเขียนที่ครูเป็นผู้กำหนดเนื้อเรื่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรราช ศรีสุข (2530 : 69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมเกมส์ นิทานและปริศนาคำทายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเกมส์ นิทานและปริศนาคำทาย มีความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออ ไม่แตกต่างกันแต่กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกิจกรรมเกมส์นิทาน และปริศนาคำทายหลังการสอนมีความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออสูงกว่าก่อนทำการสอน

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์การคิดแก้ปัญหาเชิงตรรกศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถทางสติปัญญานั้นสามารถส่งเสริมพัฒนาให้มีสูงขึ้นได้ โดยใช้เทคนิคกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทดลองส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของบุคคลให้สูงขึ้นโดยนำทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดมาเป็นแนวคิดในการสร้างกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้ในโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม และคาดว่ากลุ่มที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนั้นสามารถพัฒนาสติปัญญาให้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

สมมุติฐานในการวิจัย

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิด จะมีความสามารถในการคิดสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การดำเนินการทดลอง
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพศหญิงที่มีอายุในช่วง 16 - 18 ปี ในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอบรมวิชาชีพภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์รุ่นที่ 3 ในปีงบประมาณ 2532

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้จากประชากรดังกล่าวจำนวน 30 คน โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด ทำแบบทดสอบเชาวน์ปัญญา โดยใช้ The Progressive Matrices Tests ชุดที่ 2 คือ The Standard Progressive Matrices ของราเวน (John C. Raven : 1960)

2. คัดเลือกเอาเฉพาะผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้คะแนนเชาวน์ปัญญาในช่วง 80 - 89 แล้วสุ่มอย่างง่ายมา 30 คน

3. นำผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่คัดเลือกไว้ 30 คน ทดสอบแบบวัดความสามารถในการคิด แล้วนำคะแนนที่ได้มาเรียงลำดับจากสูงที่สุดไปยังต่ำสุดแล้วนำคะแนนของคนที่ได้สูงสุดคนแรกใส่ในกลุ่ม A ก่อน แล้วนำคะแนนลำดับที่ 2, 3 ใส่ในกลุ่ม B คะแนนลำดับที่ 4, 5 ใส่ในกลุ่ม A สลับกันไปเช่นนี้

จนในที่สุดคะแนนลำดับที่ 30 ใส่ในกลุ่ม B ฉะนั้นจะได้กลุ่ม A 15 คน กลุ่ม B 15 คน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีความเท่าเทียมกันแล้ว ใช้วิธีจับสลากให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม และนำคะแนนทั้งสองกลุ่มนี้มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้ t - test แบบ Independent ซึ่งปรากฏว่าคะแนนของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีลำดับขั้นในการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความสามารถในการคิดโดยอิงทฤษฎีสติปัญญาของ กิลฟอร์ด แล้วนิยามความสามารถในการคิด พร้อมทั้งศึกษาเนื้อหาและวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มจาก ตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับการพัฒนาความสามารถในการคิด

2. สร้างโปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่มจำนวน 10 ครั้งแต่ละครั้งใช้เวลา 90 นาทีโดยมีเนื้อหาขอบเขตที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการวิจัย

3. นำกิจกรรมที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีดำเนินการ

4. นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับบุคคลที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านวิธีดำเนินการ อุปกรณ์และเวลาที่ใช้

5. นำโปรแกรมที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิด ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถในการคิดของบุคคล โดยอิงวิธีการคิดของทฤษฎี กิลฟอร์ด

วิธีการสร้างแบบทดสอบ

1. ผู้วิจัยได้นิยามความหมายของคำว่า ความสามารถในการคิดจากทฤษฎีและงานวิจัย พร้อมทั้งเอกสารต่าง ๆ

2. ผู้วิจัยได้แบ่งข้อสอบความสามารถในการคิดเป็น 5 ชุดย่อยตามนิยามความหมายของคำว่าความสามารถในการคิด ดังนี้

- ชุดที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ (Cognitive)
- ชุดที่ 2 แบบทดสอบวัดความจำ (Memory)
- ชุดที่ 3 แบบทดสอบวัดความคิดแบบขอบเนกนัย (Divergent Thinking)
- ชุดที่ 4 แบบทดสอบวัดความคิดเอกนัย (Convergent Thinking)
- ชุดที่ 5 แบบทดสอบวัดความคิดในการประเมินค่า (Evaluation)

ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างข้อสอบจากคำราเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเลือกลักษณะแบบทดสอบให้เหมาะสมกับสิ่งที่วัด ซึ่งจำแนกลักษณะแบบทดสอบได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- ลักษณะแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก ได้แก่ แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจ ความคิดเอกนัย และความคิดประเมินค่า
- ลักษณะแบบเติมคำในช่องว่าง ได้แก่ แบบทดสอบวัดความคิดเอกนัย และแบบทดสอบความจำ

3. กำหนดคะแนนและจำนวนข้อสอบแต่ละชุดให้สัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่มในแต่ละเรื่องย่อยดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนข้อสอบแต่ละชุดให้สัมพันธ์กับ เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมกลุ่มในแต่ละ เรื่องย่อย

ชุดที่	แบบทดสอบวัด	เวลาที่ใช้จัด กิจกรรมกลุ่ม	ลักษณะข้อสอบ	จำนวน ข้อ	คะแนน เต็ม	เวลาที่ ใช้ทดสอบ
1	ความรู้ความเข้าใจ	4	แบบเลือกตอบ 4 ตัว เลือก	16	16	20 นาที
2	ความจำ	1	ให้รูปภาพที่กำหนดให้ แล้วเติมคำในช่องว่าง	4	6	6 นาที
3	ความถนัด	1	แบบเติมคำในช่องว่าง	4	6	15 นาที
4	ความถนัด	3	แบบเลือกตอบ	11	11	20 นาที
5	ความถนัด	3	แบบเลือกตอบ	11	11	20 นาที
รวม		13	รวม	46	50	81 นาที

4. คำเนินการสร้างข้อสอบแต่ละชุดย่อย โดยพยายามสร้างให้มีเนื้อหาครอบคลุมทฤษฎี
 กิลฟอร์ดในมิติที่ 1 ทุกด้าน คือ ภาพ (Figural) สัญลักษณ์ (Symbolic) ภาษา (Semantic)
 และพฤติกรรม (Behavioral) และจำนวนข้อสอบที่สร้างมีมากกว่าจำนวนที่ต้องการใช้จริง
 ประมาณเท่าหนึ่งตามตารางวิเคราะห์ข้อสอบดังนี้

ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์ข้อสอบแต่ละชุดย่อย

ชุดที่	แบบทดสอบวัด	วัดมิติที่ 1 ด้าน/จำนวนข้อ				รวม จำนวนข้อ	เวลาที่ใช้ ทดสอบ/นาที
		ภาพ	สัญลักษณ์	ภาษา	พฤติกรรม		
1	ความรู้ความเข้าใจ	8	8	8	10	34	40
2	ความจำ	2	1	2	2	7	11
3	ความคิดเอนกนัย	2	2	2	2	8	30
4	ความคิดเอกนัย	6	6	5	5	22	40
5	ความคิดประเมินค่า	5	5	6	6	22	40

5. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในกรมประชาสัมพันธ์ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อพิจารณาว่ามีความเข้าใจในคำถามและคำตอบได้ชัดเจนเพียงใดแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่

การหาคุณภาพของแบบทดสอบ

1. การหาค่าความเที่ยงตรง ใช้วิธี Content Validity คือสร้างข้อสอบตามตารางวิเคราะห์ข้อสอบที่สร้างขึ้นหลังจากตรวจสอบ Face Validity โดยนำข้อสอบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยาและทางการวิจัยจำนวน 3 ท่านพิจารณาแล้วว่าแต่ละข้อสามารถวัดความสามารถในการคิดได้ตามจุดมุ่งหมายหรือไม่เพียงใดข้อใดที่ไม่เหมาะสมก็ตัดทิ้งไปหรือปรับปรุงแก้ไขขึ้นมาใหม่

2. การหาค่าอำนาจจำแนกและความยากง่ายรายข้อ นำแบบทดสอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาคัดเลือกแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมอาชีพสตรีภาคกลางที่มีลักษณะคล้ายคลึงตัวอย่าง จำนวน 50 คนแล้วนำคะแนนผลการทดสอบมาวิเคราะห์ดังนี้

ก. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจแบบทดสอบความคิดเอกนัยและแบบทดสอบความคิด ประเมินค่าใช้วิธีวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบเป็นรายข้อตามหลักเทคนิค 27% กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ เพื่อหาความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบโดยคัดเฉพาะข้อที่มีความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก .20 ขึ้นไป ตามจำนวนข้อสอบที่กำหนดไว้แล้ว

ข. แบบทดสอบความคิดเอกนัย และแบบทดสอบความจำใช้วิธีวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบเป็นรายข้อตามวิธีของ t - test เมื่อได้ค่า t เป็นรายข้อแล้ว ก็คัดเลือกข้อสอบเฉพาะค่า t สูง ๆ ซึ่งต้องเกิน 2.0 ขึ้นไปตามจำนวนข้อสอบที่กำหนดไว้แล้ว

เมื่อหาค่าอำนาจจำแนกแล้วก็จะได้ข้อสอบที่จะนำไปใช้ในการทดลองจำนวน 5 ชุด และจำนวนข้อสอบตามที่กำหนด รวมทั้งหมด 46 ข้อ

3. การหาค่าความเชื่อมั่น นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้ว 5 ชุดไปหาค่าความเชื่อมั่นได้ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ชุดที่	แบบทดสอบวัด	ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธี	
		K.R 20	α
1	ความรู้ความเข้าใจ	.667	-
2	ความจำ	-	.664
3	ความคิดเอกนัย	-	.707
4	ความคิดเอกนัย	.679	-
5	ความคิดประเมินค่า	.669	-

3. การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งใช้วิธีการทดลองแบบ Pretest Posttest Control Group Design ซึ่งมีวิธีการทดลองตามลำดับขั้นดังนี้ คือ

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R _E	T _{E1}	X	T _{E2}
R _c	T _{c1}	-	T _{c2}

วิธีการทดลองมีลำดับขั้นดังนี้

1. การทดสอบครั้งแรก (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิด
2. ขั้นการทดลอง ดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมที่วางไว้ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที รวม 5 นาที โดยจัดกิจกรรมกลุ่มในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 9.00 น - 10.30 น. ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพียงแต่ฝึกอบรมวิชาชีพในศูนย์ฯ และเข้ากิจกรรมตามชมรมต่าง ๆ ในวันหยุดตามปกติ
3. การทดสอบครั้งหลัง (Posttest) ใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ภายหลังจากการจัดกิจกรรมกลุ่มในกลุ่มทดลองเรียบร้อยแล้ว
4. นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบทั้งสองครั้งของกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. คะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ,

2522 : 51)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$	หมายถึง คะแนนเฉลี่ย
$\sum X$	หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. ความแปรปรวนของคะแนน (Variance) โดยใช้สูตร (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2522 : 51)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ S^2	หมายถึง ค่าความแปรปรวนของคะแนน
$\sum X$	หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$	หมายถึง ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
N	หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4.2 สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1. หากค่าอำนาจจำแนกความยากง่ายเป็นรายชื่อของแบบทดสอบความสามารถในการคิดโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อสอบ 27 เปอร์เซนต์ของ จุง เทห์ ฟาน (Chug Teh Fan)

2. หากค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความสามารถในการคิดแยกเป็น 2 กลุ่มคือ

- แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ ใช้สูตรของ Kuder Richardson

K.R. 20 (1937)

$$\text{สูตร } r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right)$$

r หมายถึง ค่าความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อ

p หมายถึง สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ

q หมายถึง สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ = $1 - p$

S_t^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

- แบบทดสอบชนิดเติมคำ ใช้สูตร Alpha Coefficient (ลัวน

สาวยศ และอังคณา สาวยศ 2524 : 171)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left[\frac{1 - \sum \frac{S_i^2}{S_t^2}}{S_t^2} \right]$$

α = ค่าความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อ

S_i^2 = ความแปรปรวนของข้อสอบรายข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งหมด

4.3 สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ที่ได้จากผลการสอบระหว่างกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test (ลัวน-อังคณา สาวยศ 2522 : 217)

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

เมื่อ t	หมายถึง ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามลำดับ
S_1, S_2	หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามลำดับ
n_1, n_2	หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามลำดับ โดยมี $df = n_1 + n_2 - 2$

บทที่ 4

ผลการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

- N แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
- S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution

สมมุติฐานในการวิจัย

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิด จะมีความสามารถในการคิดสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง
2. การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ตาราง 4 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อน
การทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D	t
กลุ่มทดลอง	15	31.77	3.398	0.125
กลุ่มควบคุม	15	31.61	3.658	

$$t (.05, 28) = 1.701$$

จากตาราง 4 ปรากฏว่าคะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อน
การทดลองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลัง
การทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D	t
กลุ่มทดลอง	15	36.99	4.862	1.841*
กลุ่มควบคุม	15	34.00	3.994	

$$* t (.05, 28) = 1.701$$

จากตาราง 5 ปรากฏว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการคิด
สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาถึงผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาการด้านความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการศึกษาวิชาชีพในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ผู้เข้ารับการศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความคิด จะมีความสามารถในการคิดสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ ผู้เข้ารับการศึกษาวิชาชีพในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพภาคกลางที่มีอายุระหว่าง 16 - 18 ปี ในปีงบประมาณ 2532 ซึ่งมีจำนวน 324 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการให้กลุ่มประชากรทำแบบทดสอบเชาว์ปัญญาแบบ Progressive Matrices Tests แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะผู้เข้ารับการศึกษาที่ได้คะแนนเชาว์ปัญญาในช่วง 80 - 89 แล้วสุ่มอย่างง่ายมา 30 คน แล้วให้กลุ่มที่คัดเลือกไว้ 30 คนนี้ ทำแบบทดสอบความสามารถในการคิดแล้วนำคะแนนที่ได้เรียงลำดับจากสูงที่สุดไปยังต่ำสุด โดยนำคะแนนของคนที่ได้สูงที่สุดคนแรกใส่ในกลุ่ม A ก่อนแล้วนำคะแนนลำดับที่ 2, 3 ใส่ในกลุ่ม B คะแนนลำดับที่ 4, 5 ใส่ในกลุ่ม A สลับกันไปเช่นนี้จนในที่สุดคะแนนลำดับที่ 30 ใส่ในกลุ่ม B ฉะนั้นจะได้กลุ่มละ 15 คน ที่มีความเท่าเทียมกัน แล้วใช้วิธีจับฉลากให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษากันคว้า

1. แบบทดสอบความสามารถในการคิดมี 5 ชุด แต่ละชุดมีความเชื่อมั่นดังนี้ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจมีค่าความเชื่อมั่น .667 แบบทดสอบความจำมีค่าความเชื่อมั่น .664 แบบทดสอบความคิดเอนกนัยมีค่าความเชื่อมั่น .707 แบบทดสอบความคิดเอนกนัยมีค่าความเชื่อมั่น .679 และแบบทดสอบความกตัญญูมีค่าความเชื่อมั่น .669

2. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นแนวทางคิดวิเคราะห์ในเชิงทฤษฎีการปกครองจำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที ในการทดลองนี้จัดกิจกรรมกลุ่มเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์ของทุกสัปดาห์เป็นเวลา 5 สัปดาห์

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดสอบใช้แบบแผนการทดลองที่เรียกว่า Pretest - Posttest Control Group Design โดยทำการทดลองตามลำดับขั้นดังนี้

1. การทดสอบครั้งแรก (Pretest) ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทำแบบทดสอบความสามารถในการคิด แล้วนำคะแนนที่ได้มาเรียงลำดับจากสูงไปต่ำแล้วนำคะแนนของคนที่ได้สูงสุดคนแรกใส่ในกลุ่ม A ก่อนแล้วนำคะแนนลำดับที่ 2,3 ใส่ในกลุ่ม B คะแนนลำดับที่ 4,5 ใส่ในกลุ่ม A สลับกันไปเช่นนี้จนในที่สุดคะแนนลำดับที่ 30 ใส่ในกลุ่ม B ฉะนั้นจะได้กลุ่ม A 15 คน กลุ่ม B 15 คน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีความเท่าเทียมกันแล้วใช้วิธีจับฉลากให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม และนำคะแนนทั้งสองกลุ่มนี้มาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t - test แบบ Independent ซึ่งปรากฏว่าคะแนนของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

2. ขั้นการทดลอง ดำเนินการฝึกกิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมที่วางไว้ในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ เวลา 9.00 - 10.30 น. เป็นเวลา 5 สัปดาห์ รวม 10 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมให้เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพซึ่งได้แก่ การคูโทรศัพท์ V.D.O. เล่นกีฬา อ่านหนังสือ

3. การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในกลุ่มทดลอง

และกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความสามารถในการคิดอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่กลุ่มทดลองได้ฝึกกิจกรรมกลุ่มตามโปรแกรมเรียบร้อยแล้ว

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้ง มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบพื้นฐาน โดยเปรียบเทียบความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t - test แบบ Independent sample
2. ตรวจสอบสมมติฐาน โดยเปรียบเทียบความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแล้ว โดยใช้ t - test แบบ Independent sample

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบพื้นฐาน ความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองพบว่าผู้รับการฝึกอบรมทั้งสองกลุ่มมีความสามารถในการคิดไม่แตกต่างกัน
2. การตรวจสอบสมมติฐาน โดยเปรียบเทียบความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มทดลองแล้วพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในกลุ่มทดลองมีพัฒนาการด้านความสามารถในการคิดสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษากันครั้งนี้นี้ เพื่อศึกษาผลของการทดลองใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง จังหวัดนครปฐม ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม มีคะแนนความสามารถในการคิดสูงขึ้นซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มนอกจากจะช่วยพัฒนาบุคคลด้านความสามารถในการคิดแล้ว ยังช่วยพัฒนาบุคคลด้านการยอมรับตนเอง ดังรายงานวิจัยของนิทยา เชียงทอง (2526 : 42) ที่ได้ศึกษาผลการทดลอง

ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการยอมรับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2525 โดยแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้เข้ารับการฝึกโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ติดต่อกัน 6 สัปดาห์ รวม 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีการยอมรับตนเองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กิจกรรมกลุ่มนั้นยังช่วยพัฒนาบุคลิกทางด้านสังคมได้เป็นอย่างดีในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความเสียสละ ความมีวินัยในตนเอง ดังการวิจัยของ กรองแก้ว สาธุสนธิ์ (2529 : 44) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมวิทย์วิทยา จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2528 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสียสละ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีความเสียสละสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความเสียสละสูงกว่าก่อนการได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อการเปรียบเทียบความเสียสละของทั้ง 2 กลุ่ม หลังการทดลองปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีความเสียสละสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52) ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ 15 กิจกรรม กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนปกติ ผลการทดลองพบว่าหลังจากฝึกกิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีการพัฒนาด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีการพัฒนาความมีวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มนั้นสามารถส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมดีขึ้น กิจกรรมกลุ่มยังสามารถใช้ส่งเสริมพัฒนาบุคลิกทางด้านทั้งสังคมและสติปัญญา ดังการวิจัยของ รัตนา รัตนประสพโชค (2524 : 41 - 42) ได้ศึกษาการพัฒนาการสื่อสาร

ระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมกลุ่ม โดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี แบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 คน โดยใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยการฝึกกิจกรรมต่าง ๆ 10 ครั้ง กับกลุ่มทดลอง ผลการทดลองปรากฏว่า กิจกรรมกลุ่มมีผลต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มก่อน และหลังจากฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังมีงานวิจัยทางสถิติในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงให้เห็นว่าเทคนิคกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมกลุ่มนั้นสามารถส่งเสริมให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น ดังการวิจัยของปราดิศ มาลัยวงษ์ (2523 : 76) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา ปีการศึกษา 2522 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 65 คน ที่มีความคิดสร้างสรรค์ใกล้เคียงกัน แล้วแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 31 คน กลุ่มควบคุม 34 คน กลุ่มทดลองเรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมเรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีการสอนแบบปกติ ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตรงกับงานวิจัยของ สมภาพ ลิ่ววรรณ (2525 : 72) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ปีการศึกษา 2523 โรงเรียนเคชอคม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 80 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 40 คน กลุ่มทดลองเรียนวิชาสังคมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมเรียนวิชาสังคมโดยวิธีการสอนแบบปกติ ผลการทดลองปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังมีงานวิจัยต่างประเทศของ วอคส์ (Waks. 1988 : 463 - 478) ได้ศึกษารูปแบบของห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของผู้ใหญ่ โดยใช้เทคนิคกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์พบว่าบุคลิกลักษณะของผู้นำกลุ่มมีผลต่อการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม และเมื่อกระบวนการเปลี่ยนจากการปฏิสัมพันธ์มาเป็นกระบวนการสร้างสรรค์อย่างชัดเจน ต้องคำนึงถึงรูปแบบของปฏิสัมพันธ์การโต้แย้งในกลุ่มและการป้องกันหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และพบว่าในการจัดกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้นั้นต้องมีการระจับความรู้สึกต่อกันบ้าง ต้องมีกฎพื้นฐานของกลุ่มมีการ

เตรียมการและคำสั่งที่ชัดเจน

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม เช่น เกมส์ ปริศนาปริศนา ปริศนาคำห่าวนั้นสามารถส่งเสริมให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ การคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์สูงขึ้นดังเช่นงานวิจัยของ รัชธร กอบูช่วย (2522 : 91) ให้ทำการศึกษาผลของเกมส์และปริศนาทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1) ปีการศึกษา 2531

โรงเรียนอุครวิทยานุบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี จำนวน 60 คน โดยแยกเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกับต่ำกลุ่มละ 30 คน และหึ่งสองกลุ่มเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้เกมส์และปริศนาทางคณิตศาสตร์ ผลการทดลองปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ และการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตรงกับงานวิจัยของ สรรชัย ศรีสุข (2530 : 69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบของประกอบความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมเกมส์ นิทานและปริศนาคำห่ายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา

2528 โรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 60 คนโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ใช้กิจกรรมเกมส์ กลุ่มที่ 2 ใช้กิจกรรมนิทาน กลุ่มที่ 3 ใช้ปริศนาคำห่าย ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเกมส์ นิทานและปริศนาคำห่ายมีความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดละออ ไม่แตกต่างกันแต่่นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกิจกรรมเกมส์ นิทานและปริศนาคำห่ายหลังการสอนมีความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดละออสูงกว่าก่อนทำการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากงานวิจัยทั้งสองเรื่องสอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มโดยนำแนวคิทธิพิภพมาเป็นแนวทางและมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอุปาทปริศนา การเล่นเกมส์ใบ้คำ การวิเคราะห์ข่าวสาร ฯลฯ ซึ่งผลการทดลองปรากฏว่าสมาชิกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยดังกล่าวพบว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาด้านอารมณ์ สังคม สูงขึ้น และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมกลุ่มสามารถส่งเสริมให้บุคคลมีความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น ซึ่งความคิดสร้างสรรค์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความสามารถทางสติปัญญา ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่างานวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเรื่องแรกที่แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญาได้

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมภายหลังการที่ดำเนินการทดลองไปแล้วพบว่า คะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่างก็สูงขึ้นกว่าเดิมทดลอง แต่คะแนนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อนำคะแนนของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์เป็นความสามารถเฉพาะด้านลงไปพบว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลองได้มาจากคะแนนความสามารถในชุดความรู้ความเข้าใจ ความคิดเอนกนัย และความคิดประเมินค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มนี้สามารถช่วยส่งเสริมความสามารถในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเอนกนัย และความคิดประเมินค่าได้ ส่วนกิจกรรมที่ใช้ส่งเสริมความสามารถอื่น ๆ คือ ความจำ และความคิดเอนกนัยนั้นไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันในด้านความสามารถทางการคิดในงานวิจัยฉบับนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ ดังนั้นกิจกรรมกลุ่มจึงน่าจะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาและครูที่จะฝึกให้ผู้รับการฝึกอบรมหรือนักเรียนให้มีพัฒนาความสามารถในการคิดมากขึ้น

1.2 กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดในโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มนั้น ได้จัดไว้เป็นชุดย่อย 10 ครั้ง แต่ละครั้งสมบูรณ์ในตัวเองซึ่งนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาและครูทั่ว ๆ ไปอาจนำกิจกรรมชุดย่อยนี้ไปใช้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม นักเรียน ในกรณีที่ผู้รับการฝึกอบรมหรือนักเรียนมีเวลาว่าง

เช่น ครูประจำวิชาไม่มาหรือใช้ในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว แต่ผู้ที่จะนำไปใช้ควรศึกษาว่ามีขั้นตอนการใช้อย่างไรและบทสรุปอย่างไร

1.3 กิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ครั้งที่ 6 เป็นต้นไป ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มต้องใช้ความคิดในการทำกิจกรรมมากขึ้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมเหล่านี้ ผู้นำกลุ่มต้องระวังในเรื่องบรรยากาศของกลุ่มมาก โดยต้องพยายามให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนมีความตื่นตัวเสมอและสอศแทรกเกมส์สั้น ๆ เพื่อความบันเทิงไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอื่น ๆ ด้วย เช่น นักเรียน นักศึกษาคณะต่าง ๆ

2.2 ควรมีการติดตามผลเป็นระยะหลังการทดลอง 3 เดือน เพื่อดูว่าผลของการทดลองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

2.3 ควรจะทำการศึกษาเปรียบเทียบการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แบบเข้าร่วมกลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง กับการเข้ากลุ่มทุกวันในระยะเวลาเท่ากันแบบใดจะมีประสิทธิภาพดีกว่ากัน และควรศึกษาว่าระยะเวลาที่จะจัดกิจกรรมกลุ่มควรใช้เวลาเท่าไรจึงจะเหมาะสม

2.4 ควรจะทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มที่มีระดับเชาวน์ปัญญา 80 - 89 กับกลุ่มที่มีระดับเชาวน์ปัญญา 90 - 100 ว่าได้ผลแตกต่างกันหรือไม่

2.5 ควรจะทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มที่อยู่ในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลางกับภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ว่าได้ผลแตกต่างกันหรือไม่

မကုသရဘဲ

บรรณานุกรม

กองวิชาการ, กรมประชาสงเคราะห์. แผนพัฒนาการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ.

2530 - 2534. 2529.

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. จิตวิทยาการศึกษา. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

กรองแก้ว สานุสนธิ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสี่ยสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 โรงเรียนหมวกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักสำเนา.

คมเพชร จัตรศุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

จำเนียร ช่วงโชติ และคนอื่น ๆ. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง, 2521.

ทิศนา แชนมณี และคนอื่น ๆ. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. บุรพาศิลป์การพิมพ์,

2522. อักสำเนา.

นภาพร พุมพฤกษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ ลพบุรี. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อักสำเนา.

นิตยา เชียงทอง. ผลการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการยอมรับตนเองของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. :

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักสำเนา.

นิภา วิจิตรศิริ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนหนองแค "สรภักศึกษา" จังหวัดสระบุรี. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสำเนา.

ประชากรศาสตร์, สถาบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารการคาดประมาณจำนวนประชากรของประเทศไทย 2513 - 2548. 2526.

ปราณีศ มาลัยวงศ์. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อักสำเนา.

พเยาว์ หักฉิณ. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระกับครูเป็นผู้กำหนดเนื้อเรื่อง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อักสำเนา.

พรณิพัทธ์ ทิวิวรรณยศ. ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

มัทนา อังตระกูล. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนามโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักสำเนา.

เมตตา จินดารักษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักสำเนา.

เยาวพา เตชะกุลป์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

รัตนา รัตนประสพโชค. การพัฒนาทางการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักสำเนา.

รัชธร กอบบุญช่วย. การศึกษาผลของเกมส์และปริศนาคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ และการศึกษาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

ลักขณา ชรรณไพโรจน์. การปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
อัคราเนนา.

ลักคาวรรณ ฌ ระนอง. การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
อัคราเนนา.

ลาวัญญ์ มหาหมะรัตน์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา.

ปีที่ 4 โรงเรียนศรีศักดิ์สุวรรณวิทยา จังหวัดสิงห์บุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. สถิติวิทยาการศึกษา. วัฒนาพานิช, 2515.

วินิจ เกตุชำ และคณะ. กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. โอเคียนสโตร, 2522.

สมภาพ สิริวรรณ. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน
วิชาสังคมศาสตร์ โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการ์สอนปกติ. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัคราเนนา.

สรรัชย์ ศรีสุข. เปรียบเทียบองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมเกมส์ นิทาน
และปริศนาคำทำนายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัคราเนนา.

Deighton, Lee C. "Small Group Instruction," The Encyclopedia of
Education. New York, The Macmillan Company and Free Press.,
1971.

Guilford, J.P. The Nature of Human Intelligence. New York, MacGraw -
Hill Book Company 1967.

John C. Raven, Guide to The Standard Progressive Matrices. London :
Lewis & Co.Ltd., 1960.

Leslie Button, Developmental Group Work with Adolescents ; University
of London Press Ltd , 1974.

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ภาคผนวก ก

โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่ม

โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิด

ครั้งที่	เวลา	เนื้อหาของ กิจกรรม	Cognitive	Memory	Divergent Thinking	Convergent Thinking	Evaluation
		ชื่อกิจกรรม กลุ่ม					
1	1 1/2	-ปฐมนิเทศ -จับคู่ใคร	-	-	-	-	-
2	1 1/2	-รูปภาพ(FC) -สัญลักษณ์(SC)	✓	-	-	-	-
3	1 1/2	-ภาษานั้นสำคัญโดน (MC) -นักแสดง(BC)	✓	-	-	-	-
4	1 1/2	-เกมส์ความจำ(MM) -แต่งห้อง (FM)	-	✓	-	-	-
5	1 1/2	-ประโยชน์ของดิน -เพื่อนของดิน	-	-	✓	-	-

ครั้งที่	เวลา	เนื้อหาของ กิจกรรม	Cognitive	Memory	Divergent Thinking	Convergent Thinking	Evaluation
		ชื่อกิจกรรม กลุ่ม					
6	1 1/2	-เลือกซื้อสินค้า -รายรับ - รายจ่าย -การฝึกการคิด	-	-	-	✓	-
7	1 1/2	-ระดมความคิด -ข่าวหนังสือพิมพ์	-	-	-	✓	-
8	1 1/2	-เกมส์หาคู่ -เกมส์ใบคำ	✓	-	-	-	-
9	1 1/2	-เกมส์กระชับ(ME) -เชื่อหรือไม่(BE) -นักโทษฉาว (FE)	-	-	-	-	✓
10	1 1/2	-ทิวาณี 2 (BN) -นักแก้ปัญหา(SN) (BN)	-	-	-	✓	-

ครั้งที่	เวลา	เนื้อหาของ กิจกรรม	Cognitive	Memory	Divergent Thinking	Convergent Thinking	Evaluation
		ชื่อกิจกรรม กลุ่ม					
รวม	15 ชม.	เวลา	4 1/2	1 1/2	1 1/2	3	3
		การให้คะแนนแบบ ทดสอบ(50)	6	6	6	11	11

โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความคิด

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	อุปกรณ์
1	-เพื่อให้สมาชิกเข้าใจถึงระเบียบวิธีการและความมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม -เพื่อให้สมาชิกรู้จักคุ้นเคยกัน	-ปฐมภิเทศ -ฉันคือใคร	-โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่ม -กระดาษ, ปากกา, เข็มหมุด
2	-ให้เข้าใจวิธีการคิดในส่วนที่เกี่ยวกับความเข้าใจ (Cognitive) ในเนื้อหาเกี่ยวกับภาพและสัญลักษณ์	-รูปภาพ -สัญลักษณ์	-ภาพจิตวิทยา -รูปภาพสัญลักษณ์ 20 รูป เครื่องหมายจราจร
3	-ให้รู้และเข้าใจวิธีการคิดในส่วนที่เกี่ยวกับความเข้าใจ (Cognitive) ในเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาและพฤติกรรม	-ภาษานั้นสำคัญไฉน -นักแสดง	-สำนวนสุภาษิต คำพังเพย -บทบาทสมมติ
4	-เพื่อให้รู้จักเทคนิคการจำ (Memory)	-เกมส์ความจำ -การแต่งห้อง	-บัตรคำ กระดาษ ปากกา -ของเล่นเด็กเกี่ยวกับบ้านจำลองและมีต้นไม้ สัตว์เลี้ยงต่าง ๆ จำนวน 3 ชุด

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	อุปกรณ์
5	-เพื่อให้รู้จักวิธีคิดแบบเอนกนัย (Divergent thinking)	-ประโยชน์ของดิน	-ผลไม้ เช่น ถั่ว มะม่วง ถั่ว และของ ใช้ เช่น ร่ม ผ้าถุง
6	-เพื่อให้รู้จักวิธีคิดแบบเอกนัย (Convergent thinking)	-เพื่อนของดิน -เลือกซื้อสินค้า	-บัตรคำ -สินค้าอุปโภค บริโภค 15 อย่าง
7	-เพื่อให้รู้จักวิธีคิดในส่วนที่เกี่ยวกับการ ประเมินค่าโดยใช้เกณฑ์ภายในและ เกณฑ์ภายนอก	-รายรับ-รายจ่าย -การฝึกการคิด	-กระดาษ เมจิก -แบบฝึกหัดการคิด 15 ชุด
8	-การฝึกความสามารถในการคิด	-ระดมความคิด -ข่าวหนังสือพิมพ์ -เกมส่หา -เกมส่ไข	-แบบฝึกหัดประเมินค่า 15 ชุด -ข่าวหนังสือพิมพ์ที่ เด่น ๆ -ของเล่นเด็กเกี่ยวกับ ของใช้ในครัวเช่น ช้อน แก้ว และอื่น ๆ เช่น ปากกา ดินสอ กฤตฯ ฯลฯ ใส่อยู่ใน กระเป๋ -บัตรคำ นาฬิกาจับ เวลา

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	อุปกรณ์
9	-การฝึกวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูล	-ข่าวลือ -เชื่อหรือไม่ -นักโฆษณา	-รายงานอุบัติเหตุ พร้อมทั้งแบบสังเกต -ข่าวหนังสือพิมพ์ -รูปภาพโฆษณาสินค้า 10 รูป
10	-ฝึกการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ	-ศิราณี 2 -นักแก้ปัญหา	-ปัญหาชีวิตจากหนังสือ พิมพ์ จำนวน 3 เรื่อง -โจทย์ปัญหาทั่วไป จำนวน 3 ชุด

ครั้งที่ 1

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้สมาชิกเข้าใจถึงระเบียบวิธีการ และความมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมกลุ่ม
 2. เพื่อสร้างความคุ้นเคย และบรรยากาศที่เป็นกันเองในกลุ่มสมาชิก
- กิจกรรมที่ 1 : ปฐมนิเทศ
- เวลา : 45 นาที
- อุปกรณ์ : โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่ม จำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิก
- วิธีการ : 1. สมาชิกและผู้ดำเนินการกิจกรรมกลุ่มนั่งเป็นวงกลม
2. ผู้ดำเนินการแจกโปรแกรมการจัดกลุ่มสมาชิกทุกคน
 3. ผู้ดำเนินการ ชี้แจง อธิบายรายละเอียด ตลอดจนการปฏิบัติในการทำกลุ่มร่วมกัน
 4. สมาชิกซักถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ จากนั้นผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุป เพื่อความเข้าใจร่วมกัน
- กิจกรรมที่ 2 : ฉันทิโกไร
- เวลา : 45 นาที
- อุปกรณ์ : กระดาษขนาด 8 x 11 เท่าจำนวนสมาชิก พร้อมเข็มหมุดและปากกา
- วิธีการ : 1. ผู้ดำเนินการแจกกระดาษ เข็มหมุดและคินสอให้สมาชิก และใช้เวลา 10 นาที ในการเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองที่สำคัญห้าข้อ เพื่อให้สมาชิกอื่นรู้จักตนมากขึ้น โดยสมาชิกทุกคนจะต้องเขียนอย่างชัดเจน อ่านง่าย พร้อมทั้งเขียนตัวอักษรโต ๆ ขนาดครึ่งนิ้ว บนหัวกระดาษว่า "ฉันทิโกไร"
2. เมื่อหมดเวลาให้สมาชิกถลกกระดาษที่เขียนเรียบร้อยแล้วติดไว้กับหน้าอกเสื้อของสมาชิกแต่ละคน

3. ผู้ดำเนินการเปิดเพลงเบา ๆ เป็นแบกราว แล้วให้สมาชิกเดินไปรอบ ๆ ห้อง เพื่อพูดคุยกับทุกคน โดยที่แต่ละคนต้องพยายามรู้จักเพื่อนให้มากที่สุดใช้เวลา 15 นาที
4. เมื่อหมดเวลา ผู้ดำเนินการให้สมาชิกปลดกระต่ายที่หน้าอกให้ผู้ดำเนินการแล้วนั่งเป็นวงกลม ผู้ดำเนินการถามสมาชิกว่าใครคิดว่าจำเรื่องราวของเพื่อนได้มากที่สุด และให้สมาชิกที่กล่าวว่าคนจำเรื่องราวของเพื่อนได้มาก ลองเล่ารายละเอียดของเพื่อนใครเล่าได้มากและถูกต้องได้รับรางวัล

ครั้งที่ 2 เรื่อง Cognitive

จุดมุ่งหมาย

1. ให้สมาชิกรู้จักกระบวนการรู้และการเข้าใจของบุคคลในเนื้อหาเกี่ยวกับภาพ
(กิจกรรมที่ 1)
2. ให้สมาชิกรู้จักกระบวนการรู้และการเข้าใจของบุคคลในเนื้อหาเกี่ยวกับสัญลักษณ์
(กิจกรรมที่ 2)

กิจกรรมที่ 1 : เรื่องภาพ

เวลา : 60 นาที

อุปกรณ์ : รูปภาพต่าง ๆ จำนวน 14 ภาพ, ดอกไม้คิทชน้าอกมี 15 ดอก, แบบสอบถาม

- วิธีการ :
1. ผู้ดำเนินการกล่าวว่าวันนี้จะมีภาพอะไรมาให้ดูโดยให้ดูภาพละ 1 นาที เมื่อดูเสร็จแล้วให้ตอบคำถามในแบบสอบถามที่แจกให้ ขณะที่ดูห้ามปรึกษากัน
 2. เมื่อผู้ดำเนินการให้ดูภาพครบทั้ง 14 ภาพแล้ว ผู้ดำเนินการกล่าวว่า สมาชิกบางคนอาจสงสัยบางภาพ ดังนั้น จะให้สมาชิกได้มีโอกาสปรึกษากัน โดยให้สมาชิกแยกเข้ากลุ่ม เพื่อปรึกษากันตามสีดอกไม้คิทชน้าอก (มี 3 กลุ่ม) ให้เวลา 10 นาที เมื่อหมดเวลาก็ให้กลับไปนั่งที่เดิม
 3. ผู้ดำเนินการและสมาชิกทั้งหมด ช่วยกันหาคำตอบที่ถูกต้อง
ภาพที่ 1 และ 2 เป็นภาพที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์ไม่ชัดเจน แต่คนเราก็จะรับรู้เป็นภาพตามประสบการณ์เดิม คือ ภาพที่ 1 เป็นวงกลม ภาพที่ 2 ดูเป็นสุนัข
ภาพที่ 3 และ 4 เป็นภาพที่ดูได้ 2 แบบ ซึ่งแต่ละคนจะดูแล้วรับรู้ไม่เหมือนกัน
 คนเราจะรับรู้ตามประสบการณ์สิ่งแวดล้อมของคน คือภาพที่ 3 อาจดูเป็นภาพเด็กสาวหรือคนแก่ ส่วนภาพที่ 4 อาจดูเป็นรูปทวนหรือคนสองคนหันหน้าเข้าหากัน

ภาพที่ 5 และ 6 เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของเส้นตรง เส้นโค้ง เช่นภาพที่ 5 ให้ความรู้สึกที่สงบ สม่่าเสมอ ภาพที่ 6 ให้ความรู้สึกที่ตื่นเต้น ความแปรปรวน

ภาพที่ 7, 8 และ 9 เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสีของสิ่งเร้าจะทำให้เกิดความรู้สึกต่างกัน เช่น สีแดง ให้ความรู้สึกเด่น ร่าเริง สีเขียว ให้ความรู้สึกเย็นตา สงบใจ สีขาว ให้ความรู้สึกสะอาด บริสุทธิ์ สง่า สว่าง

ภาพที่ 10, 11, 12, 13 และ 14 แสดงให้เห็นอิทธิพลของการจัดวางสิ่งเร้า จะทำให้คนเรารับรู้สิ่งเร้านั้นผิดจากความจริงได้

4. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกแต่ละคนช่วยกันบอกว่าจากกิจกรรมให้ภาพนี้ให้ประโยชน์อะไรแก่เราบ้าง ใครคิดได้ก่อนก็ตอบก่อน โดยผู้ดำเนินการแนะนำขอบเขตให้ เช่น
 - ภาพที่ 1 และ 2 ให้ข้อคิดแก่คนเรว่าบางครั้งคนเรารับข้อมูลโดยยังไม่ครบ เราก็จะตีความตามความรู้สึกตามประสบการณ์เดิม เช่น เมื่อเกิดเหตุการณ์ของหายเราก็มักสงสัยคนที่เคยเป็นขโมยมาก่อน
 - ภาพที่ 3 และ 4 เป็นภาพที่ให้ข้อคิดในเรื่อง คนเราต้องพยายามเปิดใจกว้าง การที่บุคคลต่าง ๆ ภูมิลำเนาเดียวกันอาจรับรู้ได้ไม่เหมือนกัน เพราะคนเรามีประสบการณ์เดิมไม่เท่ากัน เราจะคิดว่าของเราถูกเสมอไม่ได้ มนุษย์ทุกคนมีเหตุผลของตนเอง
 - ภาพที่ 5 - 9 เป็นภาพที่แสดงให้เห็นอิทธิพลของเส้นตรง เส้นโค้ง ลักษณะสี ซึ่งคนเราควรนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองได้ เช่น การแต่งกาย คนอ้วนควรใส่สีเข้มจะได้มองดูตัวเล็กลง หรือคนสูงควรใส่เสื้อผ้าลายขวาง ทำให้ดูตัวแคลง
 - ภาพที่ 10 - 13 เป็นภาพที่ให้ข้อคิดว่า บางครั้งสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียงอาจทำให้เรารับรู้สิ่งเร้านั้นผิดจากความจริงได้ ดังนั้นการที่จะตัดสินใจอะไรถูกต้องหรือไม่ ควรจะได้มีการพิสูจน์ เช่น คนที่แต่งกายเสื้อผ้าราคาถูก มีเครื่อง

ประทับทอง และมีรอยน้ดขั้บอาจไม่ใช่คนร่ำรวยก็ได้ หรือคนที่หลุดจาไฟเรา
อ่อนหวาน อาจไม่ใช่คนดี อาจพูดบางครั้ง เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เช่น ผู้ชาย
บางคน นายหน้า คนขายสินค้า

-ภาพที่ 14 เป็นภาพที่ให้ข้อคิดว่า สิ่งของที่อยู่ใกล้กัน จะทำให้คิดว่า เป็นพวก
เดียวกัน เช่น เกี่ยวกับการที่บุคคลใดใกล้ชิดใครมาก ๆ เรามักว่าบุคคลนั้นมักมี
ลักษณะนิสัยเหมือนกัน ดังนั้นการที่เราจะคบหาสมาคมกับผู้ใดพึงระวังไว้

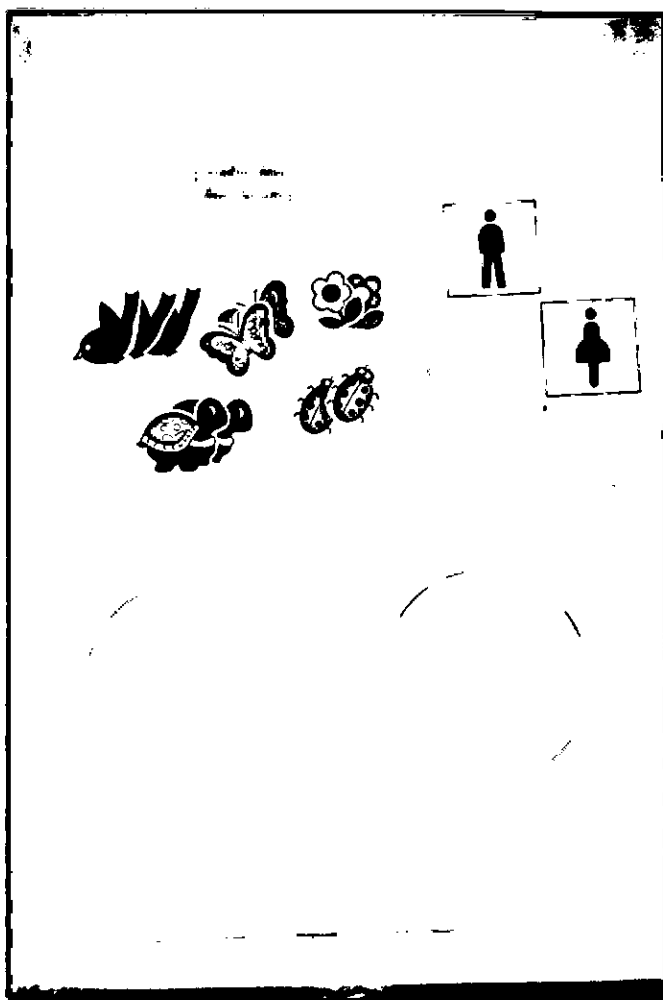
กิจกรรมที่ 2 : สัญลักษณ์

เวลา : 30 นาที

อุปกรณ์ : -รูปภาพสัญลักษณ์สากล 10 รูป, กระดาษเปล่า
-รูปภาพเครื่องหมายจราจร

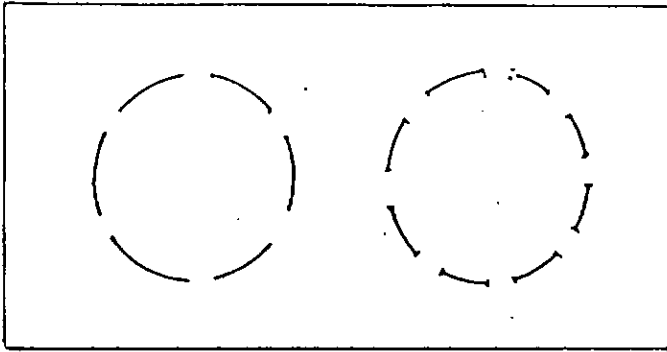
วิธีการ : 1. ผู้ดำเนินการแบ่งสมาชิกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อแข่งขันหารูปภาพสัญลักษณ์ กลุ่มใด
ชนะได้รับรางวัล โดยผู้ดำเนินการหาอาสาสมัครมาให้คะแนน 3 คน
2. ผู้ดำเนินการนำภาพสัญลักษณ์ให้ดูทีละรูป เมื่อดูรูปภาพสัญลักษณ์แล้วให้เขียน
คำตอบในกระดาษที่แจกให้เลย
3. เมื่อดูรูปภาพสัญลักษณ์ครบ 10 รูปแล้ว ให้แต่ละกลุ่มนำกระดาษคำตอบไปให้
กรรมการให้คะแนน
4. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันเฉลยคำตอบแต่ละภาพ โดยผู้ดำเนินการจะแนะ
วิธีที่จะหาสัญลักษณ์นั้น โดยอธิบายว่าสัญลักษณ์ก็คือ สิ่งเร้าที่อยู่ในรูปเครื่อง
หมายต่าง ๆ เช่น ตัวอักษร ตัวเลข เครื่องหมายจราจร เครื่องหมายสากล
ซึ่งเป็นส่วนที่แสดงลักษณะเด่นของสิ่งเร้านั้น เช่น ห้องน้ำหญิง ก็จะมีสัญลักษณ์
เป็นรูปผู้หญิง สีขาวเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์
5. กลุ่มใดได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัล
6. ผู้ดำเนินการนำแผนภูมิเครื่องหมายจราจร มาให้สมาชิกทั้งหมดช่วยกันดูว่า
เครื่องหมายนั้นหมายถึงอะไร

อุปกรณ์ครั้งที่ 2

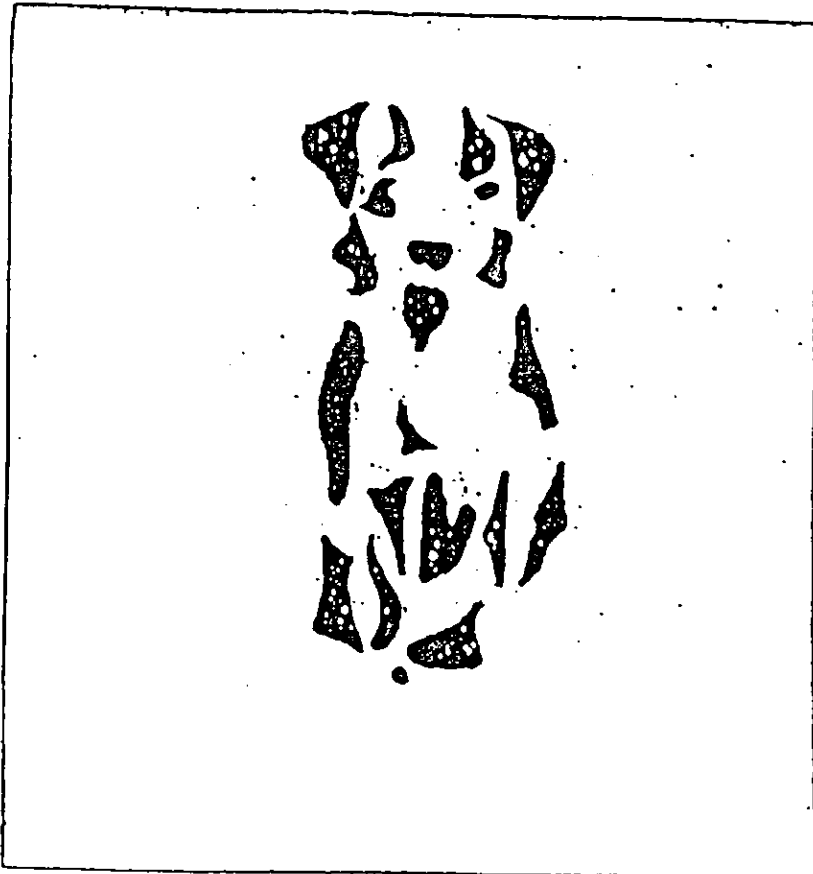

ภาพประกอบ 2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 2

รูปภาพต่าง ๆ ในกิจกรรมที่ 1

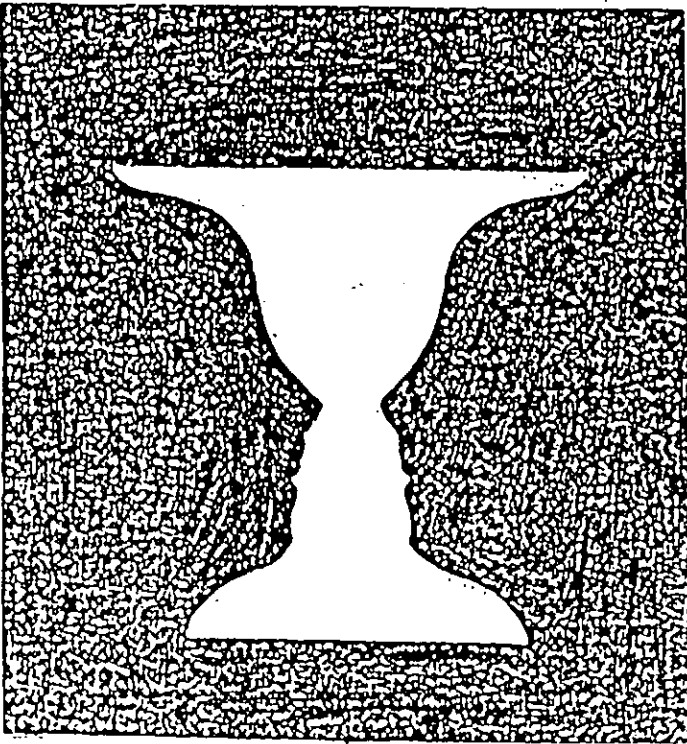
รูปที่ 1

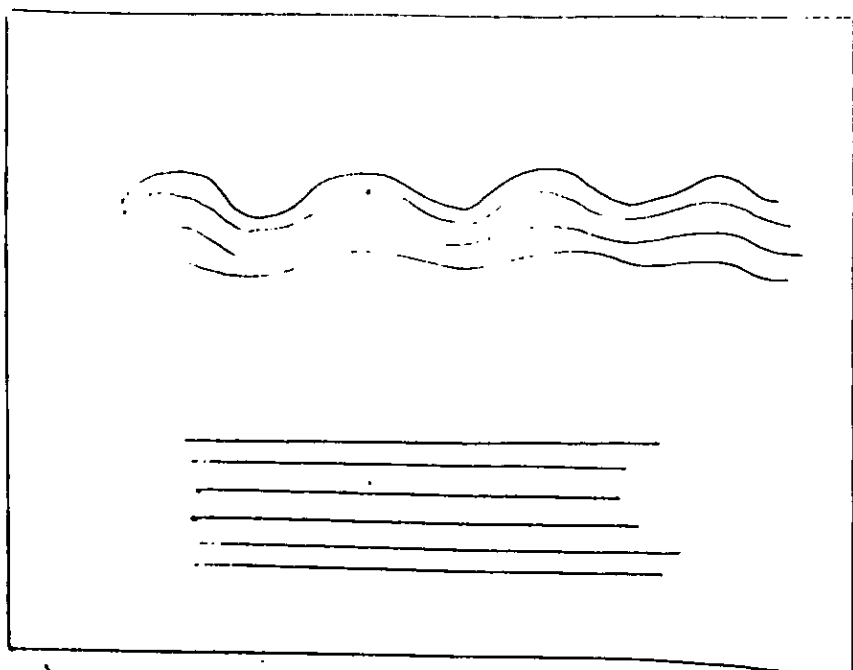
รูปที่ 2

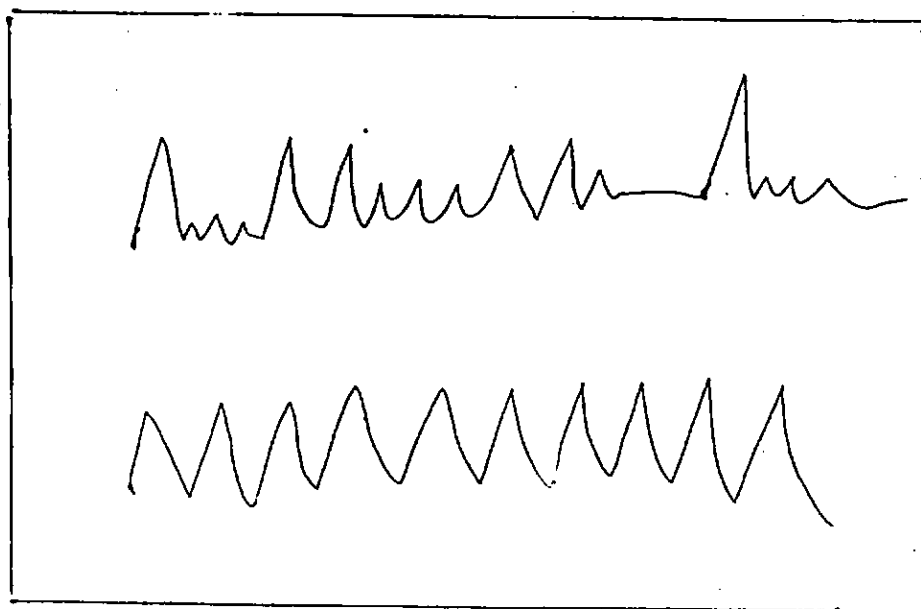
รูปที่ 3

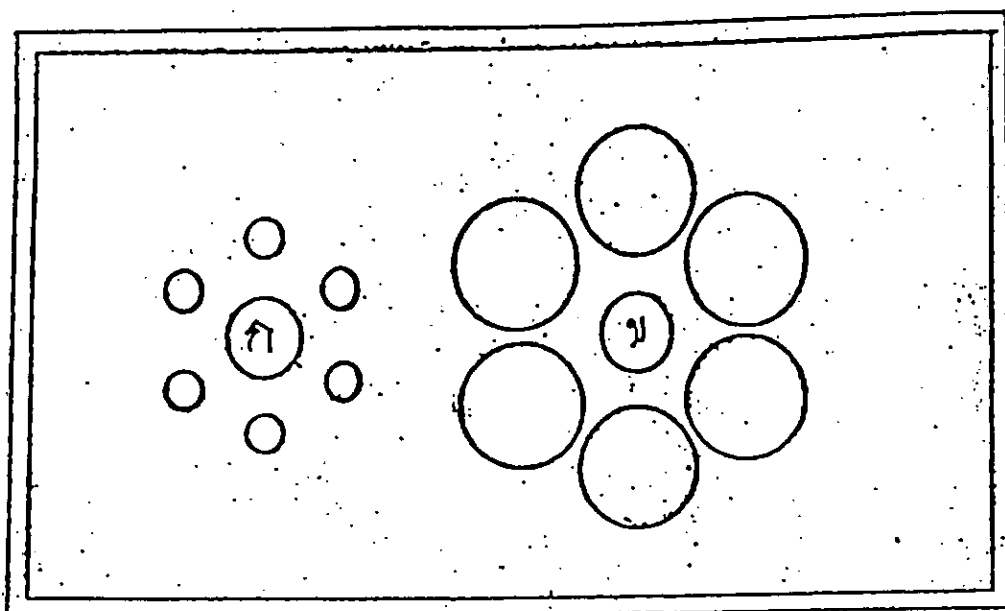
รูปที่ 4

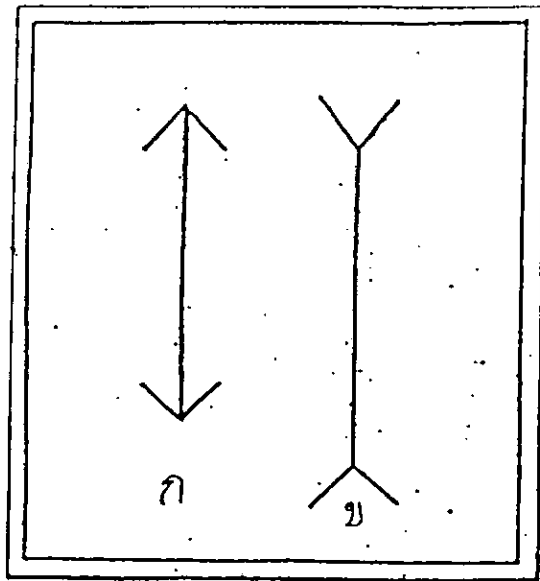

รูปที่ 5

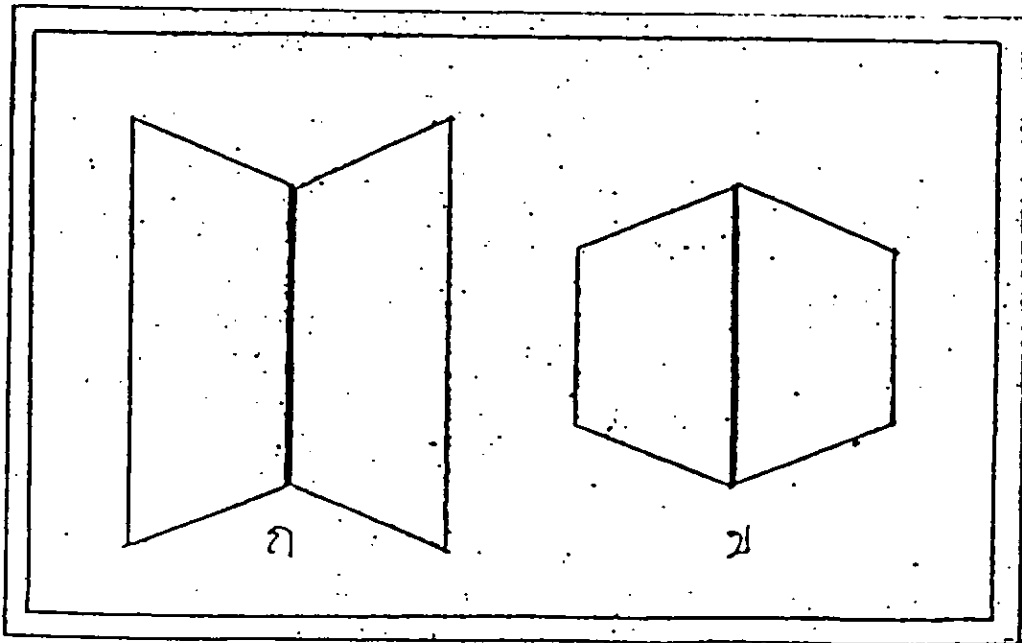

รูปที่ 6

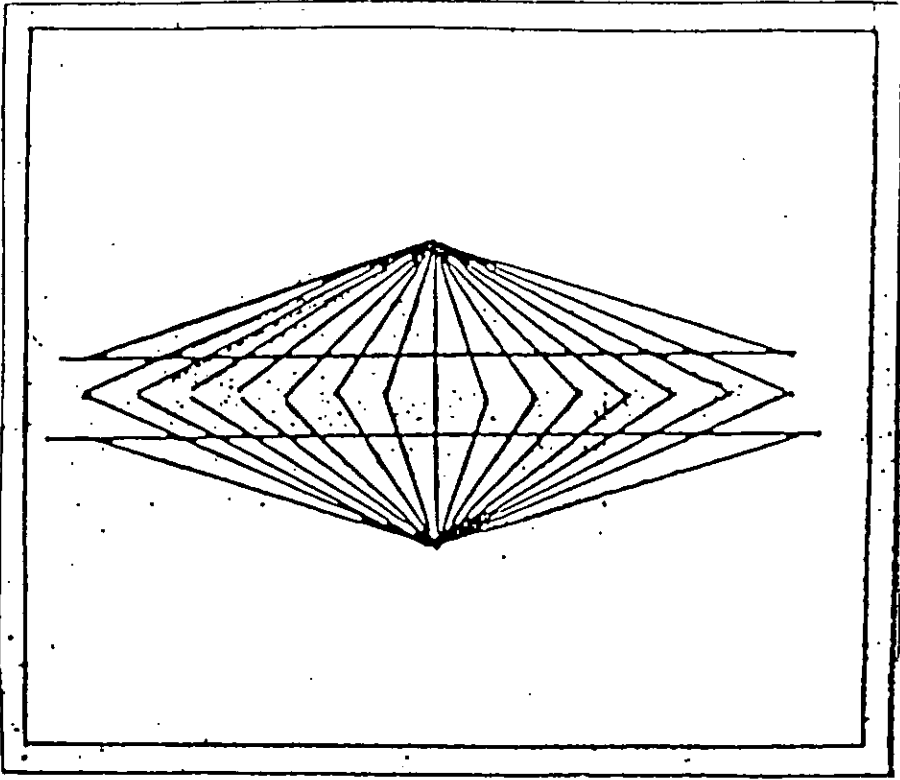

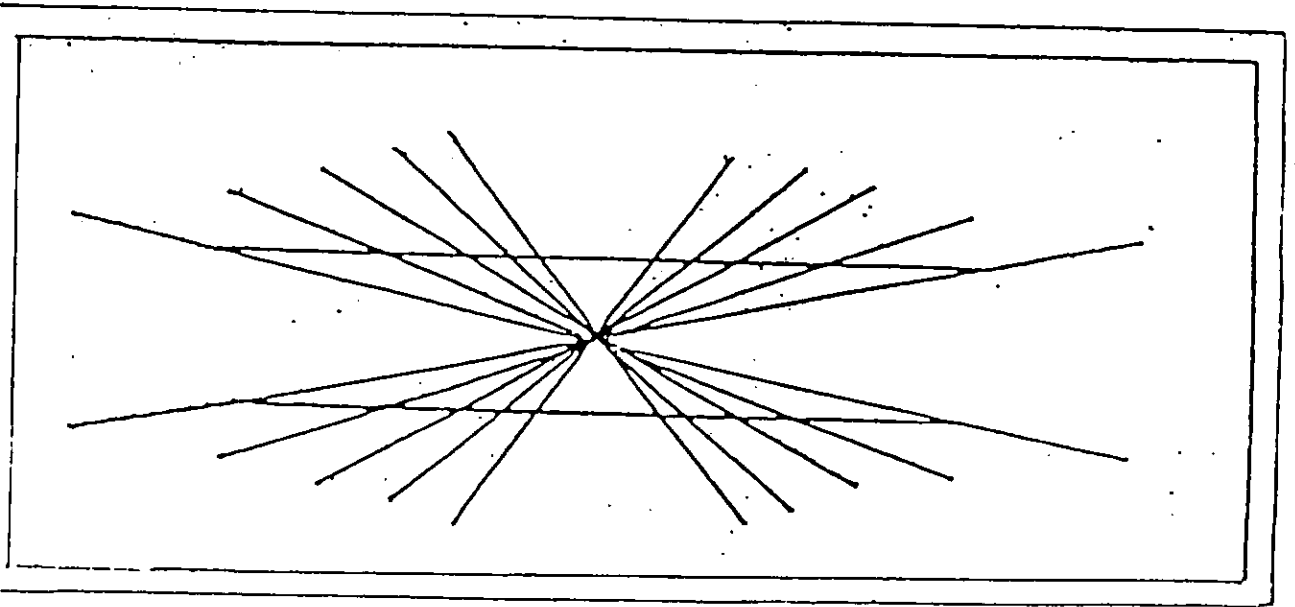
รูปที่ 11 ก

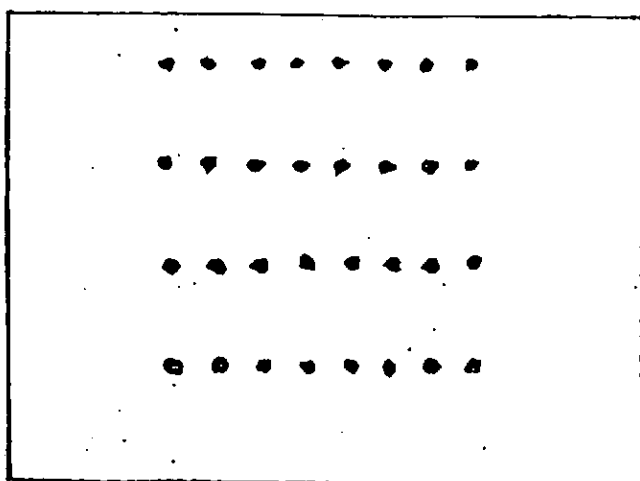
รูปที่ 11 ข

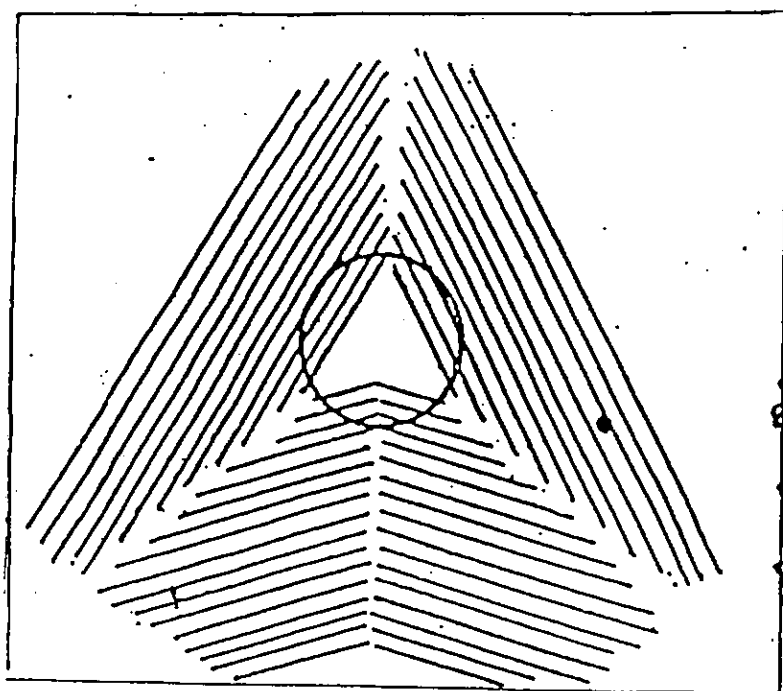
រូប ១២ ក

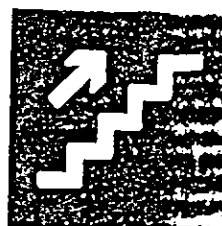
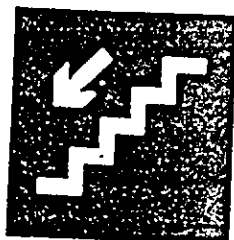
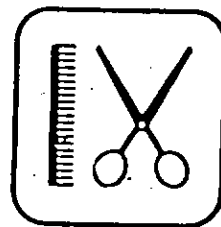
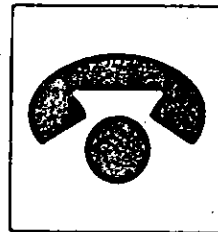
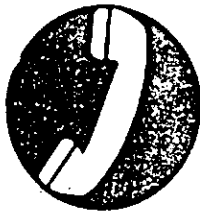
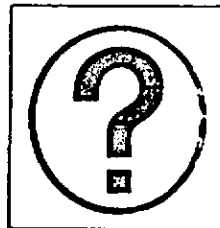
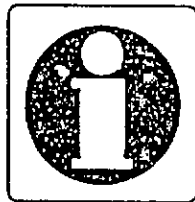
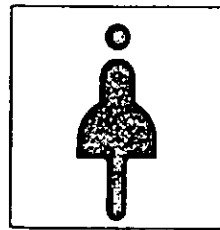
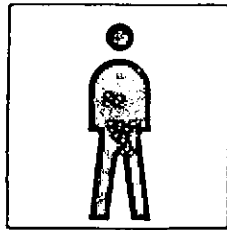
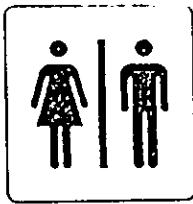
រូប ១២ ខ

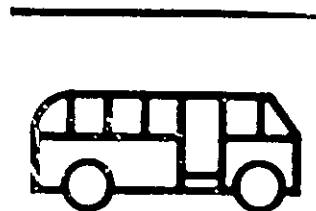
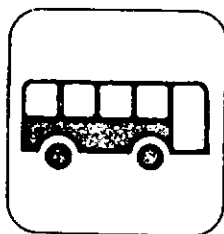
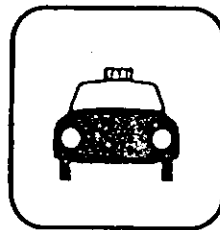
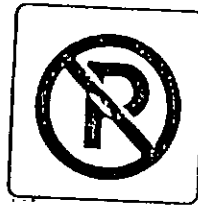
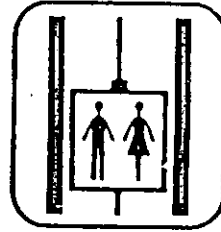
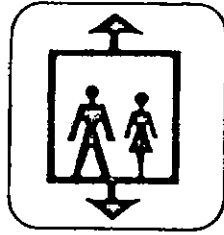
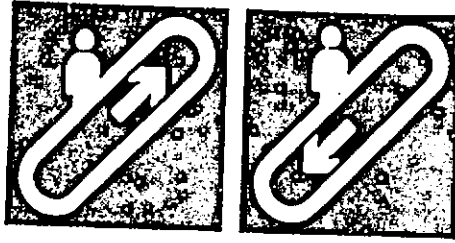

រូប 13

រូប 14

แบบสอบถาม

รูปภาพที่ 1 คือ.....

รูปภาพที่ 2 คือ.....

รูปภาพที่ 3 คือ.....

- ภาพนั้นแล้วเกิดถึงหรือนึกถึง.....

รูปภาพที่ 4 คือ.....

รูปภาพที่ 5 ภาพนี้ให้ความรู้สึก ☐ สงบ, เรียบ ☐ ตื่นเต้น

รูปภาพที่ 6 ภาพนี้ให้ความรู้สึก ☐ สงบ, เรียบ ☐ ตื่นเต้น

รูปภาพที่ 7 สีนกให้ความรู้สึก ☐ แค่น ร่าเริง ☐ เศร้า

☐ น่ากลัว

รูปภาพที่ 8 สีขาวให้ความรู้สึก ☐ น่ากลัว ☐ สะอาด สว่าง

☐ เศร้า

รูปภาพที่ 9 สีเขียว ให้ความรู้สึก ☐ เศร้า ☐ สดชื่น, ร่มเย็น

☐ ร้อนแรง

รูปภาพที่ 10 วงกลมไหนใหญ่กว่ากัน ☐ วงกลม ก ใหญ่กว่า

☐ วงกลม ข ใหญ่กว่า

รูปภาพที่ 11 เส้นตรงไหนยาวเท่ากัน ☐ เส้นตรง ก ยาวกว่า

☐ เส้นตรง ข ยาวกว่า

รูปภาพที่ 12 เส้นตรงคู่ไหนขนานกัน ☐ เส้นตรงในรูป ก

☐ เส้นตรงในรูป ข

รูปภาพที่ 13 รูปภาพนี้มีเส้นตรงกี่เส้น ☐ 4 เส้น ☐ 8 เส้น

รูปภาพที่ 14 ภาพนั้นแล้วรู้สึก..... :

ครั้งที่ 3 เรื่อง Cognitive ท่อ

จุดมุ่งหมาย

1. ให้สมาชิกรู้จักกระบวนการรู้และการเข้าใจของบุคคลในเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา
(กิจกรรมที่ 1)
2. ให้สมาชิกรู้จักกระบวนการรู้และการเข้าใจของบุคคลในเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรม
(กิจกรรมที่ 2)

กิจกรรมที่ 1 : ภาษานั้นสำคัญไฉน

เวลา : 45 นาที

อุปกรณ์ : เอกสารสำนวนสุภาษิตไทย

- วิธีการ : 1. ผู้ดำเนินการสนทนาในกลุ่มถึงภูมิความรู้เดิมของสมาชิกว่ามาจากจังหวัดใดบ้าง และมีใครบ้างเป็นคนจีน คนลาว และให้ลองพูดภาษาถิ่นของตน และถามว่าใครมีเกร็ดตลกขบขัน ๑ เกี่ยวกับการสื่อความหมายที่ผิดพลาดของบุคคลบ้าง ลองเล่าสู่กันฟัง เช่น นายชาติไทยจะไปกินก๋วยเตี๋ยวที่ร้านคนจีน นายชาติไทยพูดว่า "ก๋วยเตี๋ยวผัดชื้อวี่ใส่ไข่" คนขายกำลังปรุงก๋วยเตี๋ยวก็แสดงอาการโง่งมที่ระหะ และพูดว่า ชื้อ ๑ นายชาติไทยก็ตอบว่า ไม่ต้องห่วงกินที่นี่
2. ผู้ดำเนินการกล่าวถึงคำพังเพย คำเปรียบเทียบกับแต่ละเชื้อชาติก็แตกต่างกันไป เช่น ถ้าคนไทยถูกเปรียบเทียบว่าอ้วนเหมือนหมู คนไทยไม่ค่อยโกรธ เพราะคนไทยหมายถึงรูปร่างอ้วนกลมเหมือนหมูน่ารักก็ แต่ถ้าเป็นคนชาวอเมริกันเขาจะโกรธ เพราะเขาถือว่าหมูเป็นสัตว์สกปรก เช่นเดียวกับคำว่า "หมา" คนไทยนั้นอะไรที่ไม่ดีมักจะนำไปคู่กับคำว่า หมา เช่น คินหมา หน้ำหมา ปากหมา ส่วนชาวอเมริกันเขาถือว่าหมาเป็นสัตว์ที่ขี้สัสค์ ดังนั้นใครไปว่าเขาเป็นหมา เขาไม่โกรธ แล้วให้สมาชิกยกตัวอย่างคำพังเพยที่เคยได้ยินมา

3. ผู้ดำเนินการกล่าวถึงทวีเอกของไทยคือ สุนทรภู่ว่าเป็นบุคคลที่เก่งด้านการใช้
สำนวนไทยและได้เขียนหนังสือไว้หลายเล่ม เช่น สุภาษิตสอนหญิง หนังสือเล่ม
นี้ให้ข้อคิดแก่หญิงในการประพฤติปฏิบัติตน ผู้ดำเนินการแบ่งสมาชิกเป็น 3 กลุ่ม
แล้ว นำเอกสารสำนวนสุภาษิตไทยแจกให้สมาชิกแต่ละคนอ่านดู เพื่อเป็นแนว
ทางที่จะนำไปเป็นข้อคิดในชีวิต สำนวนใดไม่เข้าใจก็ให้สมาชิกช่วยกันตีความ
หมาย โดยให้เวลาคิด 20 นาที แล้วผู้ดำเนินการจะให้แต่ละกลุ่มแข่งขันตอบ
ปัญหาเกี่ยวกับสำนวนสุภาษิตที่แจกให้
4. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกแต่ละคนยกตัวอย่าง สำนวนภาษาพูดที่พบเห็นในชีวิต
ประจำวันทั้งที่คิดและไม่คิดว่ามีอย่างไรบ้าง แล้วผู้ดำเนินการสรุปเกี่ยวกับการ
ใช้คำพูดดังนี้
 - 4.1 คำที่หึงระวังในการใช้ ได้แก่ ห้าม ห้าม จง
 - 4.2 คำที่ควรนำมาใช้ เช่น ขอความร่วมมือ ควร จะ น่าจะ อย่างไร เหตุใด
5. ผู้ดำเนินการสรุปให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาว่า ภาษาคือ ข้อมูลหรือสิ่งเฝ้า
ที่อยู่ในรูปถ้อยคำที่มีความหมายต่าง ๆ ซึ่งสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ ภาษาเป็น
ตัวกลางสื่อความหมายที่สำคัญมากในปัจจุบัน ภาษาสามารถทำให้เรารู้ว่าคนพูด
เป็นชนชนใด สุภาพหรือก้าวร้าว มีการศึกษาหรือภูมิหลังอย่างไร การรู้จักเลือก
ใช้คำพูดที่เหมาะสมสามารถทำให้บุคคลนั้นอยู่ร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ได้ดี

กิจกรรมที่ 2 : นักแสดง

เวลา : 45 นาที

อุปกรณ์ : ฉลากที่กำหนดว่าแสดงบทบาทอะไร จำนวน 5 ใบ

(แม่ - ลูก, เพื่อน - เพื่อน, สามเณร - ภรรยา, นายจ้าง - ลูกจ้าง, ลูกค้า -
พนักงานขาย,

: รูปภาพภาษากาย

วิธีการ

1. ผู้ดำเนินการกล่าวว่าวันนี้ทุกคนจะมีโอกาสเป็นนักแสดงโดยให้แต่ละคนหาคู่ที่จะแสดงร่วมกัน ขออาสาสมัคร 5 คู่ สมาชิกที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์
2. ให้แต่ละคู่มาจับฉลากว่าจะต้องแสดงบทบาทในหน้าที่ของใคร แล้วให้แต่ละคู่ถักเนื้อหาเรื่องราว ส่วนวนคำพูด น้ำเสียง ท่าทางแสดงออกเอง (ทุกคู่ต้องแสดงสองครั้ง ครั้งแรกแสดงให้ เห็นว่ามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ครั้งที่สองแสดงให้ เห็นว่าทั้งคู่ขัดแย้งกัน)
3. เมื่อสมาชิกแต่ละคู่มาแสดงบทบาทนั้น ให้สมาชิกที่เหลือสังเกตกิริยาท่าทาง คำพูด ของนักแสดง
4. เมื่อแต่ละคู่แสดงบทบาทจบแล้วช่วยกันคิดว่าบทบาท ท่าทาง คำพูด น้ำเสียง อย่างไรที่ควรนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และแนะวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีนั้น อย่างไร
5. ผู้ดำเนินการ สรุปให้เห็นว่าพฤติกรรมท่าทางของบุคคลนั้น พอจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมเฉพาะตน คือ ท่าทาง สีหน้า น้ำเสียง สายตา ลักษณะการยิ้ม ชมวักวัก จะเป็นพฤติกรรมสากลที่แต่ละชาติแสดงออกคล้าย ๆ กัน อีกลักษณะหนึ่งคือพฤติกรรมระหว่างบุคคล ซึ่งแต่ละเชื้อชาติจะให้ความหมาย พฤติกรรมต่างกัน เช่น คนไทยถือเรื่องศีรษะเป็นของสูง และเท้าเป็นสิ่งที่ต่ำ แต่สำหรับชาวตะวันตกถือว่เป็นเรื่องล้อเล่นธรรมดา ดังนั้นการที่เรารู้จักสังเกต พฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล และรู้จักนำมาใช้ให้เหมาะสมจะช่วยให้เราเข้ากับ บุคคลต่าง ๆ ได้ดี

อุปกรณ์ ครั้งที่ 3

สำนวนไทย

จากหนังสือคำนิยมในสำนวนไทย

เพ็ญนัช วัจนสุนทร กรุงเทพฯ

สำนักพิมพ์โอเคียนสตรี 2528

ปัญญาเป็นทรัพย์

อย่าหมายน้ำบ่อหน้า

ไม่เห็นน้ำอย่าพึ่งคักกระบอก ไม่เห็นกระรอกอย่าพึ่งโก่งหน้าไม้

นุ่งเจียมท่มเจียม

อย่าเอาเนื้อหมูไปใส่เนื้อช้าง

เคี้ยวอย่าอึดกุม

อย่าคิดคนไปก่อนใช้

น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า

คนรักเท่าคืบหนัง คนชังเท่าคืบเสือ

น้ำขุ่นไว้โน น้ำใสไว้นอก

ใกล้เกลือกินค่าง

พูดดีเป็นศรีแก่ตัว พูดชั่วอัปราชัย

พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง

อย่ายื่นแก้วให้วานร

จับให้มันคันให้คาย

น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ

อย่าสอนหนังสือสังฆราช
 น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาคาย
 หว่านพืชใดให้ผลอย่างนั้น
 อย่าหักค้ำพรว้าด้วยเข่า
 ทำควายอย่าเสียค่ายเกลือ
 น้ำนิ่งไหลลึก
 น้ำลึกคอผูก
 แกงจืดจึงรู้คุณค่าเกลือ
 เป็นผู้น้อยค่อยประณมกร
 กับผู้น้อยคอยเผื่อแผ่ กับผู้แก่คอยนอบน้อม
 มีวิชาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน
 เมื่อน้อยได้เรียนวิชา ให้หาสินเมื่อใหญ่
 สิบรู้ไม่เท่าชำนาญ
 ไม้อ่อนคักง่าย ไม้แก่คักยาก
 รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี
 อย่าชิงสุกก่อนห่าม
 บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น
 อย่าปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ
 สันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง
 นกน้อยสร้างรังแต่พอตัว
 ชีควายที่เก่งไม่เหมือนกันแต่ก็พระจันทร์ดวงเดียว
 เพื่อนรื้อหัวบ้านอย่ารื้อให้ร้าว
 นัวไหนร้าย คักนั้นนั้น
 ปลุกเรื่อนผึกกิกจนเรื่อนทะเลาย

สุภาษิตสอนสตรี

เป็นสาวแซ่แร้วสวยสะอาด
แม้แค้นแค้นร้าวรานร่อยอวยราคา

ก็หมายมากเหมือนมณีอันมีค่า
จะพลอยหาหอมหายจากกายนาง

จะนุ่งห่มคลุมสมศักดิ์สงวน
จะผัดหน้าหาแว้งแค้นอินทรีย์
จะเก็บไรไว้หมให้สมศักดิ์
เป็นสุภาพราบเรียบแลเจริญ
ใครเห็นน้องต้องนิยมชมไม่ขาด
ถึงรูปงามพรามสงวนนวลอนงค์

ให้สมควรรับศักดิ์ตามศักดิ์ศรี
คุณวิเศษน้อมอย่าเหลือเกิน
บำรุงศักดิ์ตามศรีมิให้เหิน
คงมีผู้สรรเสริญอนงค์ทรง
ว่าดลาคแต่งร้างเหมือนอย่างหงส์
ไม่รู้จักแต่งองค์ก็เสียงาม

แม้ชายใดใจประสงก์มาหลงรัก
อันความรักของชายทั้งหลายชั้น
จงหนีพิศุให้รู้แน่
เปรียบเหมือนคิณปริศนาอย่าไว้ใจ

ให้รู้จักเชิงชายที่หมายมั่น
เชื่อว่ารักรักนั้นประการใด
อย่าทำแต่ใจเร็วจะเหลวไหล
มันมักไหล่หลงชุมเป็นหลุมพราง

อันแม่สื่ออย่าได้ถือเป็นบรรทัด
อันแต่ล้วนก็มีบุญลูกขุนนาง
อันร้ายก็มีให้เห็นเป็นแต่ว่า
เหมือนเขาหลอกบอกลามถึงเมืองไกล
ทางไกลควาอุปมาเหมือนเสียเนตร
เขาจะนำไปให้ค้ายก็ค้ายหล่น
อันแม่สื่อคือปีศาจที่อาจหาญ

สารพัดเขาจะพูดนี้สุดอย่าง
มาอวดอ้างให้องค์หลงอาลัย
จะคาจหน้าแม่ถึงที่ตรงไหน
อย่าควรไปตามคำเขารำพัน
สุดสิ่งเกิดเท็จจริงทุกสิ่งสรรพ
จนทุกวันเชื่อมั่นยากปากมันโกง
ใครบนบานเข้าสักหน่อยก็พลอยโง่ง

มีผัวผิดกิดจนตัวตาย

ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วคือเป็นตรา

พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง

ละเลงขนมเบื้องด้วยปาก

อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย

"ถึงบางพูดพูดก็เป็นศรีก๊ก

มีตนรักส่ด้อยอ้อยจิต

แม้พูดชั่ว ตัวตาย ทำลายมิตร

จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา"

จะพูดจาปราศรัยกับใครนั้น อย่าตะกัณฑ์ตะกอกให้เคืองหู

เติกบัวให้ไวโย

หมากก็อย่ากัดตอบหมา

หมาเห่าหมาไม่กัด

หวานเป็นลมขมเป็นยา

อย่าเชื่อนักมักคืบจะกับใคร
อันความชั่วอยู่ที่ตัวของเราหมด
จงฟังหูไว้หูกับผู้คน

เป็นสตรีสุดคืบแต่เพียงผ้า
ลงจนสองสามจึกไม่ยักยาว
ถ้าคนก็มีได้ชั่วระยำยับ
ลงมีผู้ช่วยประทับประคอง

อันที่จริงหญิงชายย่อมหมายรัก
แม้จักรักรักไว้ในอารมณ์
ทั้งพดุงหาต้องวายุพัดโบก
จงยับยั้งซึ่งใจเสียให้

อันคำคมลุ่มนุสนั้นสุดกล้า
จงระวังตั้งมั่นในสันดาน
เขารักจริงให้รู้ชอกกับแม่
เขาไม่เลี้ยงไล่ขับจะอันอาย

จงรักนวลสงวนนามห้ามใจไว้
คิดถึงหน้าบิดาแลมารดา
เมื่อสูกอมหอมทวนจึงควรหล่น
อย่าชิงสุกก่อนห่ามไม่งามดี
อย่าคิดเลยคู่เขยคงหาได้

มันชักโยงอยากกินแต่สินบน
ต้องกำสรคโศกร้างอยู่กลางหน
สับยุบลเสียให้แน่อย่าแสร้งไป

จะก็ชั่วก็ยังกำลังสาว
จะกลับหลังอย่างสาวลิเต็มครอง
ถึงชักสนั่นทรัพย์ไม่เสิร์ฟหมอง
เปรียบเหมือนทองธรรมชาติราคามี

มิใช่จักคืบทางที่สร้างสม
อย่ารักชมบนหน้าเป็นราศี
เขยอนโยกก็แค่กิ่งไม้ทิ้งที่
เหมือนจามรีรู้จักรักษากาย

เขาย่อมว่ารสล้นนั้นกินหวาน
อย่าลนลานหลงละเลิงด้วยเชิงชาย
อย่าวิ่งแสร้งลงงามไปตามง่าย
ต้องเป็นม่ายอยู่กับบ้านประจันตน

อย่าหลงไหลจำคำที่ร่ำสอน
อย่ารีบร้อนเร็วนักมักไม่ดี
อยู่กับคนอย่าให้พรากไปจากที่
เมื่อบุญมีคงจะมายุ่งปารามณ์
อุทิศทำกล่าวไท่เก็บประสม

อย่าเก็บจรวานการสตรึงนิยม
 ถ้ามันทำสิ่งใดให้ตลอด
 เข้มข้นมักทำงานการของตน

มีสิ่งพึงประจบให้ครบบาท
 จงมักน้อยกินน้อยก่อขบรจ
 ไม่ควรซื้อถ้อย่าไปให้ซื้อ
 เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชรากาล

จะพูดจาปราศรัยกับใครนั้น
 ไม่ควรพูดอ้ออิงชันมิ่งกู
 แม้จะเรียนวิชาทางค้าขาย
 จงซื้อง่ายขายดีมีกำไร
 เป็นมนุษย์สุตนิยมเพียงลมปาก
 แม้พูดดีมีคนเขาเมตตา
 ถึงชายใดเขาพอใจมาพูดเกี้ยว
 เมื่อไม่ชอบก็อย่าตอบเนื้อความคาม

อย่าอวดดีมีทรัพย์เที่ยวจับแจก
 ใครจะช่วยตัวเราก็คือเปล่าคาย
 เห็นผู้ที่มีทรัพย์ประทับแต่ง
 ของตัวน้อยก็จะดอยไปทุกวัน

จะอุคมสินทรัพย์ไม่อับจน
 อย่าทิ้งหอคเทียวไปไม่เป็นผล
 อย่าชุกชนกบเพื่อนโหล่เขื่อนแซ

อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
 อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน
 ให้เป็นมือเป็นคราวหังกาวหวาน
 จงเลี้ยงท่านอย่าให้อครหคใจ

อย่าตะกั้นตะกอกให้เกื่องหู
 คนจะหลั่งลวงลามไม่ซามใจ
 อย่าปากร้ายพูดจาอ้อซนสย
 ค่วยเขาไม่เกื่องจิตระอิระอา
 จะได้ยากโทยหิวเพราะชีวหา
 จะพูดจาจงพิเคราะห์ให้เหมาะสมความ
 อย่าโกรธเกรี้ยวโกรธว่าหยาบหยาม
 มันจะลามเล่นเลยเหมือนเคยเป็น

ทำเกี้ยวผูกมุงป่าหาฉิบหาย
 อย่ามั่งง่ายเงินทองของสำคัญ
 อย่าทำแข่งวาสนากระยาพัน
 เหมือนคักบันคันทุนสูญกำไร

เกิดเป็นหญิงให้เห็นว่าเป็นหญิง
 เป็นหญิงครึ่งชายครึ่งอย่าหึงใจ
 แม้นผิวเคือกเจ้าจงดัมระจับไว้
 เขาเป็นไฟเราเป็นน้ำคอยพร่ำพรหม

อย่าทอดทิ้งกิริยาอัชฌาสัย
 ใครเขาไม่สรรเสริญเมินอารมณ์
 อย่าพอใจชั้นเสียงเถียงประสม
 แม้นระคมชั้นทั้งคู่จะรู้วาม

สุภาษิตสอนสตรี

เป็นสาวแซ่แร้วสวยสะอาด
แม้กันแตกร้างรานร่อยดอยราคา

จะนุ่งห่มกุหลาบดอกสีสงวน
จะปักหน้าทาแป้งแต่งอินทรี
จะเก็บไรไผ่มาให้สมพิศ
เป็นสุภาพราบเรียบแลเจวิญ
ใครเห็นน้องต้องนิยมชมไม่ขาด
ถึงรูปงามทรามสงวนนวลอนงค์

แม้กันชายใดใจประสงค์มาหลงรัก
อันความรักของชายนี้หลายชั้น
จงพินิจพิศดูให้รู้แน่
เปรียบเหมือนคติปริศนาอย่าไวใจ

อันแม่สื่ออย่าไฉฉ้อเป็นบรรทัด
อันแต่ล้วนก็มีบุญลูกขุนนาง
อันร้ายก็มีได้เห็นเป็นแต่ว่า
เหมือนเขาหลอกบอกถาถึงเมืองไกล
ทางไกลตาอุปมาเหมือนเสียเนคร
เขาจะนำไปให้ค้ายก็ค้ายหล่น
อันแม่สื่อคือปีศาจที่อาอาญ

ก็หมายมากเหมือนมณีอันมีค่า
จะพลอยพาหอมหายจากกายนาง

ให้สมควรรับหัตถ์ตามศักดิ์ศรี
คุณวิเศษเนื้ออย่าเหลือเกิน
บารุงศักดิ์ตามศรีมิให้เขิน
คงมีผู้สรรเสริญอนงค์ทรง
ว่าดลาคแต่งร่างเหมือนอย่างหงส์
ไม่รู้จักแต่งองค์ก็เสียงามมา

ให้รู้จักเชิงชายที่หมายมั่น
เชื่อว่ารักรักนั้นประการใด
อย่าท้อใจเร็วจะเหลวไหล
มันมักไหลลงทุมเป็นหลุมพราง

สารพัดเขาจะพูดนี่ยุคอย่าง
มาอวดอ้างให้องค์หลงอาลัย
จะคาดหน้ามองที่ตรงไหน
อย่าควรไปตามคำเขารำพัน
สุกสังเกตุเท็จจริงทุกสิ่งสรรพ
คนทุกวันเชื่อมั่นยากปากมันโกง
ใครบนบานเข้าสักหน่อยก็พลอยโง่

ครั้งที่ 4 เรื่อง Memory

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักเทคนิคในการจำและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

กิจกรรมที่ 1

: เกมส์ความจำ

เวลา

: 30 นาที

อุปกรณ์

: บัตรคำชุดที่ 1. ใ้แก่ ขวา ซ้าย ปลา กุ้ง หอย ผักบุ้ง ะอม จาน ช้อน
บัตรคำชุดที่ 2 ใ้แก่ ตา หู เขี้ยว เหลือง แดง ข้าง ม้า ไร่ เก้าอี้
แถบประโยค น้ำมาปลากินนม น้ำนมคคกินปลา

วิธีการ

1. สมาชิกนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้ดำเนินการอ่านคำ 9 คำให้สมาชิกฟัง
3. ให้สมาชิกเขียนคำที่ได้ฟังเมื่อผู้ดำเนินการอ่านจบทันที
4. ผู้ดำเนินการเฉลยคำที่อ่านให้สมาชิกฟังอีกครั้งหนึ่ง สมาชิกตรวจให้คะแนนของตนเอง
5. ผู้ดำเนินการอ่านคำอีก 9 คำ คราวนี้เมื่อผู้ดำเนินการอ่านจบ ให้สมาชิกพูดคำว่า "น้ำมาปลากินนม น้ำนมคคกินปลา" ก่อนแล้วจึงให้สมาชิกเขียนคำที่ได้ฟังลงในกระดาษ
6. ผู้ดำเนินการเฉลยคำที่อ่านให้สมาชิกฟังและให้สมาชิกตรวจให้คะแนนตนเอง
7. ให้สมาชิกแต่ละคนเปรียบเทียบว่าคะแนนครั้งแรกและคะแนนครั้งที่สองนั้น ครั้งใดได้คะแนนมากกว่า (ซึ่งคะแนนครั้งแรกน่าจะได้มากกว่า) เมื่อผลปรากฏว่าส่วนใหญ่ได้คะแนนครั้งแรกมาก ก็ให้ช่วยกันหาเหตุผลว่าเพราะอะไร ซึ่งจะสรุปได้ว่าเกิดจากการจำครั้งแรกไม่มีอะไรมารบกวน ดังนั้นจึงเป็นข้อคิดว่าการที่คนเราจะจำอะไรได้คั้นั้น เราต้องพยายามทบทวนสิ่งนั้นและจำทันที จะทำให้จำได้เร็ว

8. ผู้ดำเนินการให้คนที่ได้คะแนนมากมาอธิบายว่ามีวิธีจำอย่างไร แล้ว
ผู้ดำเนินการสรุปเข้าสู่ว่า มีเทคนิคในการแยกแยะข้อมูลเป็นกลุ่ม ๆ หรือ
หาจุดเด่นของข้อมูลนั้น หากความสัมพันธ์ของข้อมูล ก็จะช่วยให้อ่านข้อมูลได้
เร็ว (ในแนวความคิดในส่วนผลิตผลของทฤษฎีกลีฟอร์ค)

กิจกรรมที่ 2. : การแต่งห้อง

เวลา 45 นาที

อุปกรณ์ : 1. รูปภาพการแต่งห้องที่สมบูรณ์ 1 ภาพ และรูปภาพที่มีเฉพาะโครงของห้อง
3 รูป

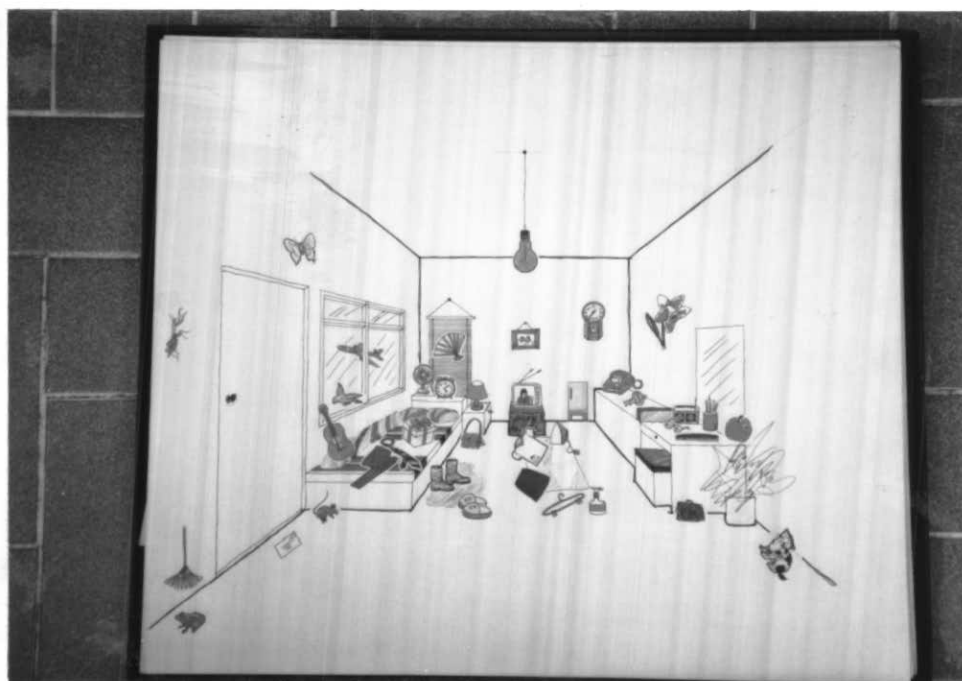
2. รูปสติ๊กเกอร์เกี่ยวกับเครื่องใช้ต่าง ๆ 39 ชิ้น (จำนวน 3 ชุด)

- วิธีการ :
1. แบ่งสมาชิกเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มนั่งอยู่ห่าง ๆ กัน
 2. ให้สมาชิกทั้งหมด ดูรูปภาพการแต่งห้องที่สมบูรณ์ให้เวลากู 2 นาที แล้วให้
กลับมาแต่งห้อง ดังตัวอย่างนั้น โดยให้เวลาสร้าง 10 นาที
 3. เมื่อหมดเวลาให้สมาชิกช่วยกันตัดสินใจว่า กลุ่มไหนทำได้เหมือนตัวอย่าง
มากที่สุด
 4. ให้กลุ่มที่ชนะอธิบายว่ามีวิธีจำและแต่งห้องอย่างไร โดยผู้ดำเนินการช่วย
เน้นให้เห็นถึงเทคนิคในการจำแล้วนำมาเชื่อมโยงกับหน่วยย่อยในมิติที่ 3
ของทฤษฎีกลีฟอร์ค
 5. ให้สมาชิกช่วยกันอภิปรายการรู้จักเทคนิคการจำ สามารถนำไปใช้ประโยชน์
ในเรื่องใดได้บ้าง เช่น

- การจำบุคคล การที่จะจำใครได้ก็ เราต้องรู้ทั้ง 4 ด้าน คือ รูปร่าง
หน้าตา บุคลิกท่าทาง น้ำเสียงก่าพูด และลักษณะเด่นในตัวบุคคลนั้น
นอกจากนี้เราอาจจับบุคคลไว้ว่าเหมือนกลุ่มบุคคลใดที่เรารู้จัก หรือนำ
บุคคลนั้นไปสัมพันธ์กับสิ่งใดที่เรารู้จัก

- การจำเนื้อหาวิชาปีที่เรียน เราต้องพยายามเข้าใจในชั้นตอนแต่ละอย่าง
จริง ๆ และจัดแยกแยะชั้นตอนต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ให้อาจารย์รหัสย่อ
ในการจำ
- การจำสถานที่ต่าง ๆ เราต้องสังเกตรูปทรงสถานที่ สีสนั วัตถุที่ก่อสร้าง
(เช่น เป็นตึก 4 ชั้น สีขาว บ้านหลังคาสังกะสี มีรั้วรอบ) และในบริเวณนั้น
อยู่ใกล้เคียงอะไร เช่น วัด บ้ายรณเมล์ คูโหรภัทท์ โรงหนัง ธนาคาร

อุปกรณ์ครั้งที่ 4

ภาพประกอบ 3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 4.

ครั้งที่ 5 การคิดแบบอเนกนัย

จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้รู้จักวิธีคิดแบบอเนกนัย (Divergent thinking)

กิจกรรมที่ 1 : ประโยชน์ของฉันท

เวลา : 45 นาที

อุปกรณ์ : 1. ผลไม้ เช่น กล้วย, มะม่วง, ถั่ว
2. ขอบไข่ เช่น ร่ม, ผ้าถุง
3. กระดาษ ปากกา ดินสอ นาฬิกาจับเวลา

วิธีการ : 1. ผู้ดำเนินการแบ่งสมาชิกเป็น 3 กลุ่ม ให้อยู่ห่างกันพอสมควรจากนั้นแจกกระดาษและปากกาให้แต่ละกลุ่ม

2. ผู้ดำเนินการบอกให้สมาชิกทราบว่า กิจกรรมนี้ทุกคนในกลุ่มต้องคิดและพูดออกมา ให้มีผู้ทำหน้าที่จด 1 คน คนพูดพยายามพูดสั้น ๆ และคนจดต้องจดทุกอย่างที่สมาชิกบอกให้จด ตัวอย่าง "บ้านมีประโยชน์อะไร" คำตอบอาจจะเป็นอย่างนี้ ใช้อาศัย กันแดด กันฝน นอน พักผ่อน ฯลฯ

3. บอกให้สมาชิกทราบว่า แต่ละกลุ่มจะต้องแข่งขันกัน ให้เวลาปรึกษากันในกลุ่ม 5 นาที ครึ่งละ 2 นาทีเท่านั้น ถ้ารวมคะแนนทั้ง 5 นาที กลุ่มใดได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัล

4. เมื่อทุกคนเข้าใจแล้ว ผู้ดำเนินการบอกว่าให้เวลา 2 นาทีเท่านั้น เมื่อหมดเวลาห้ามไม่ให้พูดหรือจดต่อ เมื่อทุกคนพร้อมแล้ว ผู้ดำเนินการก็หยิบกล้วยออกจากกล่องแล้วถามว่ากล้วยใช้ทำอะไรได้บ้าง

5. หลังจากหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มนับว่าจดได้กี่อย่าง ผู้ดำเนินการให้ตัวแทนกลุ่มอ่านให้ทุกคนฟัง

6. ผู้ดำเนินการแจ้งให้สมาชิกทราบว่า ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 1 นี้ ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร อาจมีบางคนไม่ยอมพูดหรือออกความเห็น ในครั้งต่อไปนี้ขอให้ทุกคนให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกันให้มากกว่านี้ ในครั้งที่ 2 นี้ดำเนินการเช่นเดียวกับครั้งแรก ในครั้งที่ 3, 4 และ 5 ก็ใช้วิธีการเดียวกัน โดยมีหัวข้อดังนี้

มะม่วงใช้ทำอาหารอะไรได้บ้าง

ดัวใช้ทำอาหารอะไรได้บ้าง

ร่วมมีประโยชน์อะไรบ้าง

ผ้าถุงมีประโยชน์อะไรบ้าง

7. หลังจากทำครบทั้ง 5 ครั้งแล้วก็ให้ช่วยกันรวมคะแนนบนกระดานคำ รวมคะแนนของแต่ละกลุ่ม ทั้ง 5 ครั้ง และให้รางวัลกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด
8. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกช่วยกันคิดว่า การที่เรารู้จักประโยชน์ของสิ่งของใด ๆ มากมีประโยชน์ต่อเราอย่างไร
- รู้จักใช้สิ่งของนั้นอย่างคุ้มค่า (การถนอมอาหารที่มีมากในฤดูกาล)
 - รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด เช่น การซักผ้า น้ำที่ใช้ซักเสื้อผ้าแล้วเราอาจนำมาใช้ซักพื้นห้องน้ำ รดต้นไม้
 - รู้จักเลือกซื้อสินค้าที่ให้ประโยชน์แก่ตนเองสูงและรู้จักคิดก่อนตัดสินใจซื้อว่าจำเป็นหรือไม่ และควรซื้อที่ไหนดี เช่น การเลือกซื้อเสื้อผ้า การเลือกซื้ออาหาร

กิจกรรมที่ 2 : เพื่อนของฉัน

เวลา : 45 นาที

อุปกรณ์ : บัตรคำ ได้แก่คำ สิ่งที่ใช้เป็นอาวุธ, สิ่งที่เคลื่อนที่ไปได้โดยอาศัยล้อ, สิ่งที่มีลักษณะกลม, สัตว์ที่ออกลูกเป็นไข่

- วิธีการ :
1. ผู้ดำเนินการกล่าวว่า ราววัลยังไม่หมด ดังนั้นอยากจะให้แข่งขันกันอีก 1 เกมส์ โดยให้นั่งเข้ากลุ่มเหมือนเดิมก่อน
 2. ผู้ดำเนินการกล่าวว่า จะให้สมาชิกบอกชื่อสิ่งของที่จัดอยู่ในพวกเดียวกันชื่อที่กำหนดให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เช่น ของที่ใช้เข็ม : กาแฟ ชา เบียร์
 3. ผู้ดำเนินการจะให้ผู้แทนกลุ่มมารับคำถามและให้เวลาคิด 10 นาที
 4. เมื่อหมดเวลาแล้ว ให้นำกระดาษคำตอบเปลี่ยนกันตรวจ กลุ่มใดได้คะแนนสูงสุดมารับรางวัล
 5. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกลองยกตัวอย่างการฝึกเล่นกนัยที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน เช่น
 - การใช้เวลาว่าง (อ่านหนังสือ, ดูภาพยนตร์ ไปซื้อป๊อปปิ้ง)
 - การหาของเล่นให้เด็ก (อาจหาสิ่งที่ไม่ใช่แล้วในบ้านมาดัดแปลงเป็นของเล่น)
 - การปรุงอาหาร (รู้จักใช้มะขามเปียกแทนมะนาว, น้ำส้มสายชู)
 - การหาความสุขในชีวิต (ทรัพย์สิน, ความรัก, กนห่วงใย, ความดี, ครอบครัว)
 - การหากิจกรรมพักผ่อน (ไปเที่ยวศูนย์การค้า, คูทิว, สวนสาธารณะ เยี่ยมญาติ, ทำงานบ้าน)
 6. ผู้ดำเนินการกล่าวว่า การที่เรา รู้จักว่าสิ่งใดเป็นกลุ่มหรือพวกเดียวกันนั้น เราก็ย่อมมีโอกาสที่จะเลือกที่จะใช้สิ่งใดได้มากขึ้น และที่สำคัญคือเราต้องสามารถพิจารณาแต่ละตัวเลือกได้ว่า มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด เช่น การใช้

เวลาว่าง อ่านหนังสือย่อมดีกว่าการไปซื้อแป้ง นอกจากนี้การที่คนเรารู้จักแยกประเภทของงานจะช่วยให้ทำงานได้เร็วขึ้น เช่น ขั้นตอนการทำงานของโรงงานเย็บเสื้อผ้าอุตสาหกรรม การปรุงอาหารซึ่งแม่บ้านที่ฉลาดจะรู้จักหั่นล้างอาหารดิบให้พร้อมทุกอย่าง แล้วจึงลงมือปรุงอาหารแต่ละอย่าง ซึ่งจะช่วยให้การงานนั้นสะดวกและรวดเร็วขึ้น

ครั้งที่ 6 การคิดแบบเอกนัย

จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้รู้จักวิธีคิดแบบเอกนัยในเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งเร้าที่เป็นภาพและพฤติกรรม

กิจกรรมที่ 1 : การเลือกซื้อสินค้า

เวลา : 30 นาที

อุปกรณ์ : สินค้าอุปโภคบริโภค ได้แก่ สบู่ ยาสระผม ยาสีฟัน แป้ง ครีมทาหน้า ลิปติก บะหมี่มาม่า ข้าวโพดคั่ว เครื่องดื่มกระป๋องเบียร์ ยามอม กระทั่งแดง บุหรี่ เทล้า นม ผงชูรส น้ำปลา ถั่วคั่ว

- วิธีการ :
1. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม และครบบริเวณจุดศูนย์กลางของวงกลม มีสินค้าอุปโภคบริโภควางอยู่บนโต๊ะเล็ก ๆ
 2. ให้สมาชิกเลือกหยิบสินค้าคนละ 1 ชิ้น แล้วให้ไปเข้ากลุ่ม (มี 3 กลุ่ม) ปรึกษากันเพื่อนว่าสินค้าประเภทนี้ควรซื้อห่ออะไรดีที่สุดพร้อมเหตุผล และให้บอกประโยชน์ที่สำคัญของสินค้านั้น ให้เวลาปรึกษา 10 นาที แล้วให้ตัวแทนกลุ่มรายงานสินค้าทั้งหมดของกลุ่มโดยที่สมาชิกอื่น ๆ มีสิทธิแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม
 3. ผู้ดำเนินการสรุปอีกครั้งดังเช่น
 - สบู่ ยาสระผม ยาสีฟัน หน้าที่หลักใช้ชำระร่างกายให้สะอาด
 - แป้ง ครีมทาหน้า ลิปติก ใช้เพื่อแต่งเติมใบหน้าให้สวยงามขึ้น แต่คนเราควรใช้วิธีอื่นช่วย เช่น การรักษาสุขภาพ การกินอาหารที่มีประโยชน์ ก็ช่วยให้ใบหน้าสดใสดีกว่าการใช้เครื่องสำอางค์ การเลือกซื้อแป้ง ครีม ลิปติก ต้องระวังว่ามีอันตรายในระยะต่อไปหรือไม่ เครื่องสำอางค์บางอย่างใช้ไ้ผลทันที แต่จะเกิดผลเสียในอนาคต เช่นครีมแก้ฝ้า
 - อาหารเครื่องดื่ม ควรเลือกว่าอาหารให้คุณค่าทางร่างกายหรือไม่ ไม่ใช่คุณค่าทำให้ห้องอึดอัดเยียวหรือแฉะหายใจได้ หรือทำให้สับสนทำงาน

ต่อไปให้ตั้งกลุ่มในอนาคคด้วย

กิจกรรมที่ 2. : รายรับ - รายจ่าย

เวลา : 30 นาที

อุปกรณ์ : กระดาษ คินสอ เมจิก

- วิธีการ :
1. ผู้ดำเนินการสนทนากับสมาชิกว่าเมื่อสำเร็จการฝึกอาชีพแล้ว คาดว่าจะไปทำงานที่ไหนมีรายได้เท่าไร โดยพยายามให้ตอบทุกคน
 2. ผู้ดำเนินการกล่าวว่าเมื่อสมาชิกทุกคนคาดว่าจะไปประกอบอาชีพแน่นอน ฉะนั้นแต่ละคนก็ควรมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อจะได้มีรายได้พอใช้จ่าย และให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นว่าจะต้องใช้จ่ายเป็นค่าอะไรบ้างจำนวนเท่าไร ค่อยเค้น โดยสมมุติว่ามีรายได้ประมาณเดือนละ 2,100 บาท เช่น
 - ค่าอาหารแต่ละวัน.....บาท รวมทั้งเดือน.....บาท
 - ค่าเช่าบ้าน ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ.....บาท
 - ค่าเสื้อผ้า.....บาท
 - ค่าของใช้ประจำตัว สบู่ แป้ง ยาสีฟัน แห็บบาท
 - ค่าใช้จ่ายที่ต้องส่งช่วยเหลือครอบครัว.....บาท
 - อื่น ๆบาท
 - เงินสำรอง (เพื่อเป็นค่ารักษา, ค่างานสังคม, ทุนบุญ).....บาท
 - เงินเก็บสะสมไว้.....บาท
 3. ให้สมาชิกเข้ากลุ่มปรึกษากันอีกครั้งเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม (มี 3 กลุ่ม) แล้วรายงานให้สมาชิกทั้งหมดทราบและสมาชิกอื่นซักถามได้ เช่น มีโอกาสทำได้เพียงใด อย่างไร
 4. ให้สมาชิกช่วยกันคิดว่าถ้าเราพยายามใช้จ่ายเงินให้พอกับรายได้ที่เราได้รับ จะเกิดผลคืออะไร และถ้าเราไม่รู้จักประมาณตัว ใช้เงินโดยเห็นแก่ความ

สู่ระยะสั้น จะเกิดผลเสียต่อเราอย่างไร แล้วผู้ดำเนินการสรุปว่า

4.1 ถ้าเราพยายามใช้จ่ายเงินให้เหลือตั้งแต่ครั้งแรกที่เริ่มทำงาน เงินที่เหลือก็จะงอกเงยขึ้นเรื่อย ๆ แม้จะเหลือเพียงเล็กน้อยก็ยังดี เพราะในอนาคตถ้ามีกรอบครัวรัายจ่ายของตนเองจะต้องเพิ่มมากขึ้นอีก ดังนั้นในขณะนี้จึงต้องพยายามใช้จ่ายเงินแต่น้อย เพื่อให้เกิดความเคยชิน และช่วยลดปัญหาในอนาคตได้

4.2 ถ้าเราใช้จ่ายเงินมากกว่ารายรับ เราก็จะต้องทุกข์ใจ เพราะมีหนี้สิน และถ้าเป็นเงินกู้เราก็ต้องเสียค่าดอกเบี้ยอีก การทำงานก็อาจทำงานไม่มีความสุขเพราะกลัวเจ้าหนี้มาทวงหนี้ อาจทำให้คนเรามีพฤติกรรมไม่ดี เช่น ต้องหุคโกหกเพื่อเอาหน້ารอกไปวัน ๆ ทำให้จิตใจหม่นหมอง และแยกตัวเองจากกลุ่ม เกิดปมด้อยในใจ ซึ่งมีผู้หลายท่านได้ให้คำแนะนำ ทั้ง (แผนภาพคำคมเกี่ยวกับการใช้เงิน)

- การหารายได้ให้มากเท่าใดไม่สำคัญ สำคัญกว่าใครใช้จ่ายแล้วเหลือเงินมากกว่ากัน
- การมีหนี้เหมือนมีทุกขมหันต์
- กลอนสุนทรภู่

กิจกรรมที่ 3 : การฝึกการคิด

เวลา : 30 นาที

อุปกรณ์ : แบบฝึกหัด จำนวน 15 ชุด , คินสอ

- วิธีการ :
1. ผู้ดำเนินการแบ่งสมาชิกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลม และให้แต่ละกลุ่มเลือกผู้นำกลุ่มขึ้น
 2. ให้ผู้นำกลุ่มมารับแบบฝึกหัด ไปให้สมาชิกช่วยกันหาคำตอบ โดยให้เวลาทำ 30 นาที และสมาชิกทุกคนต้องพยายามคิดหาคำตอบด้วยตนเองใช้เวลา 15

นาฬิกา และเหลือเวลาอีก 15 นาทีให้กิจกรรมร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้คำตอบที่ดีที่สุด

3. เมื่อหมดเวลา ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันเฉลยคำตอบและชี้แจงเหตุผลในแต่ละข้อว่ามีวิธีการใดอย่างไร โดยพิจารณาตัวเลือกทุกตัวว่าแต่ละตัวมีส่วนถูกต้องมากน้อยเพียงใด
4. ผู้ดำเนินการสรุปว่าแบบฝึกหัดนี้ ช่วยทำให้รู้จักตัดสินใจอะไรโดยใช้เหตุผล และผล ความเหมาะสม ความถูกต้อง ซึ่งในชีวิตประจำวันแต่ละคนมีเรื่องที่ต้องตัดสินใจอยู่เสมอ

แบบฝึกหัดความคิดเอกลักษ์ (3 หน้า)

ข้อ 1 ข้อความใดกล่าวถูกต้อง

- ก. กินเผือกทำให้เกิดโรคเรื้อน
- ข. กินถั่วเขียวทำให้ผิวพรรณดี
- ค. ข้าวแดงมีคุณภาพดีกว่าข้าวขาว
- ง. แม่ลูกอ่อนควรรับประทานน้ำข้าวกับเกลือ

ข้อ 2 เหตุใดแพทย์จึงส่งเสริมให้เด็กในท้องถิ่นทุรกันดารรับประทานถั่วเหลือง

- ก. เพราะราคาถูก
- ข. เพราะมีสารโปรตีน
- ค. เพราะป้องกันโรคได้
- ง. เพราะให้อาหารแฉ่งแทนข้าว

ข้อ 3 ทำไมจึงมักมีหนอนในผลทุราและมะเคื่อ

- ก. เพราะมีไข่แมลงที่คอก
- ข. เพราะหนอนเจาะเข้าไป
- ค. เพราะหนอนชอบผลไม้ชนิดนี้
- ง. เพราะคอกของคันทิ้งสองนี้มักกลิ่นล่อแมลง

ข้อ 4 ข้อใดเป็นการวางแผนงานที่ดี (BN)

- ก. เตรียมเครื่องมือให้ครบ
- ข. กำหนดขั้นตอนของการทำงาน
- ค. คาดหวังว่าจะได้ผลเช่นไร
- ง. วางแผนป้องกันอุปสรรคที่จะเกิด

ข้อ 5 จงพิจารณาว่า จะเติมข้อใดลงไปจึงจะทำให้ได้ความสมบูรณ์ เมื่อมีอายุมากเข้าสายตา ก็มักจะ.....มองอะไรไม่ค่อยชัดเจน

- ก. อ่อนโรย
- ข. เทียว้น
- ค. พร่าพราง
- ง. เลอะเลือน

ข้อ 6 จงพิจารณาว่า ควรจะเติมข้อความใดลงไปจึงจะทำให้ได้ความสมบูรณ์

เขาเป็นคน.....เพราะชอบ.....เป็นประจำ

- ก. ร่าเริง, ญาติพยนต์
- ข. หยิ่ง, อยู่คนเดียว
- ค. ขยัน, อาบน้ำ
- ง. แข็งแรง, เล่นกีฬา

ข้อ 7 นาฬิกาที่มีลักษณะอย่างไร

ก. รากาประหยัค

ข. แบบสวย

ค. มีน้ำหนักเบา

ง. บอกเวลาเที่ยงตรง

ข้อ 8 วัตถุใดให้แสงสว่างแทนตะเกียงไ้ดีที่สุด

ก. อ่าง

ข. บุหรี่

ค. ไม้ขีด

ง. เทียนไข

ข้อ 9 หุคศาสนาจะสอนอะไรอยู่อย่างเหมือนกัน

ก. สอนวิธีบวช

ข. สอนวิธีทำบุญ

ค. สอนให้รักสันโดษ

ง. สอนให้ทำความดี

ข้อ 10 น้อง ๆ ลองช่วยกันสังเกตดูซิว่า ในภาพนี้มีกับ

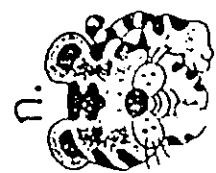
แผลกอยู่ 2 กู ตัวไหนกับตัวไหนบ้าง

กิดได้แล้ว ก้อยกดูเฉลยนะน้อง

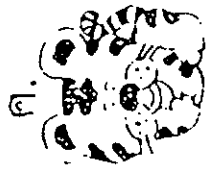

เสือร้อยเล่ห์

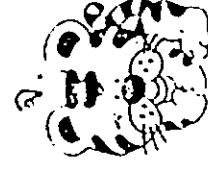
เสืออยู่อยู่หลายตัว แต่มี 2 ตัวไหนเอ๋อที่เหมือนกัน

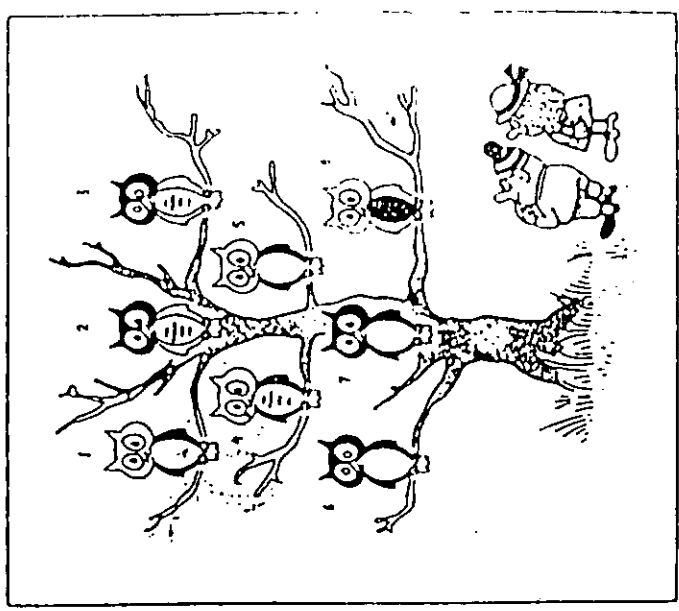
๑๑.

๑๒.

นกฮูก

บนต้นไม้มีนกฮูกเกาะอยู่แปลว่า มีสัตว์อะไรบ้าง
แต่อย่าไปใกล้ มีนกฮูกอยู่ 2 ตัวที่เหมือนกันคุณช่วยบอก

๑๓.

ครั้งที่ 7 การประเมินค่า Evaluation

จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้รู้จักวิธีคิดโดยการประเมินค่า โดยใช้เกณฑ์พิจารณา 2 อย่าง คือ
เกณฑ์ภายในเรื่องราวนั้นกับเกณฑ์ภายนอก ได้แก่ การนำค่านิยม คุณธรรม
หรือเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับถือปฏิบัติเป็นมาตรฐาน มาวินิจฉัยเพื่อ
สั่งสรุป

กิจกรรมที่ 1 : ระดมความคิด

เวลา : 45 นาที

อุปกรณ์ : แบบฝึกหัดประเมินค่า 15 ชุด

วิธีการ :

1. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกนั่งเข้ากลุ่มกันตามสี่คอกไม้ที่หน้าอก (มี 3 กลุ่ม)
2. ให้ผู้นำกลุ่มมารับโจทย์ปัญหาแล้วนำไปให้สมาชิกช่วยกันศึกษาคำตอบ ให้เวลา
คิด 20 นาที
3. ให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งเหตุผล
4. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มเปลี่ยนกระดาษคำตอบกัน แล้วผู้ดำเนินการและ
สมาชิกทั้งหมดช่วยกันเฉลยคำตอบ
5. ในการเฉลยคำตอบแต่ละข้อนั้น ผู้ดำเนินการพยายามชี้แจงให้สมาชิกเห็น
วิธีคิดในลักษณะการประเมินค่า
6. ผู้ดำเนินการชี้แนะให้เห็นว่าการคิดในลักษณะประเมินค่า นำไปใช้ในเรื่องใด
บ้าง ช่วยทำให้คนเรามีเหตุผลมีหลักเกณฑ์ในการทำงานดำเนินชีวิตมากขึ้น

กิจกรรมที่ 2 : อ่านหนังสือพิมพ์

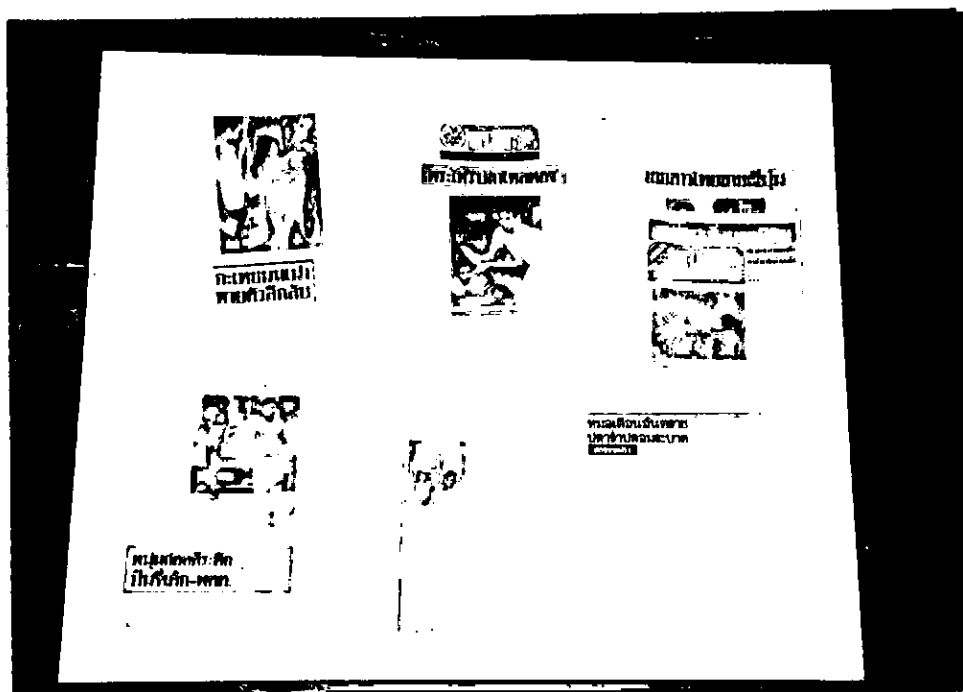
เวลา : 45 นาที

อุปกรณ์ : - อ่านหนังสือพิมพ์เรื่องเด่น 4 เรื่อง (เรื่องปลาไหลทอง, กระเทียมแม่น้ำ,
ฤทธิ์ยาม้า และโลกของสาวใช้อาเซียน)

- แบบบันทึกสรุปข่าว

วิธีการ

1. ผู้ดำเนินการแบ่งสมาชิกเป็น 3 กลุ่ม และให้ตัวแทนของกลุ่มมารับข่าวหนังสือพิมพ์ไป อ่านแล้วช่วยกันสรุปว่าข่าวนั้นมีสาระอย่างไร เชื่อถือได้เพียงใด และผู้อ่านได้ประโยชน์ใดจากข่าวนั้นให้เวลา 30 นาที
2. ผู้ดำเนินการให้ตัวแทนของกลุ่มมารายงาน และให้สมาชิกอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือคัดค้าน
3. ผู้ดำเนินการสรุปข่าวทั้ง 4 อีกครั้ง และแนะนำให้เห็นประโยชน์ของการอ่านหนังสือพิมพ์ หังวิทย์ กุทีวิ อ่านหนังสือที่มีประโยชน์

ภาพประกอบ 4 อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 7

แบบฝึกหัดการประเมินค่า (กิจกรรมที่ 1) (9 ข้อ)

1. การเลือกซื้อรองเท้าควรเลือกลักษณะอย่างไร

ก. แบบสวย	ข. ราคาถูก
ค. ใส่สบาย	ง. มีสีสูง ๆ
2. หน้าที่สำคัญของภรรยา

ก. ทำกับข้าวให้เรียบร้อย ๆ	ข. รู้จักแต่งตัวสวย ๆ
ค. เลี้ยงลูกอย่างดี	ง. เป็นเพื่อนคู่คิดที่ดีของสามี
3. นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของทางราชการที่ให้ภัยและให้ความช่วยเหลือผู้ก่อการร้ายที่กลับใจหรือไม่เพราะเหตุใด

ก. เห็นด้วย เพราะคนเราย่อมผิดพลากกันได้
ข. เห็นด้วย เพราะคนที่ผิดแล้วสำนึกตัวควรให้อภัย
ค. ไม่เห็นด้วย เพราะคนทำผิดแล้วไม่ควรให้ความวางใจ
ง. ไม่เห็นด้วย เพราะจะเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่คนอื่น
4. เด็กที่ประหยัดเงินโดยวิธีงดเที่ยวกับวิธีลดอาหารกลางวัน วิธีใดดีกว่ากัน

ก. งดเที่ยวดีกว่า เพราะอาจได้รับอันตราย
ข. งดเที่ยวดีกว่า เพราะยังมีโอกาสเที่ยวได้อีก
ค. งดอาหารดีกว่า เพราะกลับไปกินที่บ้านได้
ง. งดอาหารดีกว่า เพราะกินบ่อยจะอ้วนมาก
5. ทราบได้อย่างไรว่าบุคคลนี้เป็นคนต่างชาติ

ก. เพราะมีอาชีพต่างกับเรา
ข. เพราะกินอาหารต่างกับเรา
ค. เพราะถือประเพณีต่างกับเรา
ง. เพราะมีรูปร่างหน้าตาต่างกับเรา

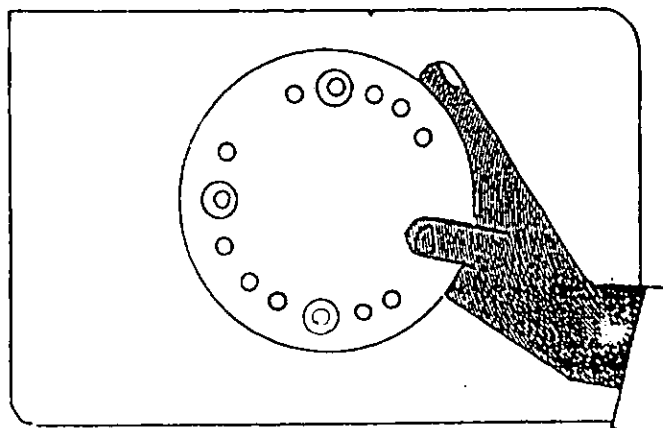
6. "ผู้ที่ได้รับรางวัลจากทางโรงเรียนจะต้องเรียนเก่งหรือมีมารยาทดีอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง" สุรินทร์ได้รับรางวัลจากทางโรงเรียน แสดงว่า (HE)

- ก. สุรินทร์เรียนเก่ง
- ข. สุรินทร์มีมารยาทดี
- ค. สุรินทร์เรียนเก่งและมีมารยาทดีด้วย
- ง. อาจเป็นไปได้ทั้งข้อ ก.ข.ค.

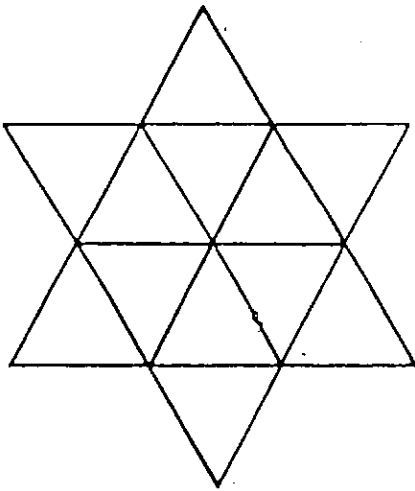
7. โจทย์ปัญหา

นายสำนึก ซื้อจานมาใบหนึ่งราคา 60 บาท นางสาวจิตราขอซื้อต่อด้วยเงิน 70 บาท
ปรากฏว่านางสาวมารศรีหรือยากได้ นายสำนึกจึงไปขอซื้อจานคืนจากนางสาวจิตราด้วยเงิน
80 บาท และเธอมาขายให้กับนางสาวมารศรีเป็นเงิน 90 บาท
อยากทราบว่า ในการนี้นายสำนึกได้กำไรมาเท่าไร

- ก. 0 บาท
- ข. 10 บาท
- ค. 20 บาท

ข้อ 8. หาจำนวนสามเหลี่ยม

น้อง ๆ ลองทายซิว่าภาพนี้มีรูปสามเหลี่ยม
กี่ตัวกันทั้งหมดคือรูป ()

ก. 12

ข. 14

ค. 18

ง. 20

ข้อ 9. "กฏหน้าห้อง"

สามีภรรยาทั้งคู่อยู่ด้วยกันในบ้านเช่าเพียง 2 คน สามีต้องออกไปทำงานตอนเช้าและกลับตอนเย็น ส่วนภรรยาต้องอยู่กับบ้านเป็นประจำ แต่วันหนึ่งภรรยาเกิดความจำเป็นต้องออกจากบ้านไปธุระในตอนบ่ายจะรอสามีก็รอไม่ได้ นางจึงเขียนโน้ตสั้น ๆ หิ้งไว้ที่หน้าโต๊ะเครื่องแป้งบอกสามีนางว่า

"ที่รัก น้องมีธุระต้องไปนอกบ้าน อาจกลับเย็นหน่อย ถ้าที่กลับก่อนก็ไม่ต้องเป็นห่วงน้องนะ กุญแจ บ้านน้องซ่อนไว้ใต้หมอน เช็กเต้าหน้าประตูห้องนะกะ"

ท่านลองเดาซิกันว่าสามีของเธอจะเข้าห้องได้อย่างไร หรือไม่

ก. เข้าได้เพราะ.....

ข. เข้าห้องไม่ได้เพราะ.....

ง. ไม่แน่ใจ

ครั้งที่ 8 การคิดที่เป็นลักษณะผลิตผล (Product) ของทฤษฎีกลฟอร์ด

จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้สมาชิกได้ฝึกความสามารถในการคิด

กิจกรรมที่ 1 : เกมสืบทอด

เวลา : 30 นาที

อุปกรณ์ : ของเล่นเด็กเกี่ยวกับของใช้ในครัวและอื่น ๆ เช่น จาน ช้อน แก้ว หม้อ ปากกา
ดินสอ สมุด กุญแจ ใส่อยู่ในกระเป๋า

วิธีการ :

1. ผู้ดำเนินการกล่าวว่า กรุณาส่งของต่าง ๆ หลายชิ้นอยู่ 1 กระเป๋า และจะมอบให้ทุก ๆ คน คนละ 1 ชิ้น แล้วก็ส่งกระเป๋าให้สลับหยิบขึ้นมาคนละ 1 ชิ้น และให้ทุกคนดูสิ่งของนั้นคนเดียวยาวเป็นเวลา 1 นาที
2. ผู้ดำเนินการส่งให้ทุกคนดูสิ่งของนั้นให้สมาชิกอื่นดูแล้วหาชื่อของสิ่งใดก็ได้ แล้วให้รับนั่งลง ใครหาชื่อไม่ได้จะโดนทำโทษ
3. เมื่อทุกคนหาชื่อได้แล้ว ให้แต่ละกลุ่มอธิบายว่าเข้าคู่กันเพราะเหตุใด
4. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกแต่ละคนพิจารณาว่าการที่สิ่งของเข้าคู่กันของแต่ละคู่ นั้น เขาใช้อะไรเป็นเกณฑ์ เช่น เป็นพวกเดียวกัน (เพราะมีรูปร่างเหมือนกัน สีเหมือนกัน) มีความสัมพันธ์กัน (เพราะเวลาใช้ต้องใช้คู่กัน)
5. การนำไปใช้ ผู้ดำเนินการกล่าวว่า ในการดำเนินชีวิตปัจจุบันการที่เราารู้ว่า สิ่งของใดหรือคนแต่ละคนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร เราก็ย่อมนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่เราได้ เช่น การทำงาน การประกอบอาชีพ การหาทำเล ถิ่นอาศัย การปฏิบัติตนให้มีความสุขในชีวิต

กิจกรรมที่ 2 : เกมสไลด์คำ

เวลา : 45 นาที

อุปกรณ์ : บัตรคำสำหรับใบ้คำมี 8 ชุด, นาฬิกาจับเวลา

ชุดที่ 1 เขาคิน สถานีรถไฟหัวลำโพง สวนจตุจักร หาดใหญ่ นครสวรรค์ มะลิ

ชุดที่ 2 วัดพระแก้ว คอยสุเทพ สถานีขนส่งสายเหนือ อานอนนวด เชียงใหม่

ขอนแก่น คอกไม้

ชุดที่ 3 ลั่นจี่ มะม่วง สับปะรด ทุเรียน มะยม ระกำ มะละกอ ฝรั่งเขียว

กุหลาบ

ชุดที่ 4 ลำไย ลูกห้อย ขนุน ชมพู่มะเหมี่ยว พุทรา ส้ม รอยเท้า หกกลีเม พ้าผ่า

ชุดที่ 5 ขนุนเงิน ขนุนเหียน บัวลอย กลัวยาวซี่ ข้าวคั่วมัด ชาลาเปา ข้าวหลาม

ชุดที่ 6 เสียใจ หวเราะ โกรธ ปวดหัว ออกหัก ห้องเสีย ร้องไห้ ตาเหล่ ขาเป๋

ชุดที่ 7 ขาโตะ หน้าต่าง ปีนโต ยาสระผม เข็มกลัด หลอดไฟ แสงจันทร์

ชุดที่ 8 รังนกน้ำ เงาม แสงแดด หายู แจกัน กรอบรูป หัวร้อง จมูก ทัก

- วิธีการ :
1. ผู้ดำเนินการขออาสาสมัครเล่นเกม 4 คู่ ส่วนสมาชิกคนอื่นให้เป็นผู้สังเกต และคิดในใจว่าถ้าเป็นเราเล่นเกม เราจะไปคำอย่างไรและหาอาสาสมัครอีก 2 คน เป็นพิธีกรและคนจับเวลาค้างที่เขยเห็นในที่วีและกรรมการให้คะแนน
 2. เมื่อผู้เล่นเกมพร้อมแล้ว ให้ผู้ไป้คำคนแรกเลือกที่จะเอาบัตรคำชุดที่ 1 หรือ 2 แล้ว เริ่มไป้คำ ให้เวลาไป้คำ 1 นาที 1 คำ เมื่อรู้แรกไป้คำเสร็จแล้ว ก็ให้ผู้ที่สองไป้คำต่อไป ทุกคนที่เล่นเกมต้องเป็นคนไป้คำ 1 ครั้ง
 3. เมื่อเล่นเกมจบแล้ว ให้สมาชิกทั้งหมดนั่งเป็นวงกลมแล้วให้ผู้ที่ชนะอธิบายว่าเขามีวิธีคิดไป้คำอย่างไร แล้วผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันเสริมเพิ่มเติมว่าในแต่ละคำควรไป้อย่างไร
 4. ผู้ดำเนินการสรุปว่าการไป้คำก็เป็นการฝึกวิธีการคิดในลักษณะต่าง ๆ ทำให้

เรามีทัศนะที่กว้างขึ้น มองเห็นลักษณะแก่นของสิ่งของแต่ละอย่าง รู้จักแยกแยะ
สิ่งของที่ใกล้เคียงกันเป็นประเภทเดียวกัน รู้จักเชื่อมโยงว่าสิ่งของใดสัมพันธ์
กับสิ่งใด

ครั้งที่ 9 การฝึกวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูล

จุดมุ่งหมาย : เพื่อฝึกสมาชิกรู้จักใช้ความถี่วิเคราะห์สิ่งที่ได้รับฟังมาอย่างรอบคอบ เช่น ข่าวลือ ข่าวในหนังสือพิมพ์, ทีวี การโฆษณาสินค้า

กิจกรรมที่ 1 : เกมสักระชับ

เวลา : 30 นาที

อุปกรณ์ : ข้อความจำนวน 2 ข้อความ และกระดาษเปล่า

วิธีการ :

1. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม และให้สมาชิกคนที่ 1 , คนที่ 5 และคนที่ 10 และคนที่ 15 ออกมานอกห้อง
2. ผู้ดำเนินการกล่าวกับสมาชิกที่ออกมานอกห้องว่า เราจะส่งข้อความให้คนที่ 1 อ่าน เมื่ออ่านแล้วให้กระชับบอกคนที่อยู่ทางขวามือ สำหรับคนที่ 5 , 10 และ 15 เมื่อกระชับข้อความแก่คนต่อไปแล้ว ให้รีบกลับไปบันทึกข้อความที่กระชับโดยไม่ให้เพื่อนเห็นว่าเขียนอะไร
3. ผู้ดำเนินการให้เล่นเกมส์กระชับ 3 ครั้ง แล้วให้สมาชิกช่วยกันตรวจสอบข้อความที่กระชับว่าคลาดเคลื่อนเพียงใด โดยให้สมาชิกคนที่ 1, 5, 10 และคนที่ 15 อ่านข้อความที่บันทึกไว้
4. นำข้อความที่บันทึกไว้มาคิดที่หน้าห้อง
5. ให้สมาชิกแต่ละคนวิเคราะห์ว่าข้อมูลที่ผิดพลาดนั้น สมาชิกตั้งใจจะให้ผิดพลาดหรือไม่ แต่เหตุใดจึงผิดพลาด
 - การจำผิดพลาด
 - การฟังไม่ชัดเจน
6. ผู้ดำเนินการสรุปว่าในการรับรู้ข่าวสารของคนเรานั้น เราจะรับรู้ข่าวสารได้เพียง 80 % ของเรื่องนั้นอีก 20 % อาจผิดพลาดได้ ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่เราควรตระหนักว่าการที่ได้ฟังข้อมูล ข่าวสารใด ควรวิเคราะห์ข่าวนั้นก่อนว่าเชื่อถือ

กิจกรรมที่ 2 : เชื่อหรือไม่

เวลา : 30 นาที

อุปกรณ์ : ข้าวหนังสือพิมพ์

- วิธีการ :
1. ผู้ดำเนินการ นำข้าวในหนังสือพิมพ์มาเล่าว่า มีหญิงชนบทคนหนึ่งฉ้อโกงมาเป็นตัวปลิง และชาวบ้านเชื่อกันว่ามีคนแก่งเลงปลิงเข้าท้องหญิงคนนั้น
 2. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกช่วยกันอภิปรายว่าการที่ชาวบ้านเชื่อเช่นนั้น มีเหตุผลน่าเชื่อถือได้เพียงใด ปลิงเข้าไปในท้องหญิงนั้นได้อย่างไรบ้าง ลองหาเหตุผล
 3. ผู้ดำเนินการเฉลยคำตอบซึ่งเป็นข้อค้นพบที่ได้จากเรื่องนี้ตามที่เป็นจริงก็คือ หญิงผู้นั้นอาบน้ำที่คลองหน้าบ้านเป็นประจำซึ่งคลองนี้มีตัวปลิงอาศัยอยู่แล้ว ปลิงเข้าไปในท้องหญิงนี้ทางทวารหนัก แต่หญิงนั้นอับอายไม่บอกเรื่องนี้แก่ใคร จนกระทั่งเกิดปวดท้องอย่างรุนแรงและฉ้อโกงออกมาเป็นปลิง
 4. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันคิดว่า การที่เราได้ยินได้ฟังข่าวใด ๆ เราต้องรู้จักคิดวิเคราะห์ให้ใคร่ครวญว่าสิ่งที่ได้ยินได้ฟัง น่าเชื่อถือได้เพียงใด คนที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้ก็ต้องรู้จักกรองข้อมูลที่ได้รับมา

กิจกรรมที่ 3 : นักโฆษณา

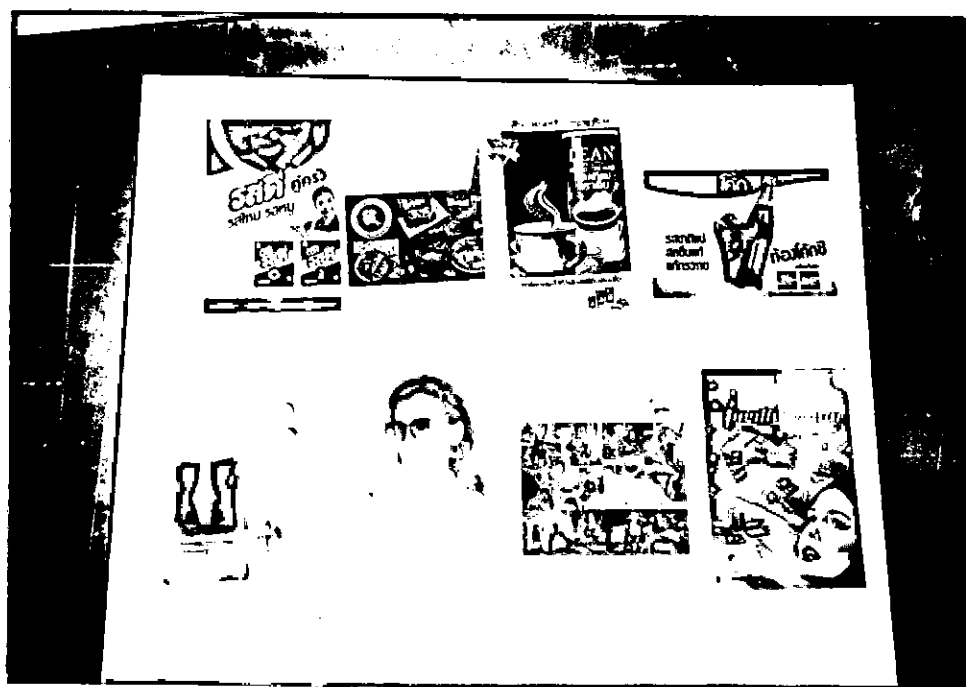
เวลา : 30 นาที

อุปกรณ์ : รูปภาพโฆษณาสินค้า 10 ภาพ

- วิธีการ :
1. ผู้ดำเนินการแบ่งสมาชิกเป็น 3 กลุ่ม และให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์การโฆษณาสินค้าต่าง ๆ
 2. ผู้ดำเนินการนำภาพที่ 1 ให้สมาชิกดูแล้วให้ทุกกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่าสินค้านั้นน่าซื้อน่าใช้เพียงใด และให้ช่วยกันชี้แจงว่าสินค้านั้นให้ประโยชน์ที่แท้จริง

เพียงใจ จำเป็นกับชีวิตมากน้อยเพียงใด

3. เมื่อสมาชิกแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เสร็จแล้วก็ให้ดูภาพอื่นๆ ต่อไปจนครบ 10 ภาพ
4. ผู้ดำเนินการซักถามสมาชิกว่าใครบ้างที่เคยซื้อสินค้า เพราะคำโฆษณาจากทีวี วิทยุหรือเพราะว่าเห็นสวย, หรือลดราคาหรือมีของแถม และเมื่อซื้อมาแล้ว รู้สึกว่าไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสินค้านั้นเท่าไร ไม่คุ้มค่าเงินที่เสียไป (ให้สมาชิกทุกคน)
5. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกช่วยกันสรุปว่าการที่เราจะซื้อสินค้าใด ๆ เราควรตั้งหลักเกณฑ์สำหรับตนเองอย่างไรบ้าง เช่น ความจำเป็นต้องใช้ ราคาสินค้า คุณภาพของสินค้าปริมาณของสินค้า
6. ผู้ดำเนินการสรุปถึงอิทธิพลของสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อทางวิทยุ ทีวี สิ่งตีพิมพ์ ผลลัพธ์ของสื่อทำให้มนุษย์รู้ถึงความเจริญก้าวหน้าในสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว ผลเสียของสื่ออาจทำให้คนเราเกิดค่านิยมที่ผิด ๆ เช่น การโฆษณาสินค้าต่าง ๆ อาจทำให้คนเราซื้อเพราะคิดว่าจะได้ชื่อว่าเป็นคนรสนิยมสูง และทำให้คนเราเกิดความรู้สึกอยากมีอยากใช้สินค้านั้น บางคนอาจค้นหารายได้เพิ่มขึ้น เพื่อจะได้มีเงินมาซื้อสินค้านั้น บางครั้งอาจหาเงินด้วยวิธีทุจริต

ภาพประกอบ 5 อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 9

เกมส์กระซิบ

"อุตสาหกรรมแมลงปอ"

หุ่ยเป็นอาหารอันโอชะของแมลงปอ สหรัฐจึงสั่งซื้อแมลงปอไปกำจัดหุ่ย เพราะมี
 สีสรรสวยงามดีกว่าการฉีดสเปรย์อย่างมาก ปีนี้สหรัฐสั่งซื้อแมลงปอ 13,000 ตัว

"วันหยุด"

เมื่อคอนบ่ายวันเสาร์ เพื่อนของสุนีมาเยี่ยมและนั่งที่ไคตันมะยม สุดใจซื้ออาหารมามากมาย
 เช่น ไก่ย่าง ข้าวคัมหมัก ถั่วงอก ถั่วทอด น้ำกระเจียบ สุนีชวนสายใจและเพื่อนหอหนึ่ง 9 คน มานั่ง
 กินอย่างอร่อย

ครั้งที่ 10 ผักการแก้ปัญหา

จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้รู้จักวิธีแก้ปัญหาอย่างมีระบบ

กิจกรรมที่ 1 : ศิราณี 2

เวลา : 45 นาที

อุปกรณ์ : 1. แผนภูมิแบบการแก้ปัญหาชีวิต
2. ตัวอย่างปัญหาชีวิตของบุคคล 3 เรื่อง

วิธีการ :

1. ผู้ดำเนินการกล่าวว่าชีวิตในสังคมทุกวันนี้ ทุก ๆ คนมีปัญหากันทั้งนั้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแต่ละคนก็แก้ปัญหาแบบต่าง ๆ กันไป บางคนอาจปรึกษาหมอบอกปรึกษาเพื่อน ปรึกษาพ่อแม่ ญาติ ปรึกษาผู้รู้ตามนิตยสารหนังสือพิมพ์ คนที่ฉลาดก็ย่อมรู้จักใช้วิธีที่ดีในการแก้ปัญหาชีวิต
2. ผู้ดำเนินการกล่าวว่าในการแก้ปัญหาชีวิตของคนเราโดยทั่วไปนั้น พอแยกได้เป็น 3 แบบ คือ
 1. เปลี่ยนแปลงเหตุการณ์หรือสถานการณ์ เช่น เมื่อมีเรื่องขัดใจกับเพื่อน ก็ไปหาเพื่อนกลุ่มใหม่ถ้ามีเรื่องกับคนรักหรือสามี ภรรยา ก็บอกเลิกแล้วหาคู่ใหม่
 2. แก้ไขปัญหาคด้วยการเปลี่ยนแปลงคนอื่น เป็นวิธีที่คนส่วนใหญ่ชอบใช้มากที่สุด คนเรามักไม่ชอบมองตนเอง แต่ชอบมองผู้อื่น เห็นความผิดพลาคของผู้อื่น ชอบวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นโดยลืมคิดไปว่าตัวเราเองอาจมีส่วนทำให้เกิดปัญหาได้ เช่น ถ้าอาจารย์ของเราสอนดีกว่านี้เราจะเข้าเรียนทุกชั่วโมงเลย
 3. แก้ไขปัญหาคด้วยการเปลี่ยนแปลงตนเอง เป็นวิธีที่ดีที่สุด ซึ่งทำได้ยาก นักจิตวิทยากล่าวว่า "ไม่มีชัยชนะใจ ๑ ในโลกที่ยิ่งใหญ่ไปกว่าการเอาชนะจิตใจตนเอง" นิยายที่ไม่ดีเช่น ชอบบนอนคืนสาย ชอบทุกละเลียด

ผลิตภัณฑ์ประกันพราง การเปลี่ยนแปลงนิสัยต้องค่อย ๆ เปลี่ยนทีละน้อย
พร้อมทั้งนำแผนภูมิแบบแก้ปัญหาชีวิตแสดงให้ดู

3. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกช่วยกันยกตัวอย่างปัญหาชีวิตที่แก้ไขแล้วตามกิจกรรม
ข้อ 2 ของตนเองมาคนละหนึ่งเรื่อง
4. ผู้ดำเนินการยกตัวอย่างปัญหาชีวิตของบุคคล 3 เรื่อง แล้วให้สมาชิกพิจารณา
ว่าเป็นการแก้ปัญหาแบบใด เหมาะสมหรือไม่
5. ผู้ดำเนินการสรุปวิธีการแก้ปัญหาที่คิดพิจารณาแก้ปัญหาที่ตนเองก่อน ส่วนการ
แก้ปัญหาที่คนอื่นหรือการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมให้คิดเป็นอันับรองลงไป

กิจกรรมที่ 2. : นักแก้ปัญหา

เวลา : 45 นาที

อุปกรณ์ : โจทย์ปัญหาชีวิต 1 เรื่อง

- วิธีการ :
1. ผู้ดำเนินการกล่าวว่าจากกิจกรรมที่ 1 ทำให้เราทราบว่าวิธีการแก้ปัญหาที่
ที่สุดต้องพิจารณาที่ตนเองก่อน การพิจารณาแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม
ให้พิจารณาเป็นอันดับสอง
 2. ในการแก้ปัญหานั้นได้มีผู้รู้แนะวิธีการที่จะวิเคราะห์ข้อมูลที่จะแก้ปัญหาดังนี้
 - ก. การคิดโดยแยกประเภท คือ การรู้จักแยกแยะข้อมูลเป็นกลุ่ม เป็นประเภท
ขยาย
 - ข. การคิดโดยคิดประเด็น เป็นการคิดแบบคิดประเด็นออกไปทีละอย่าง เป็น
การคิดที่เห็นได้ชัดเจน ใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น กรณีไฟฟ้าในบ้าน
ดับ
 - ค. การคิดแบบอุปนัย เป็นการคิดจากส่วนรายละเอียดไปสู่ส่วนสรุป เช่น
สังเกต ทดลอง ก่อนแล้วจึงสรุป เช่น การสังเกตการทำงานของบุคคล
การสังเกตสภาพอากาศ

- ง. การคิดแบบนิรนัย เป็นการคิดแบบตรงกันข้ามกับการคิดแบบอุปนัยเป็นการคิดจากส่วนสรุปไปสู่ส่วนรายละเอียด เช่น คำสั่งสอนทางศาสนา
- จ. การคิดแบบไตร่ตรอง เป็นการคิดที่ใช้มากในปัจจุบัน เป็นวิธีแก้ปัญหาที่มีขั้นตอนเป็นระเบียบ (กำหนดปัญหา, พิจารณาปัญหา, กำหนดแนวแก้ไข, ทดลองและประเมินผล)
3. ผู้ดำเนินการแบ่งสมาชิกเป็น 3 กลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มมารับปัญหาเพื่อไปช่วยกันพิจารณาแก้ไข ให้เวลา 15 นาที
4. เมื่อหมดเวลาให้ผู้แทนกลุ่มแต่ละกลุ่มออกมารายงาน แล้วให้สมาชิกทั้งหมดช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า โจทย์ปัญหาคำรแก้ไขอย่างไรจึงดีที่สุด
5. ผู้ดำเนินการสรุปอีกครั้งว่าในชีวิตคนเรานั้น ทุกคนจะก้าวหน้าในชีวิตมากน้อยกว่ากันเพียงใด บางครั้งขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นได้ใช้วิธีแก้ปัญหาที่ต่างกัน และสรุปแบบของการแก้ปัญหาและวิธีในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบความสามารถในการคิด

แบบทดสอบความสามารถในการคิด

แบบทดสอบมี 5 ชุด คือ

1. แบบทดสอบเกี่ยวกับความเข้าใจ
2. แบบทดสอบเกี่ยวกับความคิดเออนัย
3. แบบทดสอบเกี่ยวกับความคิดในการประเมินค่า
4. แบบทดสอบเกี่ยวกับความคิดเออนัย
5. แบบทดสอบเกี่ยวกับความจำ

กำหนดเวลาที่ใช้

แบบทดสอบ ชุดที่ 1, 2, 3 ให้เวลารวมกัน 60 นาที

แบบทดสอบ ชุดที่ 4 ให้เวลา 15 นาที

แบบทดสอบ ชุดที่ 5 ให้เวลา 6 นาที

ชื่อ.....นามสกุล.....แผนกวิชาชีพ.....
 อายุ.....ปี การศึกษาจบชั้น.....ภูมิลาเนาเดิมจังหวัด.....

คำชี้แจง คำถามในแบบทดสอบนี้มีสี่ลักษณะคือ

1. ลักษณะข้อสอบเป็นคำถามและมีคำตอบให้เลือกตอบ โดยให้ท่านกากบาทหับตัวอักษร ก ข ก หรือ ง หน้าคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
2. ลักษณะข้อสอบ จะกำหนดข้อความมาให้ แล้วให้ท่านตอบคำถามโดยใช้ข้อเท็จจริงที่ได้จากข้อความนั้น
3. ลักษณะข้อสอบจะเป็นรูปภาพให้ดู แล้วให้ตอบคำถาม
4. ลักษณะข้อสอบเป็นคำถามที่ให้เติมคำในช่องว่าง

ชื่อ.....นามสกุล.....

แบบทดสอบความเข้าใจ (16 ข้อ)

จงอ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่คิดว่าถูกต้องที่สุดโดย ทับตัวอักษรหน้าคำตอบ

1. จงอ่านข้อความแล้วตอบคำถาม

น้ำทะเลมีรสเค็ม เนื่องจากมีเกลือและแร่ธาตุต่าง ๆ ละลายปนอยู่ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ว่า
ทำไมเราจึงเรียกน้ำทะเลว่า "น้ำเค็ม"

เมื่อน้ำทะเลระเหยกลายเป็นไอ เกลือและแร่ธาตุเหล่านี้ไม่ได้ระเหยไปด้วย มันคงอยู่ใน
ทะเลเหมือนเค็ม ฉะนั้น น้ำทะเลจึงเค็มอยู่ตลอดเวลา ดังนี้

ถ้าน้ำทะเล 1 แก้วกลายเป็นไอไปหมดจะเป็นอย่างไร?(FC)

ก. มีเกลือนิดหน่อย

ข. เหลือแต่แก้วเปล่า

ค. มีเกลือ 1 แก้วเต็ม

ง. มีแร่ธาตุเป็นก้อน ๆ

อ่านข้อความแล้วตอบคำถามข้อ 2 - 3

ช้างตัวหนึ่งเดินผ่านมาเห็นกองขยะที่รังเกียจ เดินหลีกมาห่าง ๆ หนอนตัวหนึ่งซึ่งอยู่ที่กอง
ขยะเห็นช้างเดินหลีกไปก็คิดว่าช้างกลัวตน จึงท้าทายสงครามกับช้าง ช้างได้ฟังคำท้า จึงหันกลับไป
พูดว่า "เจ้าสัตว์ตัวเล็ก เราจะไม่สู้กับเจ้าด้วยการใช้ เท้า งา จวง เจ้าเป็นสัตว์เหม็นก็ต้องฆ่า
ด้วยของเหม็น" ว่าแล้วก็ถ่ายมูลก้อนใหญ่ลงไปกับหนอน หนอนก็ตาย

2. นิทานเรื่องนี้ควรตั้งชื่อว่าอย่างไร ? (MC)

ก. ความฉลาด

ข. การเอาชนะ

ค. ตายเพราะอวดดี

ง. การต่อสู้ที่ประหลาด

3. นิทานเรื่องนี้สอนเราในเรื่องใด ? (MC)

ก. ให้อภัย

ข. ให้อภัยคน

ค. ให้เสียสละ

ง. ให้เจียมตัว

4. แสงเทียน เป็นสัญลักษณ์ของอะไร ? (SC)

ก. ความโกรธ

ข. ความรัก

ค. ความรุ่งเรือง

ง. ความเหงา

5. ส่วนวนที่ว่า "น้ำลคคอก" หมายความว่าอย่างไร ? (BC)

ก. เมื่อน้ำลงให้ระวังจะพบดอกไม้

ข. คนที่ไม่มีอำนาจ จะมีความไม่เที่ยงมาก

ค. คนเราเมื่อหมดอำนาจ คนทั่ว ๆ ไป จะเห็นความไม่เที่ยงของคนนั้นมากขึ้น

ง. ไม่มีข้อใดถูก

6. "คนที่ชอบลิ้มรสเมื่อได้กิน เปรียบเหมือน.....?" (MC)

ก. วัวลิ้มกิน

ข. ไก่ได้พลอย

ค. กิ้งก่าได้ทอง

ง. สุนัขหวงรางหญ้า

7. ถ้าใครมีความหมายตรงข้ามกับ "อึก" ? (MC)

ก. รัก

ข. หยุค

ค. ถึง

ง. กลาย

8. อ่านคำกลอน แล้วตอบคำถาม

"มีปากไว้ใช่ว่าินหาเพื่อน

หงษ์ปกเลือนทั่วไปให้น้ำกล้ว

มีปากไว้ใช้ปากดีเป็นศรีตัว

มีปากชั่วคนกล้วมักเลื่องไกล"

ข้อความนี้กล่าวถึงเรื่องอะไร ? (MC)

ก. การพูด

ข. ชนิกของปาก

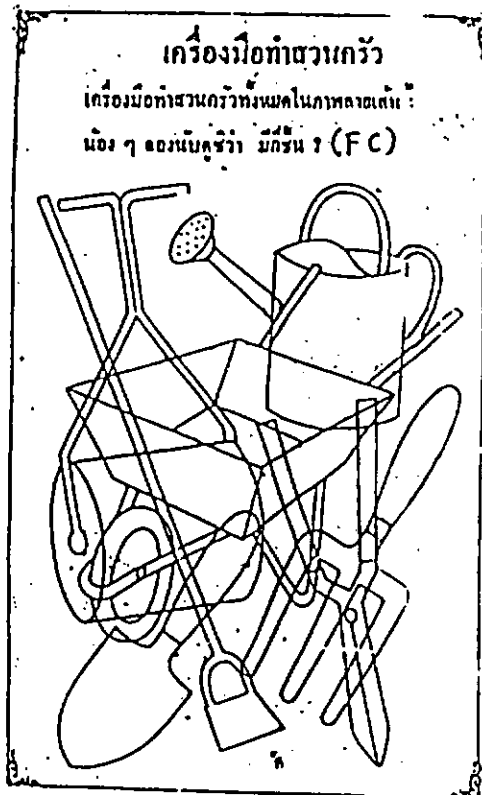
ค. การคบเพื่อน

ง. ประโยชน์ของปาก

9. เซโรอิน คืออะไร ? (FC)

- ก. ยาที่กินแล้วทำให้เกิดความสบายใจ
- ข. ยาเสพติดอย่างอ่อน ๆ
- ค. ยาเสพติดที่เป็นอันตรายถึงชีวิต
- ง. ไม่มีข้อใดถูก

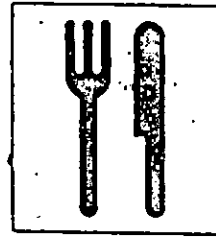
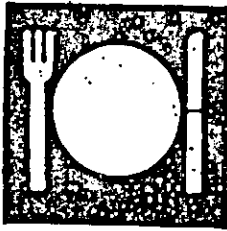
10.

คำตอบที่ถูกต้องคือ

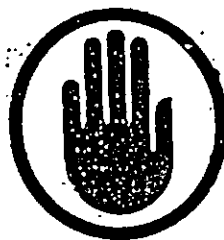
- ก. 4 ชิ้น
- ข. 6 ชิ้น
- ค. 7 ชิ้น
- ง. 8 ชิ้น

11.

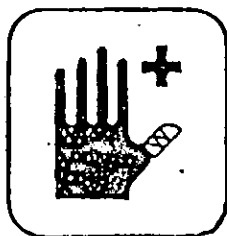
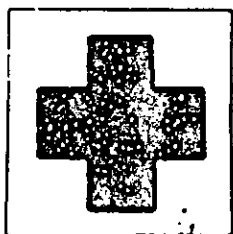
ถ้าไปห้องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ หรือโรงแรมหรือบริเวณท่าอากาศยาน ถ้าเห็น
เครื่องหมายนี้ แสดงว่าบริเวณนี้มี.....

12.

ถ้าไปติดต่อตามสถานที่ราชการหรือบริษัทเอกชนและเห็นป้ายที่หน้าห้องหนึ่งดังภาพ
หมายความว่า.....

13.

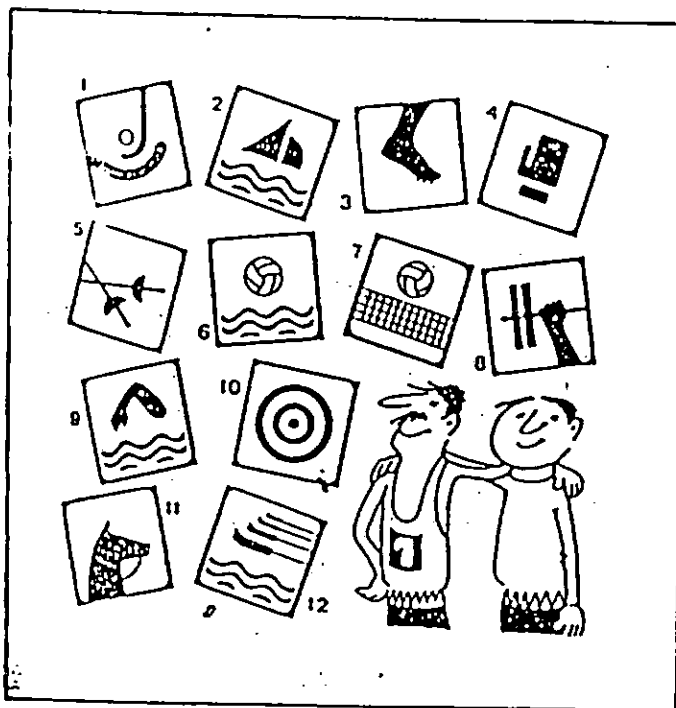
ถ้าฉันวิ่งไปตามถนนและเห็นป้ายเครื่องหมายนี้ แสดงว่าบริเวณนั้นมี.....

.....

ข้อ 14. กีฬาในรูปที่ 4 หมายถึงกีฬา _____

กีฬาพาส์นก

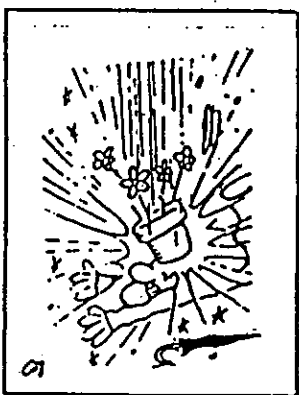
ชาย 2 คนนี้หัดกีฬาถึง 12 อย่างด้วยกัน จาก
เครื่องหมาย ท่านสามารถบอกได้หรือไม่ว่าเป็นกีฬา
อะไรบ้าง (จงตอบคำถามข้อ 14

คราวช่วย

ข้อ 15.

โปรดเรียงลำดับภาพข้างล่างนี้ให้ถูกต้องตามเหตุการณ์

คำตอบที่ถูกต้องคือ ก. ก ข ค ง

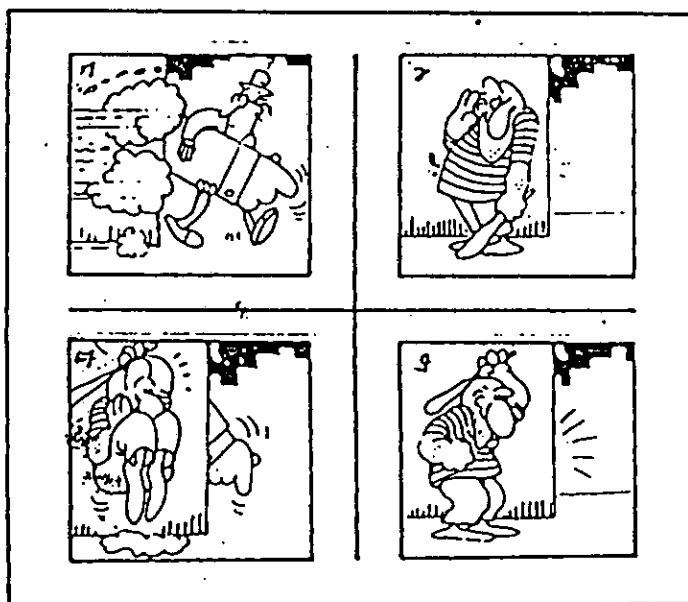
ข. ง ข ก ค

ค. ข ง ก ค

ง. ก ข ง ค

เจอด

ข้อ 16. เรียงลำดับภาพให้ถูกต้อง (8c)

คำตอบที่ถูกต้อง คือ

ก. ก ข ค ง

ข. ก ค ข ง

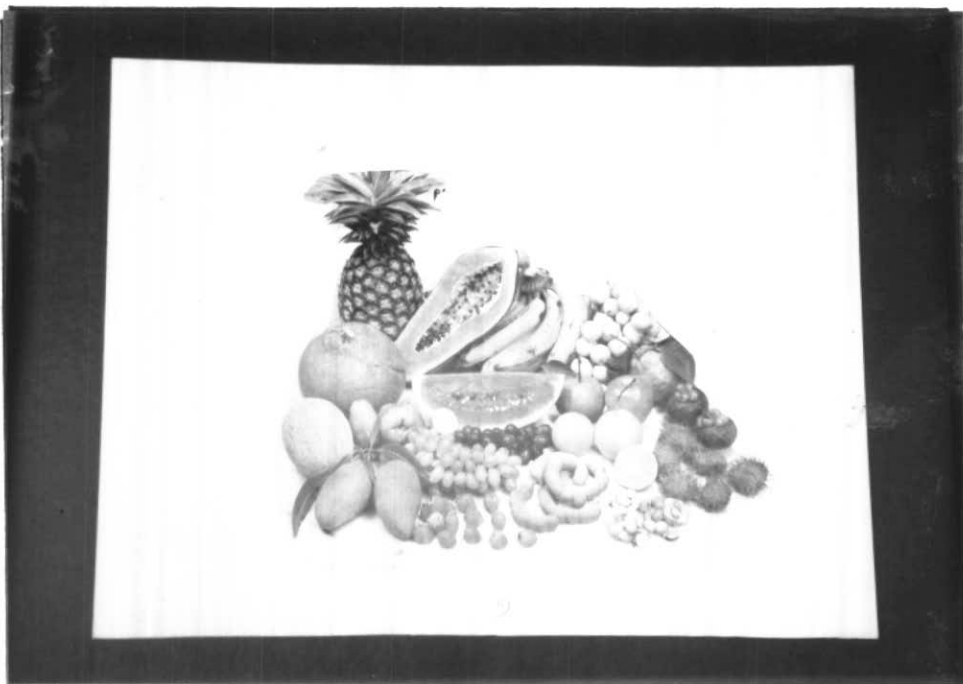
ค. ข ง ค ก

ง. ก ข ง ค

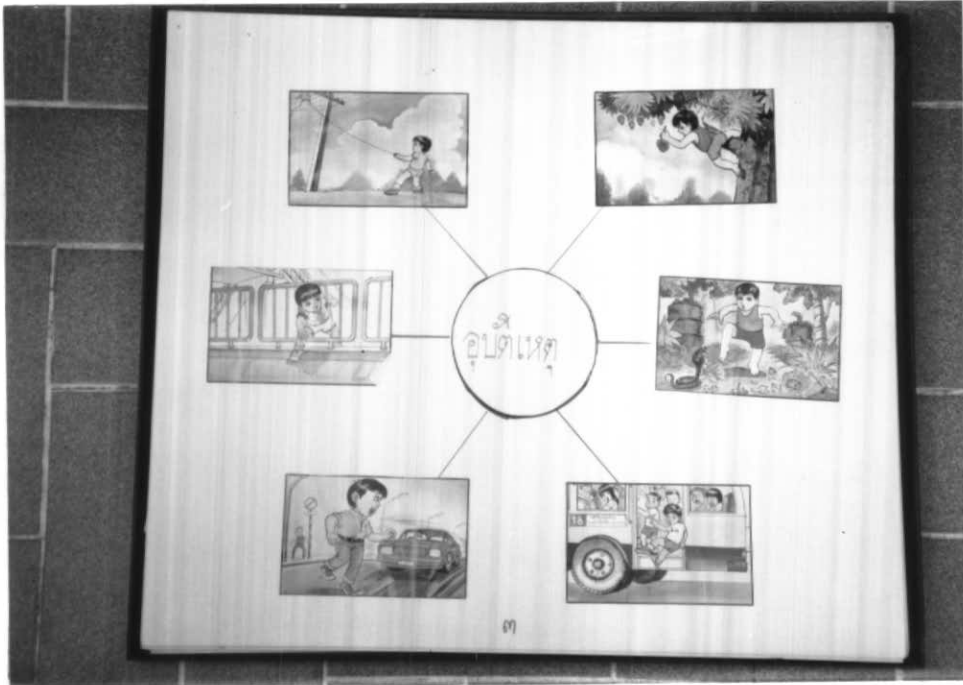
แบบทดสอบความจำ

ลักษณะข้อสอบจะเป็นชนิดให้เติมคำในช่องว่าง โดย 3 ข้อแรกผู้ทดสอบจะให้ภาพ 3 ภาพ โดยให้ดูครั้งละ 1 ภาพให้เวลาดูภาพละ 30 วินาที เมื่อดูเสร็จให้ตอบคำถามให้เวลาตอบข้อละ 1 นาที ส่วนข้อ 4 ผู้ทดสอบจะพูดคำต่าง ๆ จำนวน 7 คำเมื่อพูดจบให้เขียนคำต่าง ๆ ที่จำได้ใช้เวลา 1 นาที เช่นกัน

การทดสอบจะแบ่งเป็นรอบละ 10 คน เพื่อทุกคนจะได้มีโอกาสเห็นภาพชัดเท่า ๆ กัน

ภาพประกอบ 6 แบบทดสอบความสามารถในการคิดที่เกี่ยวข้องกับความจำ

ชื่อ.....นามสกุล.....

แบบทดสอบความจำ

ข้อ 1. จากภาพที่ดูมีผลไม้อะไรบ้าง ตอบให้มากที่สุด (FM)

.....

ข้อ 2. จากภาพเด็กกำลังทำอะไรบ้าง (BM)

.....

ข้อ 3. จากภาพสองข้างทางถนนสายนี้มีสถานที่อะไรบ้าง (SM)

.....

ข้อ 4.

ชื่อ.....นามสกุล.....

แบบทดสอบความคิดเอนกนัย (ให้เวลา 15 นาที)

ข้อ 1- จงบอกประโยชน์ของกระดาษหนังสือพิมพ์ว่านำไปทำอะไรได้บ้าง บอกให้มากที่สุด (FD)

.....

ข้อ 2- จงบอกว่ามีสิ่งของอะไรบ้างที่มีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยม ☐ ให้มากที่สุด (SD)

.....

ข้อ 3- จงบอกคำที่มีความหมายที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ ก ให้มากที่สุด (MD)

.....

ข้อ 4- จงบอกประโยชน์ของการมีเพื่อนให้มากที่สุด (BD)

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....

แบบทดสอบเกี่ยวกับความถนัด (จำนวน 11 ข้อ)

1. พืชต้องการปุ๋ยเหมือนคนต้องการอะไร ? (FN)

ก. น้ำ

ข. อาหาร

ค. อากาศ

ง. ยารักษาโรค

2. เมื่ออยู่กลางแจ้งไปครึ่งวันเราสามารถใช้เวลาทำอะไรได้ ? (FN)

ก. เข็มทิศ

ข. แสงแดด

ค. กระจกน้ำ

ง. เสียงสัตว์ร้อง

3. ถ้าสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น ปัญหาที่สำคัญที่สุดที่จะตามมาคืออะไร ? (FN)

ก. รายจ่ายเพิ่มขึ้น

ข. พ่อแม่ไม่สนใจลูก ๆ

ค. หัวหน้าครอบครัวต้องทำงานหนักขึ้น

ง. สมาชิกในครอบครัวมีคน
เจ็บป่วยมากขึ้น

4. เด็กคนใดไม่มีการวางแผน ? (BN)

ก. สุเทพนึกเพื่อนไปเที่ยวปลายสัปดาห์

ข. ศักดิ์รู้ทำการบ้านตอนเช้าก่อนไปโรงเรียน

ค. นิตาฝากอมสินสำหรับค่าเทอมทั้งปี

ง. สำอองทำตารางคูหนังสือก่อนสอบทุกครึ่งปี

5. บุคคลในข้อใดที่มีโอกาสตายเร็วที่สุด ? (BN)

ก. เขียวสูบกัญชา

ข. อี๊ดสูบเฮโรอีน

ค. ชาวคัมพินเนอส์

ง. แดงดื่มเหล้าทุกวัน

6. คุณลักษณะใดจำเป็นต่องานพยาบาลน้อยที่สุด ? (BN)

ก. ยิ้มแย้ม

ข. อ่อนโยน

ค. รอบคอบ

ง. สวยงาม

อ่านบทสนทนาต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ

วันหนึ่งนายคำรับโทรศัพท์ ซึ่งนายขาวเป็นผู้โทรมา

นายคำ : "ฮัลโล, นี่คำพูดนะครับ"

นายขาว : "... (1) ..."

นายคำ : "อ้อ ยังไม่ลืมโทรออก, 500 บาทใช่ไหม"

นายขาว : ".... (2)"

นายคำ : "ขอโทษอีกครั้งเถอะ หมู่นี้เศรษฐกิจไม่ค่อยดี, ปลายเดือนหน้าแน่นอนที่จริงคุณก็ยังไม่
เคืองร้อนไม่ใช่หรือ"

นายขาว : "..... (3)"

นายคำ : "อะไรกัน 3 ครั้ง เหนิง 2 ครั้งเท่านั้นเอง"

นายขาว : "..... (4)"

นายคำ : "ครับรับรองไม่เสียค่าพูดโทรออก เลิกกันนะ สวัสดีครับ"

7. กนทั้งสองพูดกันเรื่องอะไร ? (MN)

ก. เศรษฐกิจ

ข. การขอยืมเงิน

ค. การทวงหนี้

ง. นึกไปเที่ยวปลายเดือน

8. ถ้าสองคนนี้พูดในที่ชุมชน ใครต้องการให้ทุกคน ? (MN)

ก. นายคำ

ข. นายขาว

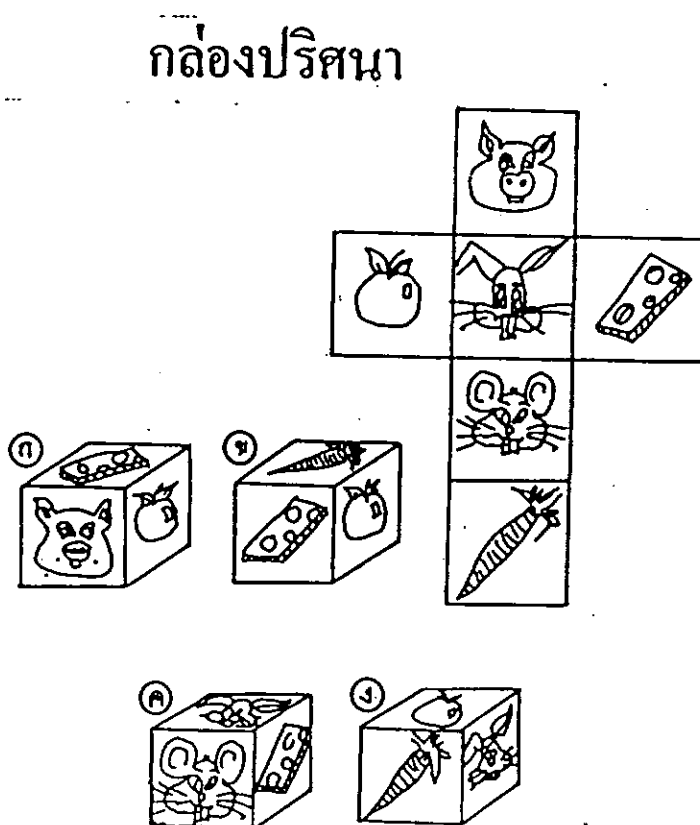
ค. ทั้งสองคน

ง. ไม่ใช่ทั้งสองคน

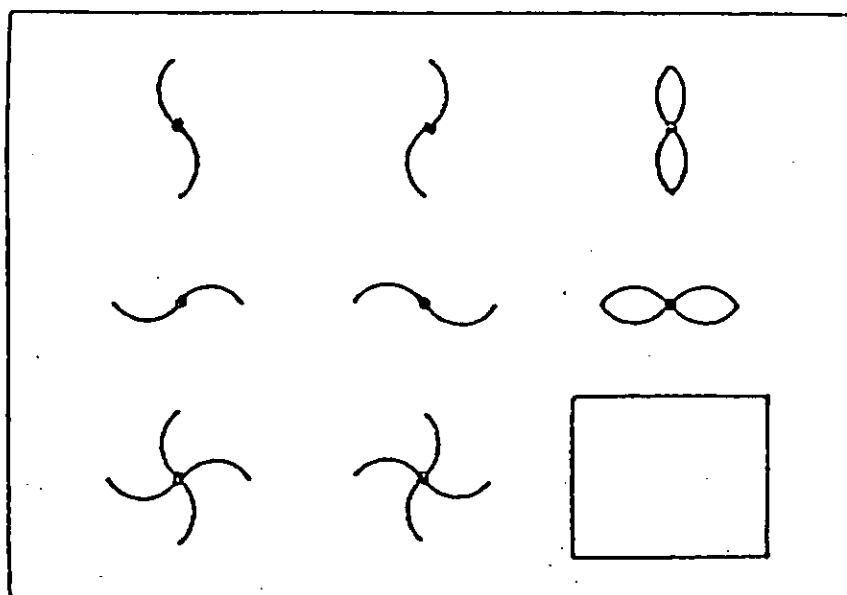
9. ถ้าทุกครั้งที่ 3 ของนายขาวหรรเป็นเช่นไร ? (MN)

- ก. "คุณนี้แย่มาก"
- ข. "เห็นใจผมบ้างซี"
- ค. ขอให้แน่ใจจริง ๆ นะ
- ง. "คุณหลัคหมมาสามครั้งแล้วนะ"

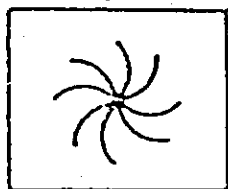
10. กล่องใดที่ถูกเปิดทางออกตามภาพ (SN)

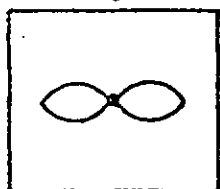
ข้อ 11. รูปภาพมีชิ้นส่วนขาดหายไป 1 ชิ้น อยากทราบว่าควรนำชิ้นส่วนใดมาต่อที่รูปภาพนี้จึง
จะเหมาะสม (SN)

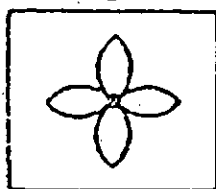
ก

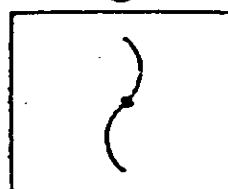
ข

ค

ง

ชื่อ.....นามสกุล.....

แบบทดสอบความถนัดประเมินค่า (11 ข้อ)

1. อาหารที่มีลักษณะอย่างไร? (FE)

- ก. รากาแห้ง
- ข. อิมทนทาน
- ค. มีรสชาคร่อย
- ง. ช่วยทำให้ร่างกายแข็งแรง

2. "เขาเป็นคนที่ทำงานเรียบร้อย" ข้อความนี้เป็นคำกล่าวลักษณะใด? (ME)

- ก. คำสั่ง
- ข. ให้ความเห็น
- ค. คำอธิบาย
- ง. ข้อเสนอแนะ

3. "ผู้ที่ได้รับคัดเลือกเป็นนักฟุตบอลทีมโรงเรียน นอกจาก เล่นเก่งแล้วยังต้องมีความประพฤติ
ดีอีกด้วย" วัฒนาไม่ได้รับเลือก แสดงว่า (ME)

- ก. วัฒนาเล่นฟุตบอลไม่เก่ง
- ข. วัฒนามีความประพฤติไม่ดี
- ค. วัฒนาเล่นฟุตบอลไม่เก่งและมีความประพฤติไม่ดีอีกด้วย
- ง. อาจเป็นกรณีใดกรณีหนึ่งในข้อ ก.ข.ค.

ข้อ 4. กล่องใบหนึ่งวางอยู่บนตู้เสื้อผ้า ในกล่องมีลูกหินสีดำ 4 ลูก

ลูกหินสีแดง 4 ลูก และลูกหินสีขาว 4 ลูก ลูกหินทั้งหมดมีขนาดเท่า ๆ กัน

สมมุติว่าอนุญาตให้คุณเอื้อมมือเข้าไปหยิบลูกหินในกล่องนี้เพียง

ครั้งเดียวโดยไม่ต้องมอง คุณจะต้องหยิบกี่ลูก จึงจะแน่ใจได้ว่าอย่างน้อย

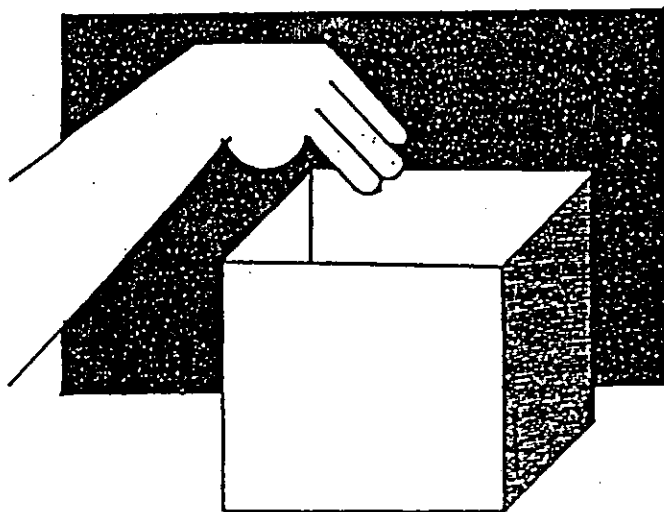
ที่สุดจะต้องมีลูกหินสีเหมือนกันอยู่ 1 คู่

ก. หยิบ 3 ลูก

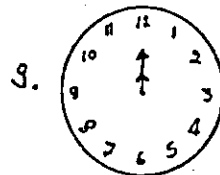
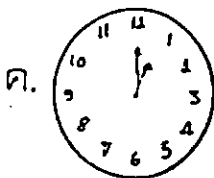
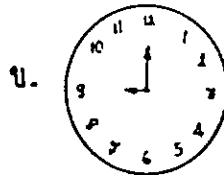
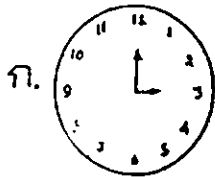
ข. หยิบ 4 ลูก

ค. หยิบ 5 ลูก

ง. หยิบ 6 ลูก

ข้อ 5. นาฬิกาเรือนใดบอกเวลาไม่ถูกต้อง ?

ข้อ 6.

สมศักดิ์ เป็นพ่อค้าขายหมู และเป็นประธานคณะกรรมการของร้านค้า
ประจำถนนสายหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย คนขายผัก, คนทำขนมปัง
และคนขายบุหรี่ โดยคนทั้งหมดนี้ประชุมโต๊ะกลมกันอยู่ (FE)

1. สมศักดิ์ นั่งอยู่ทางซ้ายมือของสมชาย
2. สมพงษ์ นั่งอยู่ทางขวามือของคนขายผัก
3. สมปอง ซึ่งนั่งตรงข้ามกับสมชาย ไม่ใช่คนทำขนมปัง

อยากทราบว่า สมพงษ์ ประกอบอาชีพอะไร

ก. ขายบุหรี่	ข. ทำขนมปัง
ค. ขายผัก	ง. ไม่แน่ใจ

ข้อ 7. (BE)

คำตอบที่ถูกต้องคือ

- ก. พยายามเดาว่าเป็นทางใดก็ไปทางนั้น
- ข. ยกป้ายขึ้นมาตั้งแล้วก็เดินไป
- ค. ยกป้ายขึ้นมาแล้วหารอยเค็มที่เราควรปักอยู่แล้วจึงเดินไป
- ง. นั่งรอนกว่ามีคนผ่านมา

ข้อ 8. บ้านที่มีลักษณะอย่างไร ? (FE)

- ก. บ้านหลังใหญ่ ๆ
- ค. บ้านที่สะอาด

- ข. บ้านที่มีสิ่งประดับราคาแพง ๆ
- ง. บ้านที่หลังเล็ก ๆ

ข้อ 9. การที่จะรู้ว่าบุคคลใดมีฐานะว่ารวยหรือไม่ ฎได้จากอะไร ? (BE)

ก. การแต่งกายของบุคคลนั้น	ข. คำพูดของบุคคลนั้น
ค. รถที่บุคคลนั้นใช้	ง. รายได้และหลักทรัพย์ของบุคคลนั้น

ข้อ 10. การที่จะรู้ว่าบุคคลใดเป็นคนดีหรือไม่ดี ฎได้จากอะไร ? (BE)

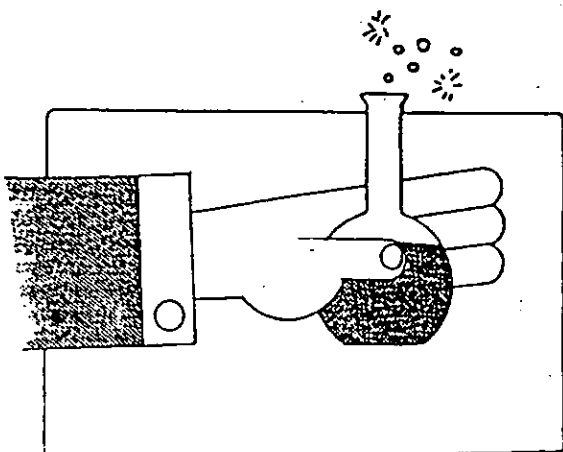
- ก. ท่าทางและคำพูดและการกระทำที่เขาส่งต่อเรา
 ข. ท่าทางและคำพูดและการกระทำที่เขาส่งต่อคนอื่น
 ค. ท่าทางและคำพูดและการกระทำที่เขาส่งต่อทุก ๆ คน
 ง. ผิดทุกข้อ

ข้อ 11.

นักเคมีคนหนึ่ง พยายามคิดค้นผสมสูตรน้ำยาชนิดหนึ่งซึ่งเป็นการค่อนข้างร้ายแรง สามารถละลายวัตถุทุกอย่างได้ในเวลาอันรวดเร็ว

และแล้ววันหนึ่งนักเคมีคนนั้นก็ประกาศว่าเขาทำได้สำเร็จ เพราะบัดนี้เขาสามารถผลิตน้ำกรดที่วางใส่ไว้เต็มขวดแก้วใบหนึ่ง และพร้อมที่จะสาธิตสรรพคุณของน้ำกรดนี้ให้กับใครก็ได้ที่สนใจ

อยากทราบว่า เขาผลิตน้ำกรดตามสรรพคุณที่เขาอ้างได้สำเร็จแล้วจริงหรือ ? (ME)

- ก. ผลิตได้จริงตามสรรพคุณ
 ข. ผลิตไม่ได้ตามสรรพคุณ
 ค. ไม่แน่ใจ

ภาคผนวก ก
คะแนนความสามารถในการคิด
คำอ่านาจจำแนกของแบบทดสอบ

คะแนนความสามารถในการคิดของนักเรียนชาย

คะแนน pretest

คะแนน post test

	คะแนนความสามารถในการคิด					คะแนน เต็ม 50 คะแนน
	ความรู้ความเข้าใจ (16 คะแนน)	ความจำ (6 คะแนน)	ความคิดเอกลักษ์ (6 คะแนน)	ความคิดเอกพันธ์ (11 คะแนน)	ความคิดพิพจน์ (11 คะแนน)	
1	8	3	1.6	8	6	26.6
2	12	3.4	2.1	4	6	27.5
3	7	4.3	1.8	6	7	26.1
4	12	2.7	2.1	7	6	29.8
5	10	3	1.5	10	6	30.5
6	11	3.4	1.3	8	7	30.7
7	12	3.6	2.8	7	6	31.4
8	11	4.0	2.8	9	5	31.8
9	13	3.2	1.1	8	7	32.3
10	11	3	1.6	9	8	32.6
11	12	3.8	1.3	9	8	34.1
12	12	3.2	2.2	11	6	34.4
13	15	3.3	0.8	8	8	35.1
14	14	4.3	2.6	9	6	35.9
15	15	3	1.8	9	9	37.8
X	11.7	3.4	1.8	8.1	6.7	31.77

คน ที่	คะแนนความสามารถในการคิด					คะแนน เต็ม 50 คะแนน
	ความรู้ความเข้าใจ (16 คะแนน)	ความจำ (6 คะแนน)	ความคิดเอกลักษ์ (6 คะแนน)	ความคิดเอกพันธ์ (11 คะแนน)	ความคิดพิพจน์ (11 คะแนน)	
1	7	3.3	2.6	9	6	27.9
2	12	4.3	2.8	6	8	33.1
3	8	4.5	2.8	6	8	29.3
4	15	3.5	3	8	7	36.5
5	13	3.5	3.2	10	7	36.7
6	13	4.1	2.6	8	9	36.7
7	12	4.8	3.8	8	5	33.6
8	15	4.1	4.5	10	9	42.6
9	14	3.9	2.6	7	8	35.5
10	11	2.9	4.3	10	9	37.2
11	12	3.7	4.8	9	8	37.5
12	15	4.6	4.3	11	10	44.9
13	15	4.1	2.8	10	9	40.9
14	13	4.8	4.8	10	6	38.6
15	15	4.1	3.8	11	10	43.9
X	12.7	4	3.5	8.8	7.9	36.99

คะแนนความสามารถในการคิดของกลุ่มควบคุม

คะแนน Pretest

คะแนน Posttest

คน ที่ =	คะแนนความสามารถในการคิด					คะแนน เต็ม 50 คะแนน
	ความรู้ความเข้าใจ (16 คะแนน)	ความจำ (6 คะแนน)	ความคิดเชื่อมโยง (6 คะแนน)	ความคิดเชื่อมโยง (11 คะแนน)	ความคิดตีประเด็นค่า (11 คะแนน)	
1	7	3.2	1.3	5	5	21.5
2	9	2.3	1.9	8	7	28.2
3	11	3.4	1.1	8	6	29.5
4	9	3.6	1.8	8	8	30.4
5	9	3.8	1.7	9	7	30.5
6	10	4.1	3.7	9	4	30.8
7	12	2.3	0.8	7	9	31.1
8	12	3.6	1.5	8	7	32.1
9	11	3.6	1.7	8	8	32.3
10	11	3.6	3.2	8	7	32.8
11	13	3.1	2.3	9	6	33.4
12	11	4	2.6	10	7	34.6
13	14	4	1.9	10	5	34.9
14	12	3	3	10	8	36
15	13	3.4	2.8	9	8	36.2
$\bar{X}$	10.9	3.4	2.1	8.4	6.8	31.61

คน ที่ =	คะแนนความสามารถในการคิด					คะแนน เต็ม 50 คะแนน
	ความรู้ความเข้าใจ (16 คะแนน)	ความจำ (6 คะแนน)	ความคิดเชื่อมโยง (6 คะแนน)	ความคิดเชื่อมโยง (11 คะแนน)	ความคิดตีประเด็นค่า (11 คะแนน)	
1	8	4.1	3	4	5	24.1
2	10	2.9	2.6	9	7	31.5
3	13	4.5	2.8	10	5	35.3
4	11	4.5	2.6	9	8	35.1
5	13	3.9	1.9	9	7	34.8
6	12	4.1	4.5	9	4	33.6
7	11	2.1	1.9	6	9	30
8	8	3.3	3.2	9	7	30.5
9	14	3.5	2.6	7	5	32.1
10	11	3.7	4.3	9	7	35
11	12	3.1	4.5	11	8	38.6
12	12	4.1	3.9	11	9	40
13	14	4.3	2.3	11	7	38.6
14	13	3.3	4.1	8	7	35.4
15	14	3.1	3.4	9	6	35.5
$\bar{X}$	11.7	3.6	3.3	8.7	6.7	34.00

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ			แบบทดสอบความถึกเอนัย		
ลำดับ คำอ่านจําแนก ค่าความยากง่าย			ลำดับ คำอ่านจําแนก ค่าความยากง่าย		
ข้อ	(r)	(p)	ข้อ	(r)	(p)
1	.27	.52	1	.50	.75
2	.27	.80	2	.27	.80
3	.38	.75	3	.22	.80
4	.38	.63	4	.50	.75
5	.33	.77	5	.44	.75
6	.33	.72	6	.61	.63
7	.55	.50	7	.44	.77
8	.33	.66	8	.38	.69
9	.33	.83	9	.50	.69
10	.55	.72	10	.44	.55
11	.38	.75	11	.33	.77
12	.44	.33			
13	.53	.75			
14	.44	.33			
15	.50	.75			
16	.38	.80			

แบบทดสอบความจำ		แบบทดสอบความถึคเอนกนัย	
ลำดับ	ค่าอ่านาจจำแนก	ลำดับ	ค่าอ่านาจจำแนก
ข้อ	t	ข้อ	(t)
1	8.082	1	4.772
2	6.131	2	10.743
3	3.962	3	9.814
4	6.985	4	4.253

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวจรินทร์ อินทุวิศาลกุล

เกิดวันที่ 17 เดือนพฤษภาคม

สถานที่เกิด

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515

พ.ศ. 2519

พ.ศ. 2532

พุทธศักราช 2496

อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

บ้านเลขที่ 187/25 ซอยวัดคำวัดจิ้งษ์ ถนนอรุณอมรินทร์

แขวงบางยี่ขัน เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

นักสังคมสงเคราะห์

กองสัมนาอาชีพสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์

มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสตรีวิทยา

ทว.(จิตวิทยาการศึกษา) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการศึกษา
ในศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมอาชีพสตรีภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์

บทคัดย่อ

ของ

จรินทร์ อินทวิศาลกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

มกราคม 2533

A

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาการด้าน
ความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง
กรมประชาสงเคราะห์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพในศูนย์สงเคราะห์
และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง รุ่นที่ 3 ปีงบประมาณ 2532 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน
30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อ
พัฒนาความสามารถในการคิด 10 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที ในวันเสาร์และวันอาทิตย์เป็นเวลา 5
สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพ จัดให้ในวัน
หยุด เช่น อ่านหนังสือห้องสมุด คุกกี้ วิกิโ อ เล่นกีฬา การดำเนินการทดลองโดยใช้แบบ
Pretest-posttest Control Group Design เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ
แบบทดสอบความสามารถในการคิดมี 5 ชุด ย่อย และมีค่าความเชื่อมั่นดังนี้ แบบทดสอบความรู้
ความเข้าใจมีค่า .667 แบบทดสอบความจำมีค่า .664 แบบทดสอบความคิดเอนกนัยมีค่า .707
แบบทดสอบความคิดเอนกนัยมีค่า .679 และแบบทดสอบความคิดประเมินค่ามีค่า .669 และ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t -test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่าหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดสูงกว่ากลุ่มควบคุม
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

The Use of Group Work for Developing Thinking Abilities of the Trainees
in the Central Region Welfare and Vocational Training Centre
for Women, Department of Public Welfare

AN ABSTRACT

BY

JARINPORN INTUVISANGUL

A dissertation Submitted in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Development Psychology
at Srinakharinwirot University

January 1990

The purpose of This study was to find out the effects of Group work for developing thinking abilities of the trainees in the Central Region Welfare and Vocational Training Centre for women, Department of public Welfare.

Thirty subjects were selected from the 3rd Training course of the Central Region, Welfare and Vocational Training Centre for women, and Pakkred District, Nonthaburi Province. The Subjects were radomly divided into two groups, fifteen each experimental and control. The experimental group participated in group work totaling ten periods of ninety minutes each on the Saturday and Sunday for five weeks and the control group took part in various activities in the Central Region, such as reading watching T.V., V.D.O. and doing exercises. The Pretest-Posttest Control Group Design was used. It was found that the test of thinking abilities have five Subtests and have reliability as follow : Cognitive test has .667 ; Memory test has .664 ; Divergent thinking test has .707 ; Convergent thinking test has .679 ; and Evaluation test has .669. A t-test analysis was used to compare between means of each group.

The result showed that after group work, the thinking Abilities scored of the experimental group was significantly higher than the control group ($p < .05$)